

Universitätsbibliothek Wuppertal

Plutarchu Chairōneōs Ta Sōzomena Panta

Continens Vitas Parallelas Graecè & Latinè

Plutarchus

Francofurti, 1620

Pericles et Fabius Maximus

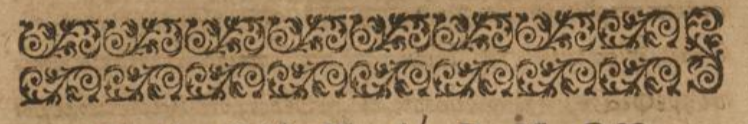
Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

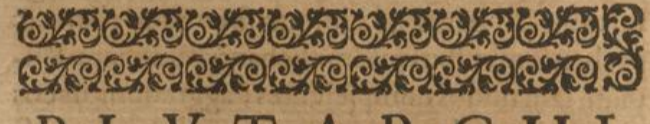
[urn:nbn:de:hbz:468-1-1340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1340)

εορτάζειν τεσσάρων, τῶν τευτικῶν ἢ τῶν καὶ τεφανηφορῶν, Ρ' ὡ-
 μέρις ἀπόρτα. τῶν δὲ δευτερευόντων βραβυλόντων ὑπὸ
 Καμίλλου κατεστάθησαν ὑπάτοι, Μάρκος μὲν Αἰμίλιος,
 ἐκ πατρικίων, Λόκιος ἢ Σέξπιος, ἐκ δημοτῶν παρθένος.
 καὶ τὸ πρῶτον αἱ Καμίλλου παρὰ τῶν ἑσθλῶν. ἐν τῷ ἑκατόπιν
 ἐνιαυτῷ λοιμώδης νόσος ἐμπεσοῦσα τῇ Ρ' ὡμῃ, τῇ μὲν δὲ ἄλλῃ
 ὄχλον οὐ παρὲν πλὴν δευτέρω διεφθίρε, τῇ δὲ δευτέρῃ τοῖς
 πλείστοις. ἐτελεύτησε ἢ καὶ Καμίλλος ἠλικίας μὲν οὐκ ἔνε-
 κα καὶ βίῃς τελευτήσας, ὡς εἶπεν ἄλλος ἀνδρῶν ὡραῖος, ἀνιά-
 τας ἢ Ρ' ὡμῆς ὡς ὁδὸν συμπερῆσαι οἱ τῇ νόσῳ κατ' ἐκείνον B
 τὸν χρόνον ἀποθανόντες.

vt quaternis diebus agerentur, vtque populus Ro-
 manus omnis in praesentia sacrificaret coronatus.
 Camillus, comitiis habitis, consules creauit ex
 patriciis M. Aemilium, & L. Sextium, de plebe
 primum. Hic exitus fuit rerum à Camillo gesta-
 rum. Proximo anno pestilentia Romae vulgata
 infinitam multitudinem de plebe absumpsit,
 plurimos etiam eorum qui in magistratu erant.
 Obijt & Camillus, cuius mors, vel ætate eius
 vel vita omnibus honoribus consummata, haud-
 quaquam immatura, acerbior fuit tamen popu-
 lo Romano quàm aliorum cunctorum qui lue-
 co anno periere.

PLVTARΧΟΥ
 Βίοι παράλληλοι
 ΠΕΡΙ ΚΛΕΪΟΥΣ ΚΑΙ
 ΦΑΒΙΟΥ ΜΑΞΙΜΟΥ.
 ΠΕΡΙ ΚΛΗΣ.

PLVTARCHI
 vitæ comparatæ
 PERICLIS ET
 FABII MAXIMI.
 C PERICLES.

ΕΝΟΣ ΠΙΝΑΣ ἐν Ρ' ὡμῃ πλοιοῖσι, κυνῶν
 τέκνα καὶ πιθήκων ἐν τοῖς κελύεσσι παρ-
 φέροντας καὶ ἀγαπῶντας ἰδὼν ὁ Καίσαρ, ὡς
 εἴοικεν, ἠρώτησεν εἰ παῖδια παρ' αὐτοῖς οὐ
 τύκτοισιν αἰγυμῆκεσ' ἠγεμονικῶς σφό-
 δρα νεφετήσας τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐκ τῆς φιλίππων ἐν
 ἡμῶν καὶ φιλοσοφῶν, εἰς θηρία κατὰ μαλίστα, ἀνδρῶν ποῖς
 ὀφθαλμοῖς. ἄρ' οὐκ ἐπεὶ κυνῶν τε ἢ πιθήκων ἐκ τῶν φιλο-
 μαθῶν τι κέκτηται καὶ φιλοθεάμον, ἢ μὲν ἢ ψυχῆ φύσιν ἔ-
 χεῖν τοῖς καταχρωμένοις τούτων παρὰ τῆς μηδεμιᾶς
 ἀξίας σπουδῆς ἀκούσασθαι καὶ θεάσασθαι, τῷ καλῶν καὶ ὠφε-
 λίμων παρὰ μελοῦντας. τῇ μὲν γὰρ ἀσθησὶ καὶ πάθος πλὴν
 πληγῶν ἀντιλαμβάνοντες τῶν παρὰ τὸν χρόνον, ἴσως ἀνιά-
 κη παρὰ τὸ φαινόμενον, ἀντιχρησμον αὐτῶν ἀχρηστον ἢ, θεωρῶν
 τῶν δ' ἕκαστος εἰ βούλοιστο χρεῖσθαι, καὶ βέβηκεν αὐτὸν αἰεὶ καὶ
 μεταβολῆν ῥάστα παρὰ τὸ δοκῶν πέφυκεν. ὥστε καὶ διώκειν
 τὸ βέλτιστον, ἵνα μὴ θεωρῆ μόνον, ἀλλὰ καὶ βέβηται τῶν θεω-
 ρῶν. ὡς γὰρ ὀφθαλμῶν χροῖα παρὰ σφοδρῶς, ἢ δ' ἀσθησὶ ἀμα-
 καὶ τερπνὸν ἀναζωπυρῆ, καὶ βέβηται τὴν ὄψιν, οὕτω πλὴν ἀξί-
 νοιαι ἐπάγειν δὲ θεάσασθαι, ἀπὸ χαίρειν παρὰ τὸ οἰκεῖον αὐ-
 τῶν ἀγαθὸν ἐκκαλεῖ. ταῦτα δὲ ὅστις ἐν τοῖς ἀπὸ δευτέρῃς ἐρ-
 ροῖς, ἀ καὶ ζῆλόν τινα καὶ παρὰ θυμῶν ἀγωνῶν εἰς μίμησιν
 ἐμποῖς πῶς ἰσορήμασιν. ἐπεὶ τῶν γ' ἀλλῶν οὐκ ὀρθῶς ἀχρ-
 λουθεῖ τῶν θαυμάσιων παρὰ τῶν, ὁρμῆ παρὰ τὸ παρ-
 ξαι. πολλάκις ἢ καὶ τούτων, χαίροντες τῶν ἔργων, τῶν
 δημιουργῶν καταφρονοῦντες ὡς ὅτι τῶν μύρων καὶ τῶν ἀ-
 λουργῶν, τούτοις μὲν ἰδοῦμεθα, τῶν δὲ βαφῶν καὶ μυρε-
 ψοῖς, ἀνελεθῆρες ἠγροῦμεθα καὶ βαρυνόμεθα. δὲ καλῶς
 μὲν Ἀντιθένης, ἀκούσας ὅτι σπουδαῖος ὅστις ἀνληθῆς ἰ-
 σμύνας, Ἀλλ' ἀνδρῶν (ἔφη) μορφοῦς. οὐ γὰρ ἀπὸ οὐ-
 τῶ σπουδαῖος ἢ ἀνληθῆς. ὁ δὲ Φίλιππος παρὰ τὸν ἦν ἐ-
 πιτερπῶς ἐν τῷ πόντῳ ψήλαια καὶ κατὰ τεχνικῶς, εἶπεν,
 Οὐκ ἀσμύνη καλῶς οὕτω ψαλλῶν; δευτέρῃ γὰρ ἀντιθένης
 ἀχροῦσθαι ψαλλόντων χροῖα καὶ πολὺ νέμει ταῖς μουσῆς, ἑτέρων ἀγωνιστῶν τὰ τοιαῦτα, θεατῆς γιγνόμενος.

ÆSAR, quum peregrinos for-
 te quosdā vidisset Romæ di-
 uites, qui canum catulos in
 gremio & simiarum circum-
 ferebant, atq; in delitiis habe-
 bant, Anne fœminæ, quæ fuit,
 apud eos nō parent pueros:
 sane quàm digna principe admonitione vñs a-
 pud eos, natiuam qui nobisque insitam charita-
 tem & indulgentiam effundunt in bestias, homi-
 nibus debitam, non bestijs. Igitur quando animo
 nostro auiditas inest naturalis quædam discendi
 & contemplandi, meritò compellimur; siqui eam,
 honestis præteritis & vtilibus, ad vana accommo-
 dent audienda & spectanda, eos culpate. Nam sen-
 sus quidem quum obiecta, ipsorum ictus occurfu,
 patiendo apprehendat, cogimur fortasse quic-
 quid sese offert, siue commodū sit siue incommo-
 dum, contemplari: at mente pro nutu quisq; vti,
 vertere; se ipse semper ac traducere facile quo li-
 beat, valet. Debet itaque optima quæq; persequi,
 quo non contempletur modò, sed alatur etiam
 contemplando. Vt enim oculo is demū gratus est
 color, qui floridus simul & amœnus recreat alitq;
 visum, ita mens ad ea deducenda spectacula est,
 quæ oblectando ad propria eam alliciant bona. Ea
 sunt in virtutis posita operibus, quæ æmulationem
 & alacritatem quandam excitant, & inflamment
 spectatores ad imitandum. Siquidem aliis in rebus
 non cōtinuò qui admiratur factum aliquod, inci-
 tatur ad id efficiendū, Imò sæpe contra, quos opus
 delectauit, hi cōtemnunt opificem. Quod in vn-
 guentis vsu venit & purpura: hæc nobis grata sunt,
 tinctores & vnguētarios, seruales & sordidos duci-
 mus. Præclare itaq; Antisthenes, quū insignē tibi-
 cinē esse audiuisset Ismeniā, At homo (inquit) pra-
 vus est: alioquin tibi cē nō tā fit insignis. Philippus
 filio, quū suauiter aliquādo & scite cecinisset, Non
 te pudet (inquit) tā bene canere? Sat est enim si vel au-
 dire vacet regi canētes, magnumq; musis honorē
 habet si certantes in huiusmodi artib. spectet alios.

Qui verò vilis per se artes obit, hic suæ ad honesta studia fœcordiæ industriam in futilibus rebus profert contra semetipsum testem. Neque sane qui Pisæ spectavit Iouem, Phidias esse iuuenis ingeniosus cupiuit vllus: neq; qui Iunonem Argis, Polycletus: neque Anacreon aut Philemon, aut Archilochus, horum qui ductus est poematibus. neque enim, si opus vt venustum oblectet, statim suspiciendus fuerit autor. Quare ea, quia nō excitant ad æmulandum studium, neque stimulant rapiuntque ad imitandum, fructum suis ferunt spectatoribus nullum. At virtus profecto ipsis actionibus ita homines extemplo incendit, vt simul & opera eius in admiratione habeant, & imitari gestiant effectores. Quippe fortunæ bonorum possessiones & fructiones, virtutis verò amplectimur actiones, atque accipere illas ab aliis, has à nobis alios cupimus. Rapit enim nos ad se vi agendi honestum, impetumque subito infundit actiuosum: informans non imitatione spectatorem, sed ipso aspectu operis voluntatem imprimens imitanti. Nobis igitur visum est describendis immorari vitis. Est decimum hoc volumen, quod commentati sumus, Periclis vitam & Fabij Maximi, qui bellum cum Annibale gessit, complectens, virorum cum cæteris parium virtutibus, tum præcipue mansuetudine & iustitia, quique patientia aduersus ciuium & collegarum suorum insolentiam, optime fuerunt de patriis suis meriti. Id recte atque ordine destinemus, existimes licet ex iis quæ tradimus.

Pericles tribu fuit Acamantides, curia Cholargensis, familia & genere ab utroque parente clarissimo. Xanthippus enim, qui prælio Mycalensi regis duces fudit, vxorem duxit Agaristen, neptem Clistenis, qui progeniem exegit Pisistrati, tyrannidemque fortiter sustulit: leges quoque tulit, ac temp. optimè cōposuit, & temperauit ad concordiam & salutem. Hæc visa sibi in somnis est parente leonem: & paucis diebus peperit Periclem forma reliqui corporis decenti, sed capite oblongo nec cōgruente. Vnde statuæ eius galeatæ sunt penè omnes, regentibus (vti conijcio) artificibus hoc vitium. At poetæ Attici Schinocephalū eum vocauerunt: scillam enim nonnunquam schinon appellant. Inter comicos Cratinus in Chirofi,

*Seditio, inquit, mixta cum senili tempore
Ex concubitu genuit tyrannum maximum,
Cephaligereten quem dii beati nuncupant.*

Rursus in Nemesi,

*Hospitii præses & beate Iupiter,
Progredere.*

Teleclides nunc præ multitudine negotiorum sedere consilii inopem ait eum in vrbe capite grauatum, nunc ex capite hendecaclino, quasi dicat *sesquipedali*, ingentem exoriri tumultum. Eupolis in Demis quærens de singulis concionatoribus, qui ab inferis ascenderant, vbi postremus nominatus Pericles est, rogat,

Producis ad quid Orci principem & caput?

Præceptorem habuisse in Musicis Damonem memorant plerique, cuius aiunt proferendum nomen prima breui syllaba: Aristoteles musica excultum apud Pythoclydem tradit. Apparet Damonem, quum insignis esset sophista, quo ad vulgus acrimoniam suam inumbraret, nomen prætexuisse Musicæ.

ἡ δὲ ἀδουργία τῶν πατρῶν, τῆς εἰς τὰ καλὰ ραθυμίας μὴ τυχεῖ τὸν ἐν τοῖς ἀρχαίοις πόιον, παρέχεται καθ' αὐτῆς. καὶ ὁσδεῖς Ὀφύνης νεός, ἢ τ' ἐν Πίσση θαλασσοπόρος Δία, ἡμέραται Φιδίας ἐπεθύμησεν, ἢ τὴν ἩἸερὸν τὴν ἐν Ἀργεί, Πολύκλετος, οὐδὲ Ἀνακρέων, ἢ Φιλίμων, ἢ Ἀρχίλοχος, ἢ αἰεὶ αὐτῶν τοῖς ποιήμασιν. οὐ γὰρ ἀναγκαῖον εἶ τέρπει ὁ ἔργον ὡς χάλειν, ἄξιον αἰουδῆς εἶ) τ' εἰργασμῶν. ὅθεν οὐδὲ ὠφέλις τὰ τοιαῦτα τοῖς θεωμῶν, πρὸς ἀ μμητικὸς οὐ γὰρ ζήλος, ὁσδε αἰάδοις κινούσα πρῶθυμια καὶ ἀφορμὴν ἐπὶ τὴν ὁμοίωσιν. ἀλλ' ἢ γε ὁρετὴ τὰς πρῶξέσιν ὁμοίους οὕτω δὲ πῆσιν, ὥστε ἅμα θαυμάζεσθαι τὰ ἔργα, καὶ ζηλοῦσθαι πρὸς εἰργασμῶν. τ' μὲν γὰρ ἐκ τῆς τύχης ἀγαθῶν, τὰς κτήσας καὶ ἀπολαύσας, τῶν δὲ ἀπὸ ὁρετῆς, τὰς πρῶξέσιν ἀγαπῶν καὶ τὰ μὲν ἡμῖν παρ' ἑτέρων, τὰ δὲ μᾶλλον ἐτέροις παρ' ἡμῶν ἀρχὴν βουλόμεθα. ὁ γὰρ καλὸν ἐφ' αὐτὸ πρῶκτικῶς κινή, καὶ πρῶκτικῶν ὁμοίους ὁμοίως ἐπὶ πῆσιν, ἢ ὁποιοῦν οὐ τῆ μμησὶ τὸν θεατῶν, ἀλλὰ τῆ ἰσοεία τῶ ἔργου, τὴν πρῶξέσιν παρεχόμενον. ἐδόξεν οὖν καὶ ἡμῖν ἐπὶ πρῶξέσιν τῆ πρὸς τοῖς βίοις ἀναγραφή καὶ τῶ δὲ βιβλίον δεκτικὸν σιωπητῶν καὶ τ' Περικλέους βίον καὶ τ' Φαβίου Μαξίμου, τῶ ἀπολεμήσαντος πρὸς Ἀνίβαν, πρῶξέσιν ἀνδρῶν κατὰ τὴν δῆσιν ὁμοίων, μάλιστα δὲ πρῶξέσιν καὶ δικαιοσύνη, καὶ ὁ δυνάσασθαι φέρειν δῆμον καὶ σιωπηρῶν ἀγνωμοσύνας, ὠφελιμῶν τῶν πατρίσι γνομῶν. εἰ δὲ ὁρθῶς σοχαζόμεθα τῶ δέοντος, ἔξεσι κρίναι ἐκ τῶν γρῶφομῶν.

Περικλῆς γὰρ τῶν μὲν φυλῶν Ἀκαμαντίδης, τῶν δὲ δῆμον, Χολαργίδης, οἴκου δὲ καὶ γένους, τῶ πρῶτου κατ' ἀμφοτέροις. Ἐδύτηπος γὰρ ὁ νικήσας ἐν Μυκάλη τοῖς βασιλέως στρατηγῆς, ἐγγυμῶν Ἀγαρίων Κλεόθενος ἔστονον, ὁσδε ἔξῃλασε

Περικλέους, καὶ κατέλυσε τὴν τυραννίδα ἡμετέρας, καὶ νόμοις ἔθετο, καὶ πολιτείας ἀείσα κεκαμῶν πρὸς ὁμοίωσιν καὶ σωτηρίαν κατέστησεν. αὐτῆ καὶ τῶ ὑπνοῖς ἐδόξε τεκεῖν λέοντα, καὶ μὲν ἡμέρας ὀλίγας ἔτεκε Περικλέα, πᾶ μὲν δῆσιν τὴν ἰδέαν τῶ σώματος ἀμειψίον, πρῶξέσιν τὴν κεφαλῶν καὶ ἀσύμμετρον. ὅθεν αὐ μὲν εἰκόνας αὐτῶ γέρον ἀπασα κατένεισι πρῶξέσιν, μὴ βουλομῶν (ὡς εἶοικε) τῶ τεχνιτῶν ὁσδε δὲ ζῆν. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ποιητῶν ἀνοκεφαλοὶ αὐτὸν ἐκάλεσαν. τὴν γὰρ σκίλλαν, ἐστὶν ὅτε καὶ γῆνον ὀνομάζουσι. τῶ δὲ καμικῶν ὁ μὲν Κρατῆνος ἐν Χείροσι, Σπείσι δὲ

(Φησὶν) καὶ πρῶξέσιν χρόνος ἀλλήλοισι μὴ γνῶτε μὴ γνῶτε τὸν τυραννῶν, ὅν δὲ κεφάλη γέροντος θεοὶ καλέουσι. καὶ πάλιν ἐν Νεμέσῃ, Μόλε ὡς ζῶ ξένει καὶ μακαίρει. Τηλεκλείδης δὲ, ποτὲ μὲν ὑπὸ τῶ πρῶξέσιν ἡπορημῶν κατέστησεν Φησὶν αὐτὸν ἐν τῆ πόλῃ κεραραροῦσθαι, ποτὲ δὲ μῶιον ἐκ κεφάλης ἐνδεκακλίνοῦ θόρυβον πολὺν ἔξασατέλλειν. ὁ δὲ Εὐπολις ἐν τοῖς Δῆμοις πρῶξέσιν ὁμοίους πρῶξέσιν αἰάβεσθαι ἐξ ἄδου δῆμα γῶν, ὡς ὁ Περικλῆς ὀνομάσθαι τελευτῶν, ὁ, πρῶ καὶ τῶ κατέστησεν ἡγάγας. διδάσκαλον δὲ αὐτῶ τῶ μουσικῶν, οἱ πλῆστοι Δάμωνα ἡμέραται λέγουσιν (οὐ φασι δὲν τὸ ὄνομα βραχυνοῦσθαι τὴν πρῶξέσιν συλλαβῶν ἐκφέρειν) Ἀεισοτέλης δὲ πρῶξέσιν Πυθακλείδης μουσικῶν αὐτῶ ἀπονηθῆναι τ' ἀδρα Φησὶν. ὁ δὲ Δάμων εἶοικεν, ἄκρος ὢν σοφιστῆς, κατὰ δύνεσθαι μὲν εἰς τῶ μουσικῆς ὄνομα, πρὸς τοῖς πολλοῖς ἐπὶ κρυπτοῦ μῶν τὴν δῆσιν.

ταῖς Περικλείου, κατὰ τὴν ἀθλητῆν, τῶν πολιτικῶν
 ἀλείψις καὶ διδασκαλίας. ἔμεινεν ἔλαθεν ὁ Δάμων τῆν ἄντρα
 τῶν ἀκαλύμματα χρωμάτων, ἀλλ' ὡς μεγαλοπρεπῶν
 καὶ φιλοτύραννος, ἐξωφρακίῃ καὶ παρέχετο τοῖς κωμικοῖς ἄνα-
 κρεβίω. ὁ γοῦν Πλάτων καὶ πικροταμοὶ αὐτῶν ἵνα πε-
 ποίηκεν οὕτω, Γράτων μὲν οὖν μοι λέξον ἀντιβολῶν σὺ
 γὰρ, ὡς φασιν, ὡς Χείρων ἐξέδρασε Περικλέα Διήκουσε
 τῶν Περικλῆος καὶ Ζηνῶνος τῶν Ἐλεάτου, παραματτομοῦ
 καὶ φύσιν, ὡς Παριμίδης ἐλεγκτικῶν δέ τινα, καὶ δι' ἐπι-
 πολογίας εἰς ἀπορίας κατακλείουσαι ἐξαοκῆσαντος ἔξιν,
 ὡς τὸν καὶ Τίμων ὁ Φλιάσιος εἶρηκε ἀφ' αὐτῶν, Ἀμφοτε-
 ρογλώσσου τε μέγα δένος ὅσα ἀπατηλὸν Ζηνῶνος, πόντων
 ὅτι κληπίορος. ὁ δὲ πλῆστα Περικλῆς συγγνώμης, καὶ μάστιγα
 καὶ εὐχὴς ὅτι αὐτῶν καὶ φρονίμα δημοκρατίας ἐμβελότερον,
 ὅπως τε μετεωρίσας καὶ σιωπάζοντας ὁ ἀξίωμα τῶν ἠθῶν,
 Αἰαξάρχους ἢ ὁ Κλαζομῆσιος ὄνοισι τὸν ἀνδραποιοῦν
 παρασηρόβου, εἴτε τῶν σιωπῶν αὐτῶν μεγάλῳ εἰς φησιτο-
 λογίαν καὶ ἀεικλίαν ἀφαιρίσταν θαυμάσαντες, εἴθ' ὅτι
 πῶς ὅλοις ὁμοῖος οὐ τὴν οὐδὲ ἀνάγκη, ἀφαι-
 σιμῆσεως ἀρχῆν, ἀλλὰ τοῦ ἐπέστησε καθαρόν, καὶ ἀκατον,
 ἐμμεμνημένους πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις, ἀποκρίνοντα τὰς ἐμοιομερεί-
 ας. τῶν ἄφρονας τὸν ἀνδρα θαυμάσας ὁ Περικλῆς, καὶ
 τῆς λεγόμενης μετεωρολογίας καὶ μετρωπολογίας ἕπο-
 πιμπλάμηνος, οὐ μόνον (ὡς εἶοικε) ὁ φρονίμα σοβαρόν, καὶ
 τὸ λόγον ὑψηλὸν εἶχεν καὶ καθαρόν ὀχλικῆς καὶ πηροῦργου βω-
 μολογίας, ἀλλὰ καὶ παρῶν οὐσίας ἀφροσύνης εἰς γέ-
 λωσα, καὶ παρῶν πορείας, καὶ κατασολῆ ἀειβολῆς
 παρῶν ὅσα ἐκ παραπομπῆς πάθος ἐν τῶν λέγειν, καὶ πλά-
 σμα φωνῆς ἀφροσύνης, καὶ ὅσα τοιαῦτα, πόντων θαυμάσας
 ἐξέπληθην. λοιδορούμενος γοῦν ποτε καὶ κακῶς ἀκούων
 ὑπόπνος τῶν βδελυρῶν καὶ ἀκατάστατων ὀλίω ἡμέραν, ὑπέ-
 μεινε σιωπῆ κατ' ἀφροσύνην ἄμα τὴν ἐπειρήσαντων καταπο-
 τολοῦσας ἐσπέρας δι' ἀπὴν χρομῶν οἴκατε, τῶν ἀκατάστατων
 τῶν ἀφροσύνης, καὶ πάση χρωμῶν βλασφημία παρῶν
 αὐτόν. ὡς δὲ ἐμελλεν εἰσιέναι σὺ τοῖς ὄντος ἡδὴ, παρῶν
 πῶς τῶν οἴκατε τῶν φῶς λαβόντι, τῶν ἀπέμψα καὶ κατὰ τῶν
 παρῶν τῶν οἴκατε τὸν ἀφροσύνην. ὁ δὲ ποιητῆς Ἰωνμοθωνικῶν
 φησι τῶν ὀμιλίαν καὶ ὑπότυπον εἶναι τῶν Περικλέους, καὶ
 τῶν μεγαλαυχίας αὐτῶν πολλῶν ὑποφῶν ἀναμειψῆσαι
 καὶ ἀφροσύνην τῶν ἀφροσύνης ἐπαμῆναι ὁ Κίμωνος ἐμμελῆς
 καὶ ὑγρὸν καὶ μεμουςαμῶν ἐν τῶν ἀφροσύνης. ἀλλ' Ἰωνα
 μὲν, ὡς τῶν τεχνικῶν διδασκαλίας, ἀξιοῦσα τῶν ἀφροσύνης
 ἔχεν τὴν πόντων καὶ ἀφροσύνης μέγας, ἐῶν τῶν τῶν Περικ-
 κλέους τῶν σεμνότητος, δόξοχρημῶν τε καὶ τῶν ἀφρο-
 λουῦσας, ὁ Ζηνῶν παρέχελε καὶ αὐτοῖς τὴν τοιοῦτον δόξοχρη-
 μῶν, ὡς τῶν ἀφροσύνης αὐτῶν τῶν ἀφροσύνης ὑποποιήσεως
 πῶς λεληθῶτος ζῆλον καὶ συνήθη. οὐ μόνον δὲ τῶν τῶν
 Αἰαξάρχου συνιοσίας ἀπέλαυσε Περικλῆς. ἀλλὰ καὶ
 δαμοδαμῶν δόξοχρημῶν καὶ ἀφροσύνης, ὅσα παρῶν τῶν με-
 τέωρα γάμβος ἐργάζεται πῶς αὐτῶν τε τῶν τῶν ἀφρο-
 ἀφροσύνης, καὶ τῶν τῶν δαμῶν καὶ ἀφροσύνης δι' ἀφρο-
 εἶαν αὐτῶν ἢ ὁ φησὶν λόγος ἀπαλλάττων, ἀφροσύνης φησὶ
 εἶαν καὶ φλεγμῶν δόξοχρημῶν, τῶν ἀφροσύνης μετ'
 ἐλπίδων ἀφροσύνης ἀφροσύνης ἐργάζεται. λέγεται δὲ ποτε
 χρομῶν, καὶ Λάμπωνα μὲν τὸν μόνον ὡς εἶδε ὁ χρομῶν ἰσχυρὸν
 καὶ φησὶν ἐκ μέσου τῶν μετῶν πεφύκος,

A Aduit Pericli hic velut athletæ in Rēpub. aliptes & magister. Non fuit clam tamen lyre Damonem velamento uti, verum, vt inquietus & tyrannidis fautor, exilio punitus decennali fuit, præbuitque scribēdi poetis materiam: ac Plato induxit quendam, qui ita eum percunctaretur,
 Age, primulum rogo dicas omnium mihi,
 Tun' (vt ferunt) scelus eueristi Periclea?
 Audiuit Pericles Zenonem quoque Eleatem, de natura Parmenidis more philosophantem: qui impugnans quemlibet, vsum parauerat quendam refutandi, qui deduceret ad perplexitatem: quod Philiastus Timon quoque affirmat, his verbis,
 Omnia perstringens, Zeno disceptat, utraq;
 Ex parte inuictus sed non fallax.
 B Plurimum autem vsum est (qui maximum ei pondus & spiritus ad populum tractandum solidiores conciliauit, planeq; maiestatem morum excitauit & extulit) Anaxagora Clazomenio, quem illius temporis æquales Mentem appellauere, vel quod perspicaciam eius singularē in natura perscrutanda, excellentemq; admiraretur, vel quod vniuersitati, non fortunam neq; fatum ordinatæ descriptionis principium, sed mentem princeps puram ac synceram præfegerit, cum omnib; confusas aliis fecernētē particulas similes. Hunc virum Pericles mirum quanti fecerit. Imbutus autem rerum scientia sublimium & cœlestiū, non solum scilicet elato fuit animo, & sublimi vsus est dicēdi genere, puro à plebeia & accersita garrulitate: verum etiā vultus ad risum immotus, incessus comis, modestus vestitus, animus in dicēdo imperterritus, modulatio sedata vocis, & reliqua eius generis omnes supra modū adduxerunt in stuporem. Hic, quum improbus & petulans homo quidam contumelia ipsum & maledictis totū diem infectaretur, in foro etiam seria tractantem, tulit patienter: vesperi comiter domū regressus est, affectante illo & omnibus contumeliis eum impetente: ingressurus ædes, quum iam nox esset, iussit vni ex seruis, vt accenso lumine hominē comitaretur ac reduceret domum. Poeta Ion fuisse arrogantem in sermonibus & inflatum memorat Periclem, iactantiamq; eius cum aliorū coniunctam fastidio & contemptu: contra celebrat ciuitatē in quotidiana consuetudine Cimonis, lenitatemque & venustatem. Cæterum Ionem, vt qui omninō virtutem vult tanquam tragicam disciplinam redolere satyricum quiddam, relinquamus. Zeno eos qui grauitatem Periclis iactantiam & fastum nominant, vt æmulentur hortatus est eam iactantiam: quod inducat sensim ipsa simulatio rerum honestarum occultum amorem earum & assuetudinem. Nec verò hunc solum fructum tulit Pericli Anaxagoræ vsus, verum omni etiam liberauit eum superstitione, quæ terrorem ex rebus æthereis imprimit ignorantibus earum causas, & iis qui rerum diuinarum metu pauiant, percellunturq; rudes earum: quem eximens naturalis ratio, pro terrificis & æstuante superstitione, securam inserit cum bona spe religionem. Ferunt aliquando arietis caput, cum vnico cornu ad Periclem fuisse ex agro delatum, ac vatē Lamponem, vt cornu validum conspexit & firmum media enatum fronte

duarum
 Thucyd
 tum in, ap
 xagoram
 strasse no
 ouimodo
 de origine
 tia quide
 Anaxago
 fractis
 recidit
 tam phys
 qui ex am
 nus, vide
 tum, cont
 quæ port
 inuention
 non con
 tificalia
 phar
 ex causa
 sunt sing
 sunt comm
 ture pop
 rannum
 uiore: at
 rotund
 tem: hoc
 quum ma
 rem ex
 lo, totu
 fuitu
 monant
 cum d
 Pericle
 pome
 quum p
 pte de
 diem
 charu
 pes con
 inflatu
 vide ad
 que com
 pt, tant
 amorum
 pro con
 interu
 tates il
 pome
 ut, que
 tu pre
 quidam
 uam re
 uam
 Ep
 uo, met
 uam
 quæ
 quæ

duarum dixisse, quae tunc in vrbe erant factionū, Thucydidis & Periclis, potentiam ad vnum delatum iri, apud quem hoc prodigiū euenisset: Anaxagoram verò quum os capitis dissecuisset, monstrasse non compleſse cerebrum sedem suam, sed oui modo acutū ex tota testa deuolutū eò loci vnde originem radix cornu duceret. Atq; in praesentia quidē habuerunt in admiratione, qui intererāt, Anaxagoram: breui post Lamponē, quum opibus fractis Thucydidis resp. vniversa in Periclis manū recidisset. Poterat vero recte vterque coniecisse, tam physicus quàm vates, alter qui causam, alter qui exitum probe est assequutus: illius erat n. munus, vnde prouenisset & quemadmodū esset enatum, contemplari: huius, ad quid genitum esset, & quid portenderet praenuntiare. Qui autem causae inuentionē abolitionem autumant ostenti esse, hi non considerant se vnā cum caelestibus etiam artificialia irrita signa reddere: discorum crepitum, pharorum lumen, gnomonis vmbra, quae certa ex causa & opificio ad certam demonstrandā rem sunt singula parata. Caeterum haec alterius fortasse sint commentationis. At Pericles metuit in iuuentute populum: videbatur enim facie Pisistratū tyrannum referre. Quumq; vocis eius suauitate grauiore arate considerarent, linguamq; in dicendo rotundam & volubilem, horrebant eam affinitatem: huc accessit uolentia, natalium claritas, & quorum maxima erant amici. Quare timens ne in exiliū pelleret, abstinuit se à repub. In bello fortis fuit & imperterritus. Postquam verò defunctus Aristides est, & Themistocles eiectus, Cimon autē in expeditionibus plerunq; extra Graeciam distringebatur, tunc demū accessit ad temp. Pericles, pratulitq; contra suum ipsius ingenium minime popolare, diuitibus & paucis populi & inopum partes. Caeterum (vt suspicor) quum vitaret tyrannidis suspicionē, & Cimonem principū studiosum atque opinatibus esse videret mirifice charum, quo sibi securitatem & aduersus illum opes compararet, aggregauit se ad plebem, simul & institutum vitae commutauit. Vna via videres in vrbe ad forum & ad curiā euntem. conuiuia, eamque comitatem ac consuetudinem omnem abruptit, tantoq; spacio quo in rep. est versatus, nemini amicorum cenam condixit, Euryptolemo excepto coisobrino, cuius nuptiis, dum libatum esset, interfuit, inde surrexit. Detrahunt enim familiaritates illae facile fastum omnem, & maiestas existimationis haud temere in contuberniis retinetur. Enimverò vera in virtute pulcherrima illa videntur, quae apparent maximè, neque est in bonis viris perinde alienis admirabile quicquam, atq; vita quotidiana familiaribus. Hic verò etiam assiduitatem refugiens & fastidium populi, quasi ex interuallis progrediebatur, neq; omni de re dicebat, neq; semper prodibat in concionem: verum sicut Salaminiam triremem dicit Critolaus, ad negotia se referuabat grauiora: caetera per amicos transigebat & oratores familiares suos: quorum vnum referunt Ephialtem fuisse, qui senatus Areopagi fregit potentiam, ciuibusque affatim (vt ait Plato) meram propinauit libertatem: qua equi luxuriantis more comici dictitant postea defisse

Φασί γινέσθαι τὸν Εὐκλῆτα, ὅς κ' ἀπέλυσε τὸ κράτος τῆς ἄλλης ἀρεῖας πάσης βουλῆς, πολλῶν (καὶ τὸν Πλάτωνα) καὶ ἀκαρῶν τοῖς πολιταῖς ἐλάττειν οἰοχρῶν. ὑφ' ἧς, ὡς καὶ ἴππων, ἐξυβείσασθα τὸν δῆμον οἱ καμαδοποιοὶ λέγουσι,

A εἰπὼν ὅτι δυοῖν οὐσῶν ἐν τῇ πόλει διωαζῶν, τῆς Θουκυδίδου καὶ Περικλέους, εἰς ἓνα περὶ εἰσεται ὁ κράτος παρ' ᾧ γήρως ὁ σημεῖον. τὸν δ' Ἀναξαγόρα, τὸ κράτος διακρίνει τὸς ὅτι δειξά τὸν ἐκέφαλον οὐ πεπληρωκῶς τὴν βάσιν, ἀλλ' ὅτι ὡς ὡς ὡν, ἐκ τῆς πρῆτος ἀγείρας σιωωλιθηκῶς καὶ τὸν τόπον ἐκείνον ὅθεν ἡρίζα τὸ κράτος εἶχε τὴν ἀρχὴν. καὶ τότε μὲν θαυμασιῶν τὸν Ἀναξαγόρα ὑπὸ τῆς παρόπτης, ὀλίγων δ' ὕστερον τῆς Λάμπωια, τὸ μὲν Θουκυδίδου καὶ ἀλυθέντος, τῆς δ' ἡμῶν παραγμάτων ὁμοίως ἀποδύτων ὑπὸ τῆς Περικλέως γρομῶν. ἐκώλυε δ' ὁδοὶ (οἴμοι) καὶ τὸν Φυσικὸν ὅτι τυγχάνει, καὶ τὸν μαίην, τὸ μὲν τὴν ἀίτια, τὸ δ' ὅτι τέλος καλῶς ἐκλαμβάνοντος. ὑπερέκειτο γὰρ τῆς μὲν, ἐκ τῆων γεγενῆαι, καὶ πῶς πέφυκε, θεωρῆσαι τὰς, πρὸς τὴν γένεσιν, καὶ τὴν σημεῖον, πρὸς τῆς ἀίτιας τὴν ἀρεῖαν, ἀναίρεσιν εἶ) λέγουσιν τὸ σημεῖον, ἐκ ὅτι οὐσῶν ἅμα τοῖς θεοῖς καὶ τὰ τεχνικὰ τῶν συμβόλων ἀπετυώτες· ἰσόφως τε δίσκων, καὶ φάλαγγων, καὶ γωμόνων ἀποσκιασμοῖς ὡν ἐκαστον ἀίτια πῆν καὶ κατασκευῆ, σημεῖον εἶναι πῆνος πεποιήται τῶν μὲν οὐκ ἴσως ἐτέρας ἐστὶ παραματίας. ὁ δ' Περικλῆς, νέος μὲν ὢν, σφόδρα τὸν δῆμον ἀλαβῆτο. καὶ γὰρ ἐδόκει

C Περικλῆτι τῶν τυραννῶν ὁ εἶδος ἐμφερῆς εἶ) τὴν δ' Φωνίῳ ἠδεῖαν οὐσαν αὐτῆ καὶ τὴν γλώσσῃν ὅτι ἔχει ἐν τῇ ἀγαλέματι καὶ παχίαι οἱ σφόδρα γέροντες ἐξεπλήθηοντο πρὸς τὴν ὁμοίωσιν. πλούτου δ' καὶ γήρως πρὸς ὅτι αὐτῶν λαμπερῶν, καὶ φίλων οἱ πλεῖστον ἠδυνάσθη, φοβούμενος ὅτι στρατιώται, τῶν μὲν πολιτικῶν ὁδοὶν ἐπὶ ἀρεῖαν, ἐν τῇ τῆς στρατείας ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ φιλοκίνδυνος. ἐπεὶ δ' Ἀεγεΐδης μὲν ἀποπεθνήκει, καὶ Θεμιστοκλῆς ἐξεπεσιώκει, Κίμωνα δ' ἀστρατείας τὰ πολλὰ τῆς Ἑλλάδος ἐξωκατεῖχον, οὕτω δ' ἡ φέρων ὁ Περικλῆς τῶν δῆμων πρὸς ἐνὶ ἑαυτῶν,

D αἶψα τῶν πλεσιῶν καὶ ὀλίγων τὰ τῶν πολλῶν καὶ πενήτων ἐλόμμενος, ὡς καὶ τὴν αὐτῶν φύσιν ἠκιστα δημοτικῶν οὐσαν. ἀλλ' ὡς εἴκοι, δεδιὼς μὲν ὑποψία περὶ τῆς τυραννίδος, ὁρᾶν δ' ἀρίστον καὶ τὸν Κίμωνα, καὶ ἀσφαλείως ὑπὸ τῶν καλῶν ἀγαθῶν ἀγαπώμενον, ὑπέστη τῆς πολλοῖς, ἀσφάλειαν μὲν ἑαυτῶν, δυνάμειν δ' κατ' ἐκείνους ὡς ἀσφαλισμένους, ὡς ὁ κατ' ἡμέραν βίος τοῖς σιωωσιν. ὁ δ' καὶ τῆς δῆμου ὅτι σιωωχῆς φύσιν καὶ τὸν κέρων, οἷ) ἐκ ἀλαλεϊμάτων ἐπλησιάζειν, ἐκ ὅτι πρῶτον παραγμάτων λέγουσι, οὐδ' αἰετὰ

F εἰωνεῖς ὁ πλεῖστος, ἀλλ' ἑαυτὸν (ὡς καὶ τῆς Σαλαμινίας τειρήρηφοι Κεῖτόλαος) πρὸς τῆς μεγάλας χρείας ὅτι διδοῖς, τὰλλα δ' οἱ φίλοις ὅτι ῥήτορας ἐπαίρους καὶ θεῖς, ἐπὶ ἀρεῖαν ὡς ἓνα

πειθαρχείν ὁκέτι πολῶν, ἀλλὰ δέκνην τὴν Εὐβοίαν, καὶ
 ταῖς ἰσότησι δὲ πηδῶν. τῆ μὲντοι παρὲς τὸν βίον κατασκήνη καὶ
 ὁ μετὰ τὸ Φροσῆματος ἀρμόζοντα λόγον, ὡς παρ' ὄργον,
 ἔξαρτύμους παρέτεινε πολλαχού τὸν Αἰετάρθεν. οἱ βα-
 φῆ τῆ ρητορικῆ τὴν Φισιολογίαν ὑποχρόμους. ὁ γὰρ ὑ-
 ψιλότοιμα τὸ εὖ καὶ πόρτη τελεσιουργόν, ὡς ὁ θεῖος Πλάτων
 φησὶν, παρὲς τῶν δὲ φύσις εἶναι, κτησαίμους ἐκ Φισιολογίας,
 καὶ ὁ παρὲς Φορὸν ἐλκύσας ἐπὶ τὴν τῆν λόγον τέχνην, πο-
 λὺ πόρτην διώσκει· ὁ δὲ καὶ τὴν ἐπὶ κλησὶν αὐτῶν ἡμέσων
 λέγεισι· καὶ τοὶ πῖνές δὲ τῆν οἷς ἐκστῆσε τὴν πόλιν, οἱ δὲ
 δὲ τῆς ἐν τῇ πολιτείᾳ καὶ ταῖς στρατηγίαις διωάμεως, Ὀ-
 λυμπιοὶ αὐτὸν οἶονται παρὲς τὸν βίον καὶ σιωδραμῶν
 ὁσθέν ἀπέοικαν δὲ πολλῶν παρὲς τῶν τῶν αὐτῶν τὴν
 δόξαν. αἱ μὲντοι κωμῶδιαι τῆν τότε διδασκάλων σπουδῆ τε
 πολλὰς καὶ μὲν γέλωτος ἀφῆκτων φωνὰς εἰς αὐτὸν, ἐπὶ τῶν
 λόγων μάλιστα τὴν παρὲς τῶν ἡμέσων δηλοῦσι, βρο-
 τῶν μὲν αὐτὸν καὶ ἀεράπην ὅτε δημηγοροῖν, δὲ τῶν ἰκερευ-
 τῶν ἐν γλώσῃ φέρειν λεγόντων. Διὰ μνημοσύνην δὲ τῆς καὶ
 Θουκυδίδου τῆς Μιλησῆς λόγος, εἰς τὴν δὲ τῆς τῆς Πε-
 ρικλέους μὲν παιδείας εἰρημῶς. ἡ μὲν γὰρ ὁ Θουκυδίδης
 τῆν καλῶν καὶ ἀγαθῶν ἀνδρῶν, καὶ πλεῖστον αὐτεπολιτεῖ-
 ατο ὁ Περικλῆς χροῖον. Ἀρχιδάμου δὲ τῆς Λακεδαιμο-
 νίων βασιλέως πωτανομήνου πότερον αὐτὸς ἢ Περικλῆς
 „ παλαίφ βέλπον, ὅταν (εἶπεν) ἐγὼ κατὰ βῆμα παλαίων,
 „ ἐκείνος ἀνιλέγων ὡς οὐ πέπλωκε, ἡ καὶ, καὶ μεταπειρή-
 „ τῆς ὄρωται. οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Περικλῆς παρὲς τὸν
 „ λόγον ἀλαβῆς ἡ, ὡς αἰ παρὲς ὁ βῆμα βαδίζων πύχετο
 „ ποῖς θεοῖς μὴ δὲ ῥῆμα μὴ δὲ ἐκπεσῆν ἀκροντος αὐτῶ παρὲς
 „ τὴν παρὲς τῶν ἡμέσων χροῖον ἀνάμωσον. ἔγραφον μὲν οὖν
 „ ὁσθέν ἀπολέσειτε, πλὴν τῆν ὑψηλομάτων· ἀπομνημο-
 „ νύσει δὲ ὀλίγα πόρτα τασιν οἷς, ὁ τὴν Αἴγιαν ὡς λήμην
 „ τῆς Περικλῆς ἀφελθὲν κελύσαι, καὶ ὁ, τὸν πόλεμον ἡ δὲ φαί-
 „ νεται κατὰ τὸν δὲ Πελοποννήσου παρὲς τῶν ἡμέσων. Καὶ πο-
 „ τε τῆς Σοφοκλέους, ὅτε, στρατηγῶν ἐξέπλωσε μετ' αὐτῶ,
 „ παῖδα καλὸν ἐπαγέσαντος, οὐ μόνον (εἶπεν) τῆς χροῖον ὁ Σο-
 „ φόκλῆς δὲ κατὰ τῶν ἡμέσων τῶν στρατηγῶν, ἀλλὰ καὶ τῆς ὄψις. ὁ
 „ ὁ Σπείμωρος φησὶν ὅτι τῆς ἐν Σάμῳ τεθνηκότας ἐγκω-
 „ μιάζων ἐπὶ τῶ βῆματος, ἀθανάτοις ἐλεγε γερωνέαι, κατὰ
 „ παρ τῆς θεοῖς. οὐ γὰρ ἐκείνοις ἀδελφῶ ὄρωται, ἀλλὰ ταῖς
 „ πηγάς αἱ ἐργῶν, καὶ ποῖς ἀγαθῶν ἀφῆκτων ἐργῶν, ἀθανάτοις
 „ εἶναι τεκμαίρομεθα. ταῦτ' οὖν ὑποάρχων καὶ ποῖς ὑπο-
 „ τῆς πατερός ἀποτανοσιν. εἰπεὶ ὁ Θουκυδίδης μὲν δὲ τῶ
 „ σοκρατικῶ πῖνα τὴν τῆς Περικλέους ὑπογράφῃ πολιτεί-
 „ αν, λόγῳ μὲν οὖσαν δημοκρατίαν, ἐργῶ δὲ ὑπο τῶ παρ-
 „ του ἀδρός δὲ χροῖον· ἡ δὲ οἱ πολλοὶ παρὲς τῶ ὑπο-
 „ φασι τὸν δὲ μὲν ἐπὶ κληρονομίας καὶ θεοικῆ καὶ μισθῶν διὰ
 „ νομας παρὰ χροῖον, καὶ ὡς ἐπιδοῦσα, καὶ ἡρόμους πο-
 „ λυτελῆ καὶ ἀκράστον ὑπο τῆν τότε πολιτεμαίων, αἱ δὲ
 „ σφῆρος καὶ αὐτοῦροδ· θεορεῖσθαι διὰ τῆν παρὰ γμά-
 „ των αὐτῶν, ἡ αἱ τῆς μετὰ βολῆς. ἐν δὲ χροῖον μὲν γὰρ, (ὡς παρ'
 „ εἶρη) παρὲς τῶ Κίμωνος δόξαν ἀνιπατῆρομους, ὑπεποιήτο τὸν
 „ δὲ μὲν· ἐλατῆρομους ὁ πλεῖστον καὶ χροῖον, ἀφ' ὧν ἐκείνος
 „ ἀνελάμβανε τοῖς πένητας, δειπνόν τε καὶ ἡμέσων τῶν δεομέ-
 „ να παρὲς τῶν Αἰετῶν, καὶ τοῖς παρὲς τῶν ἀμφιφροῖνων τῶν
 „ τε χροῖον τοῖς φροῖμους ἀφαιρῶν, ὅπως ὁπωρίζωσιν οἱ βρολόμοι· τοῖς οἱ Περικλῆς κατὰ ἡμαγροῦρομους,

Palmer.

A populum audire principes, & mordere Euboram
 cepisse & in Insulas insultare. Iam vitæ instituto,
 & tantæ grauitati congruentem dicendi faculta-
 tem velut organum instruens, passim Anaxago-
 ram explicabat, rationes phycas, velut tincturæ,
 facultati dicendi suffundens. Quum enim altam
 illam mentem atque omnium efficientem, vt di-
 uinus Plato ait, ex naturali disciplina ad præcla-
 ram indolem suam adiunxisset, & quod esset ex
 vsu ad artificium dicendi accommodasset, longe
 antecellit omnes. Vnde cognomen eum memo-
 rant Olympii inuenisse: quanuis nonnulli à mo-
 numentis quibus exornauit urbem, alii à potentia,
 quam domi militiæque habuit, eo nomine ar-
 bitrantur insignitum. Nec verò quicquam prohibet,
 quin laus ea à multis, quibus refulgebat idem
 ille, conflata virtutibus fuerit. At comædiæ, quod
 qui ea tempestate docebant eas, & serias & ridicu-
 las voces in eum multas eiacularentur, traxisse
 ex vi dicendi eum ostendunt hoc cognomen. To-
 nare enim & fulminare concionantem, & vehemens
 eum in lingua fulmen dicebant gerere. Quoddam
 etiam dictum memoriæ traditum est Thucydidi
 Milesii iocosum de Periclis in dicendo neruis.
 Fuit autem ex optimatibus Thucydides, diuque
 Periclis in repub. aduersarius: ex quo quum
 requireret Lacedæmoniorū rex Archidamus,
 ipse an Pericles melior lucta esset, Vbi ego,
 inquit, luctando eum prostrauit, ille refellens
 persuadet se nō cecidisse, atq; in eam traducit
 spectatores opinionē. Verū enim uero ipse erat,
 quum dicturus esset, valdè sollicitus Pericles: vt
 quum ad concionandum accederet, semper precaretur
 deos ne vllum verbum, quod ad rem præsentem
 nō conueniret, inuito excideret sibi. Scripti præter
 plebiscita reliquit nihil. Dicta commemorantur
 plane pauca, vt quum tanquam lernam Ægynam
 iubet à Pyrao auelli, & bellum dicit iam exor-
 iens se à Peloponneso prospicere. Quum aliquando
 Sophocles, qui cum eo nauigabat in prætura
 collega, formam pueri cuiusdam laudaret, Præto-
 rem, Sophocles, inquit, decet non solum manus
 sed & oculos abstinentes habere. Stesimbrotus
 eum refert, quum pro concione celebraret illos
 qui in Samo ceciderant, immortalitatem dixisse
 eos, sicut deos, adeptos. Neque enim illos ip-
 sos, inquit, conspicimus, at ex honoribus quibus
 coluntur, & ex bonis, quibus fruuntur, ducimus
 eos immortales esse: eadem contingunt iis qui
 vitam pro patria profuderint. Quia verò actiones
 in repub. Periclis principum describit Thucy-
 dides spectasse ditionem, ac dictam quidem
 popularem, sed reuera vnus fuisse sub primario
 viro principatum: plerique autem alii populum
 ferunt primum ab eo ad agrarias diuisiones,
 ad sportulas theatrales, & mercenarias largi-
 tiones accipiendas deductum, eoque prauo
 more profusum luxuque solutum istis actionibus
 redditum, frugi quum fuisset antè & operis
 tolerauisset se suis, videamus causam ex rebus
 ipsis conuersionis. Initio (vt diximus) quum
 offerret gloriæ se Cimonis aduersarium, pensauit
 populum. Sed quod superaret ipsum Cimonem
 diuitiis & pecunia, quibus fouebat inopes, ad
 cœnam quotidie egenos ciues inuitans, senes
 vestiens, sepes amouens prædiorum, quo
 sumerent quibus liberet poma, hac popularitate
 inferior,

τρεῖς πετιχ

Demonidis consilio Iensis (vt tradit Aristoteles) A
 conuertit se Pericles ad publica dilargienda, bre-
 uique theatralibus & iudicialibus sportulis, atque
 aliis præmiationibus, largitionibusque corrupta
 plebe, vsus est aduersus Areopagi curiam, in qua
 ipse non erat, quod nec atchon, nec thesmothe-
 tes, nec rex sacrorum, nec polemarchus sorte co-
 optatus fuisset. Hi enim magistratus sortito an-
 tiquitus creabantur, quique in iis specimen de-
 dissent sui, aspirabant ad curiam Areopagi. Quare
 quum plus apud populum polleret Pericles fac-
 tione sua oppressit hoc concilium, ei que opera
 Ephialtis pleraque ademit iudicia, ac Cimonem
 vt Lacedæmoniorum fautorem, infestum que po-
 pulo, vrbe pepulit, opibus & nobilitate nulli se-
 cundum: qui victorias de barbaris pulcherri-
 mas retulerat, opulentiaq; grandi ac manubiis ex-
 pleuerat ciuitatem, vt in eius vita exposuimus:
 tam validæ opes apud populum erant Periclis.
 Genere illo exilii (ostracismon vocabant) præfi-
 nitum exulibus erat spatium decennale. Interea
 Lacedæmoniis in agrum Tanagraicum incurfio-
 nem magna manu facientibus, quum copias A-
 thenienses contra eos eduxissent, reuersus ab exi-
 lio Cimon, quo factis dilueret studium in Lacedæ-
 monios, discrimen cum ciuibus subeundo,
 quum in manipulo se tribulium suorum centu-
 riauerat, necessarii Periclis eum vt exulem coitio-
 ne facta abegerunt. Ideoque fortissimè eo in con-
 flictu dimicasse Pericles videtur, eiusque qui
 plurimum suo corpore exciperet periculi, eni-
 tuisse supra cæteros virtus. Ceciderunt etiam Ci-
 monis amici pariter omnes, quos æquè Pericles,
 tanquam cum Lacedæmoniis facientes, infimula-
 bat. Pœnituit autem maiorem in modum Athe-
 nieneses, & desiderium tenuit eos Cimonis, quod
 fusi fuissent in Atticæ finibus, maioremque molem
 in ætatem belli expectabant. Quæ Pericles a-
 nimaduertens, non detrectauit obsecundare ple-
 bi, ac plebiscitum, quo illum reuocauit, ipse scrip-
 psit. Reuersus Cimon pacem inter eas ciuitates
 iunxit. Erant enim studio Lacedæmonii in eum
 propenso, sicut oderant Periclem, & reliquos ho-
 mines populares. Sunt qui nō antè referant latum
 à Pericle ad populum de Cimonis reditu, quàm
 occulta pactio inter eos, Cimonis sorore interpre-
 te Elpinice, intercessisset, vt classe Cimon ducen-
 tarum nauium accepta, foris præesset exercitui, &
 prouincias regis deuastaret, Pericles imperium
 domi haberet. Fama fuit etiam antè Elpinicen Ci-
 moni, quum causam capitis diceret, Periclem red-
 didisse placatiorem. Fuerat enim inter accusato-
 res Pericles vnus à populo delectus. Quum adif-
 set autem eum supplex Elpinice, ridens, At enim
 anus es, inquit, Elpinicè: anus es nimium, quàm vt
 res tantas transigas. At tamen semel duntaxat sur-
 rexit ad dicendum, atque crimen defunctoriè at-
 tigit, abscessitque, quum moderatissimum se inter
 Cimonis accusatores præbuisset. Quî credas igitur
 infimulanti Periclem Idumeneo, oratorem ab
 eo Ephialtem, amicum & consiliorum in repub-
 licum, æmulatione & inuidia gloria eius, per-
 dolum interemptum? Hoc ille, haud scio vn-
 de collectum, velut fel offudit illi, non omni
 fortasse carenti reprehensione, sed animi viro
 celsi tamen & gloria cupidi, in quem faci-
 nus non competit adeo tetrum & atrox vllum.

Βέπειτα πρὸς τὴν δημοσίων ἀφανομίω, συμβουλεύ-
 σάντες αὐτῷ Δημόνιδου τῆ Ἰηθῆ, ὡς Ἀριστοτέλης ἰσόρηκεν. οὐδὲν Palmer.
 καὶ τὰ χεῖρα καὶ δικαστικῶν λήμμασιν, ἀλλὰ τε μι-
 αδοφορεῖς καὶ χορηγίας σιωδεκείσας ὁ πλῆθος, ἐχρησάτο καὶ
 τῆς δὲ Ἀρείου πάρου βουλῆς, ἧς αὐτὸς οὐ μετείχε, ἀλλὰ ὁ
 μὴτ' ἀρχῶν, μὴτε θεσμοθέτης, μὴτε βασιλέως, μὴτε πολέ-
 μων λαχέων. αὐτὰ γὰρ αἱ ἀρχαὶ κληρωταὶ τε ἦσαν ἐκ
 παλαιού, καὶ δι' αὐτῶν οἱ δοκιμαθέντες ἀνέβαινον εἰς Ἀρείον
 πάρον. δὲ καὶ μάλλον ἰσχύσας ὁ Περικλῆς ἐν ταῖς δῆμοις, κα-
 τεσασίασε τὴν βουλὴν, ὥστε τὴν μὲν ἀφανομίω καὶ
 Β πλείστας κείσας δι' Ἐφιδίτου, Κίμωνος δὲ ὡς φιλολακωνοῦ
 καὶ μισοδῆμον ἔξοστρακιάσας, πλοῦτον μὲν καὶ ἡμῶν μηδε-
 νὸς ἀπολείποντον, νίκας δὲ καλλίστας γενικηκῶτα τοῖς βαρ-
 βάρους, καὶ χρημάτων πολλῶν καὶ λαφύρων ἐμπιπληκῶτα
 τὴν πόλιν, ὡς ἐν τοῖς ποταμοῖς ἐκείνῳ γέγραπται. τοσοῦτον ἔω
 ὁ κράτος ἐν ταῖς δῆμοις τῶν Περικλέους. ὁ μὲν οὖν ἔξοστρακι-
 σμὸς ὡς ἐπὶ τὴν εἰρήνην νόμῳ δεκτικῶν τοῖς φερόμενοι. ἐν ᾧ
 C τὰ δὲ μέσου, Λακεδαιμονίων στρατῶν μεγάλῳ ἐμβολόν-
 των εἰς τὴν Ταναγραϊκίω, καὶ τῶν Ἀθηναίων δὲ ἄλλῳ ὀρμη-
 σάντων ἐπ' αὐτοῖς, ὁ μὲν Κίμων ἐλθὼν ἐκ τῆς φυγῆς, ἔθετο
 μὲν τῶν φυλετῶν εἰς λόχον τὰ ὄπλα, καὶ δι' ἔργων ἀπολύε-
 σθαι τὸν Λακωνισμὸν ἐβούλετο, συγκινδυνύσας τοῖς πολί-
 ταις. οἱ δὲ φίλοι τῶν Περικλέους συσάντες ἀπήλασαν αὐ-
 τὸν ὡς φυγάδα. δὲ καὶ δοκεῖ Περικλῆς ἐρρωμένῳ τὴν μά-
 χην ἐκείνῳ ἀγωνίσασθαι, καὶ ἡνέσθαι πύργων ἐπιφανέ-
 σατος, ἀφειδήσας τῶν σώματος. ἔπεσον ἦ καὶ τῶν Κίμωνος οἱ
 φίλοι πάντες ὁμοῦ, οἱ Περικλῆς σιωπητῶν τοῦ
 Λακωνισμοῦ καὶ μετὰ μοῖα δεινῶν τῶν Ἀθηναίων καὶ πόρος ἔ-
 γχε τῶν Κίμωνος, ἠπληρώσας μὲν ἐπὶ τῶν ὄρων τῆς Ἀθῆνης,
 D πρὸς δὲ καὶ τὴν βαρύνει εἰς ἔτοις ὡσαν πόλεμον. ἀφ' ὅ-
 ρμος ἐν ὁ Περικλῆς οὐκ ἠκίνησε χεῖρα καὶ τοῖς πολλοῖς, ἀλ-
 λά ὁ ψήφισμα χεῖρας, αὐτὸς ἐκάλει τ' ἀνδρα, καὶ κείνος
 ἀπελθὼν εἰρήνῳ ἐποίησε τῆς πόλεως. οἰκείας γὰρ εἶχον οἱ
 Λακεδαιμόνιοι πρὸς αὐτὸν, ὡς πρὸς ἀπῆρτον ὁ Περικλῆς καὶ
 τοῖς δῆμοις δημογῶν. ἐνοι δὲ φασὶν ἔπειτα χεῖρα φεῖσαι
 τῶν Κίμωνος τ' ἐκδοδὸν ὑπὸ τῶν Περικλέους, ἠ σιωπῆσας αὐ-
 τοῖς ἀπορήτῶν χεῖρας δι' Ἐλπιίνης τ' Κίμωνος ἀδελφῆς.
 ὡς τε Κίμωνος μὲν ἐκπλεύσας, λαβόντα ναῦς ἔξοστρίας, καὶ τ'
 ἔξω στρατηγεῖν, καὶ ἀφ' ὅρων τ' βασιλέως χεῖρας. Περικ-
 κῆς ἦ τὴν ἐν ἀσφ' δυνάμει ὑπὸ χεῖρας ἐδόκει ἦ καὶ πρὸς τε-
 E ρον ἢ Ἐλπιίνης τῶν Κίμωνος τ' Περικλέους πρὸς ὅτι πρὸς
 χεῖρας, ὅτε τὴν θανατικῶν δικίω ἐφυγῆ. μὲν γὰρ εἰς τῶν κα-
 τηγῶν ὁ Περικλῆς ὑπὸ τῶν δῆμου πρὸς βεβλημένος. ἐλ-
 θούσης δὲ πρὸς αὐτὸν τῆς Ἐλπιίνης καὶ δεομένης, μειδῶσας
 εἶπεν, Ὡς Ἐλπιίνης, χεῖρας εἶ, ὡς πρὸς ἄγματοι τιλικαδῶτα
 δράσειν. οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ πρὸς τ' λόγον ἀπαξ ἀνέστη τὴν
 πρὸς βολὴν ἀφοσιούμενος, καὶ τῶν κατηγῶν ἐλάχιστα τ' Κί-
 μωνα λυπήσας ἀπεχόρησε. πῶς αἰ οὖν πῆς Ἰδομένη πῆς δῆ-
 σεις, κατηγῶν τῶν Περικλέους ὡς τ' δημογῶν Ἐφι-
 ἀλτίω, φίλον ἡμόρονον, καὶ κρινῶν ὄντα τῆς ἐν τῇ πολιτείᾳ
 F πρὸς ἀρέσας, δολοφονήσας, ἀλλὰ ἐνηλοτυπίας καὶ φθόνου
 τῆς δόξης; ταῦτα γὰρ οὐκ οἶδ' ὅθεν σιωπῶν ἄσπερ χο-
 λῶν τῶν πρὸς βεβληκε, πῶς μὲν ἴσως οὐκ ἀνεπιλή-
 τῶν φεῖσας δι' ἀλλῶν ἔχοντι, καὶ ψυχῶν φιλόπι-
 μων, οἱς ὁδὸν ἐμφύεται πάρος ὡμὸν οὕτω καὶ θηριώδεις,
 O

Εφιδύτῳ μὲν οὖν φοβερόν ὄντα τοῖς ὀλιγαρχαῖς, καὶ περὶ τῆς δυνάμεως καὶ δυνάμεως τῆς δὲ δῆμον ἀδικούντων ἀπαρτί-
 τηθῆν ἔπιβουλεύσαντες οἱ ἔχθροί, δι' Αἰσοδόκου τὸ Ταλαρε-
 κος, κρυφαίως ἀεὶ λόν, ὡς Αἰσοτέλης εἴρηκεν. ἐτιλδύτησε δὲ
 Κίμων ἐν Κύπρω στρατηγῶν. οἱ δὲ ἄριστοι καὶ μέγιστον
 μὲν ἦδη τὸ Περικλέα καὶ πρῶτον ὁρῶντες γεγνῶτα τὸ πολι-
 τῆς, βαλόμενοι δὲ ὅμως εἰνά τινα τὸ πρῶτον ἀντίπαλο-
 μόνον ἐν τῇ πόλει, καὶ τὸ δυνάμιν ἀμβλυώοντα, ὡς τε μὴ κρη-
 δῆ μοναρχίαν εἶ. Θουκυδίδῳ τὸ Ἀλωπεκῆην, ἀδρα σώ-
 φρονα καὶ κηδεύω Κίμωνος, ἀπέστησαν ἐναυτοσύμνον. ὅς
 ἦσαν μὲν ὡν πολεμικὸς τῷ Κίμωνος, ἀρσεσῖος δὲ καὶ πολιτικὸς
 μάλλον, οἰκουρῶν ἐν ἄσφ, καὶ πρῶτον τὸ βῆμα τῷ Περικλῆ συμ-
 πλεκόμενος, παχὺ τὸ πολιτικῆς εἰς ἀντίπαλον κατέστησεν. οὐ
 γὰρ εἶασε τῆς καλῆς καὶ καλοῦ καλοῦ ἀδρας ἐν διε-
 σπάρται καὶ συμμεμίχθαι πρῶτον τὸ δῆμον, ὡς πρῶτον,
 ὑποπλήθους ἡμευρώμενος δ' ἀξίωμα· χωρὶς δὲ ἀφαιρί-
 ναι, καὶ σιωπαγῶν εἰς τὸ τὸ πρῶτον δυνάμιν ἐμβεβῆ-
 ῖμοι μὲν, ὡς πρῶτον ζυγῶ ὀροπῶ ἐποίησεν. ἢ μὲν γὰρ δὲ ἄρ-
 χῆς ἀφαιρίσει τις ὑποπλῶ, ὡς πρῶτον ἐν σιδῆρω, ἀφαιρῶν
 ὑποσημαίνουσα δημοτικῆς καὶ ἄριστοι καὶ πρῶτον πρῶτον
 ἢ δὲ ἐκείνων ἀμύλλαι καὶ φιλοτιμία τῆς ἀνδρῶν, βαρυστάτω
 πομῶν τε μῶσα τὸ πόλεως, δὲ μὲν, δῆμον, δὲ δ', ὀλίγους ἐποίησε
 καλῶν, δὲ καὶ τότε μάλιτα τῷ δῆμῳ τῆς ἰσῆας ἀνεῖς ὁ Περικ-
 κῆς, ἐπολιτῶν πρῶτον γὰρ ἐλθὼν, ἀεὶ μὲν τινα ἴδων πόρνη γει-
 κῶν, ἢ ἐστῆσαν ἢ πομπῶν εἶ) μηχρῶ μὲν ἐν ἄσφ, καὶ ἀφαι-
 παιδαγωγῶν ὅτι ἀμούσις ἡδοναῖς τὸ πόλιν· ἐξήκοντα δὲ τρι-
 ἦρας καὶ ἑκατὸν ἐναυτῶν ἐκπέμπων, ἐν αἷς πολλοὶ τὸ πολι-
 τῆς ἔπλεον ὅτι μὲν μὲν ἐμμεῖδοι, μελετῶντες ἀμει καὶ
 μὲν γὰρ ὄντες τὸ ναυτικῶν ἐμπειρίαν. πρῶτον δὲ τῶν, χιλίους
 μὲν ἔσφλεν, εἰς Χερρόνησον κληρῶν, εἰς δὲ Νάξον περὶ τῶν
 σίοις, εἰς δὲ Ἄνδρον ἡμίσεις τῶν, εἰς δὲ Θράκιον χιλίους Βι-
 σάλταις στωικῆσιν ὅτι ἄλλοις δὲ εἰς Ἰταλίαν, οἰκιστοῦ μὲν
 Συβαρέως, ἢ Θερσίους πρῶτον γὰρ ὄντας. καὶ τῶν ἑσφαι-
 τεν, ἀποκρυφίζων μὲν ἄρσος καὶ ἀφαιρίσει πολυπρῶ-
 γμονος ὄχλου τῶν πόλιν· ἐπὶ πορτοῦ μὲν ὅτι τῆς ἀπορίας τὸ
 δῆμου, φόβον δὲ καὶ φρεσὶν τοῦ μὴ νεωτερίζειν τι, πρῶτον
 τοικῆσιν τοῖς συμμάχοις. οἱ δὲ πλείους μὲν ἡδονῶν τὸ Α-
 θῆναις καὶ χροσμον ἰσῆας, μεγίστω δὲ τοῖς δῆμοις ἐκπληξῶν ἀν-
 δεσποῖς μόνον δὲ τῆ Ἑλλάδι μὲν τυρῶν, μὴ ψῆδεα δὲ τὸ λεγ-
 μῶν δυνάμιν αὐτῆς ἐκείνης καὶ τὸ παλαιὸν ὄλβον, ἢ τὸ ἀνα-
 δημάτων καὶ ἀσκαθῆ. τότε μάλιτα τὸ πολιτικῆς μὲν τὸ Περ-
 κῆς, εἰς ἀσκαθῶν οἱ ἔχθροί, καὶ διέβδον ἐν τῆς ἐκκλησί-
 ας, βοῶντες ὡς ὁ μὲν δῆμος ἀδοξῶ καὶ κακῶς ἀκούει, τὰ χρι-
 νὰ τὸ Ἑλλάδων χρημάτα πρῶτον αὐτὸν ἐκ Δήλου μεταγαγῶν
 ἢ δὲ ἐνεστὶ αὐτῶν, πρῶτον τοῖς ἐγκαλοῦντας ἀνταρπεσάτη τῆς
 πρῶτον πρῶτον, δεῖσαι τῶν βαρβάρους ἐκείτην ἀνελέσθαι, καὶ
 φυλάτῆν ἐν ὄχρῶ τὰ χρινὰ, τῶν τῶν ἀθήρηκε Περικλῆς. καὶ
 δοκεῖ δεινῶ ὑβρῶν ἢ Ἑλλάς ὑβείσει, καὶ τυραννῆσιν πε-
 ριφαῶς, ὄρωσα τοῖς εἰσφερομένοισι ὑπο αὐτῆς ἀναγκάως
 πρῶτον τὸν πόλεμον, ἡμᾶς τῶν πόλιν καὶ ἀφαιρῶν καὶ
 καλλωπίζοντας, ὡς πρῶτον δῆμον γυναικα πρῶτον ἀπομῶν
 λίθους πολυτελεῖς, καὶ ἀγάλαμα, καὶ ναοὶς χιλιοσταλ-
 τοῖς. εἰδῶσκεν οὖν ὁ Περικλῆς τὸ δῆμον ὅτι χρημάτων μὲν
 ὅτι οὐφείλοισι τοῖς συμμάχοις λόγον, πρῶτον πολεμουῦντες αὐ-
 τῶν καὶ πρῶτον βαρβάρους ἀνείργοντες, οὐχ ἴππων, οὐ ναῦν,

A Ephialtem ergo, qui hostis acris erat eorum qui paucorum potentiam fouebant, seuerusq; in de-
 tegendis & persequendis illis qui circumuenie-
 bant populum, inimici implicatum insidiis, Ari-
 stodici Tanagrei opera, ut prodit Aristoteles, clam
 sustulere. At Cimon præfectus classis in Cypro
 diem suum obiit. Optimates autem, quanquam
 sentirent iam dudum validissimas in ciuitate eu-
 fuisse opes Periclis, volebant cum eo aliquem ta-
 men in ciuitate comparatum, qui potentiam eius,
 ne planè erumperet in tyrannidem, retunderet.
 Itaque aduersarium ei obiecerunt affinem Cimo-
 nis, moderatum virum, Alopecensem Thucydi-
 dem. Qui quum minus bellicis laudibus esset
 quàm Cimon celebris, sed fori artiumque peritus
 ciuiliū, urbem colens atq; in concionibus cum
 Pericle decertans, breui rempubl. ad æquilibrium
 reduxit. Neque enim eos qui optimates voca-
 bantur immisceri & confundi permittit, ut antè,
 cum plebe, vbi multitudine offuscabatur dignitas
 eorum: sed secreuit eos, contractisque in vnum om-
 nium opibus, quæ hac ratione factæ sunt valen-
 tiores, fecit tanquam in lance momentum. Quip-
 pe prior illa tecta distractio, sicut in ferro, discrimen
 indicabat aliquod plebis & principum fac-
 tionis. At horum virorum contentio & ambitio,
 ingenti diuisit ciuitatem fissura, effecitque ut hæc
 pars Populares, altera appellaretur Pauci. Ibi ita-
 que quam maximè laxatis plebi habenis, rempu-
 blicam ad eius libidinem tractabat, eratque in eo
 semper ut celebre aliquod spectaculum, aut epu-
 lum, aut pompam in vrbe instrueret, ciuitatem
 non illepidis deliniens voluptatibus. Iam sexaginta
 triremes quoq; anno emittebat. Magnus nume-
 rus in his ciuium nauigabat, octo menses æra me-
 rens, meditantque simul & discens naualem di-
 sciplinam. Ad hæc mille colonos Chersonesum
 misit, Naxum quingentos, Andrum eius dimi-
 dium. In Thraciam mille adscripsit Bisaltis, in I-
 talem alios, quum instauraretur Sibaris, quos ap-
 pellauere Thurios: eaque agebat, quo otiosa &
 ex otio importuna turba urbem leuaret, & populū
 subueniret difficultatibus, timoremque & præsi-
 dium, ne res nouas molirentur, adiungeret sociis.
 Maximam autem vrbi Athenarum venustatem
 ornatumque conciliauit, cæteris verò mortalibus
 summum stuporem: ac sola Græciæ testimonio
 est, haud esse vanum quod de illius ipsius prisca
 prædicatur potentia & opulencia, operum & or-
 namentorum vrbis molitio. Hanc actionem Pe-
 riclis maximè mordebant inimici, traducebant-
 que in concionibus, fædum vociferantes id po-
 pulo esse & probrosum, quod publicam Græciæ
 pecuniam ex Delo ad se transtulisset. Contra id
 autem quo vti speciosissimo aduersus exprobran-
 tes obtentu poterat, metu se id inde sustulisse bar-
 barorum, ut rem communem tuto loco serua-
 ret, hunc Periclem præcidisse, neque vulgari vi-
 deri Græciam affici iniuria, imò planè opprimi
 tyrannide, quum cernat quæ necessariò ipsa in
 bellum contribuit, his Athenienses urbem de-
 aurantes, & exornantes signis delubrisque sum-
 ptuosissimis, insolentis more mulieris quæ gem-
 mis sese pretiosis excolat. Igitur demonstrauit
 Pericles populo, quum ipse defendat socios & bar-
 baros arceat, non esse ipsum obstrictum ut refe-
 rat rationes illis qui non equum, non nauem

non militem, sed pecuniam solum præbeant, quæ non dantium sit sed accipientium, modò præsent id cuius gratia recipiant. Debere verò, quia abundè ciuitas necessariis instructa ad bellum sit, conuertere eam copias suas in hæc, quæ perpetrata, sempiternam gloriam, dum in molimine sunt, quæstum pariant præsentem: quòd varia opificia instituerentur, varia etiam ministeria, quæ, quia omnes excitatura artes essent, & manus omnes motura, ciuitatem facerent penè vniuersam mercenariam, dum semetipsam decorat & alit. Nam quorum probata ætas & robur erat, hi stipendium militantes accipiebant ex publico: multitudinem inconditam & ignobilem, quia nolebat à capturis secludere, neque tamen accipere inertem & otiosam, ingentibus molitionum cœptis & institutis operum, quæ varia requirebant artificia tractum habentia implicauit populum, vt non secus ac classici, præfidiarii, ac militantes, vrbana quoque plebs haberet ansam, quo compendium facere ex ærario, eiusque fieri particeps valeret. Siquidem materia hîc erat lapis, æs, ebur, aurum, ebenus, cupressus, hæc elaborabant & expoliebant artifices, fabri lignarii, plastræ, ærarii, scalptores, infectores, bractearii, eboris in laminas secandi periti, pictores, pœciltæ, toreutæ. Aduchebant ea & apportabant mercatores, nautæ, gubernatores mari, terra fabri carpentarii, qui equos alebant, aurigæ, restiones, lapicidæ, sutores, viarum munitores, metallici. Singulæ artes, sicut duces exercitum suum, infimam multitudinem & plebeiam habebant sub se centuriatam. Organum ea erat & corpus in obsequia destinatum. In omnem autem penè dixerim ætatem & conditionem hominum distribuebant & dispertiebantur ministeria emolumentum. Quum iam assurgerent opera infanis substructionibus venustate & gratia incomparabili, certantibus superare molitionem arte opificibus, erat præ cæteris celeritas incredibilis. Quæ enim arbitrabantur vix multis successionibus & æuis singula iti absoluta, in vnius ea florecente administratione principis confecta fuere euncta. Et quidem tunc memorant, quum gloriantem pictorem Agatarchem, quòd citò & facilè pingeret imagines, audiuiisset Zeuxis, dixisse, *Ego verò longo tempore*. Dexteritas enim in faciendo & acceleratione non addit pondus operi durable, neque absolutum decorem: tempus verò ad producendum labori coniunctum, robur addit ad operis conseruationem. Quo magis opera admiranda sunt Periclis, quæ ad diurnitatem modico perpetrata tempore fuere. Elegancia enim singula iam tum erant antiqua, flore in hanc vsque diem recentia sunt & nouitia, ita tyrocinium quoddam elucet in eis, integram ab iniuria temporis speciem retinens, quasi habeant opera illa perpetuò virentem spiritum, & animam admixtam non emarcescentem. Quauis autem haberent insignes architectos, & artifices opera, omnium tamen dispensator & arbiter erat illi Phidias. Siquidem hecatompodon parthenona excitauit cum Ictino Callicrates: telesterion Eleusine cœpit Corcebus ædificare. Hic columnas in pauimento posuit & epystiliis iunxit. quo defuncto, Xypetius Metagenes septum & superiores columnas adiecit. Fastigio adyti fenestram addidit Cholargensis Xenocles.

A οὐχ ὀπλίτιον, ἀλλὰ χεῖμα (α) μόνον τελευτών· ἀ τῆς διδόντων οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ τῆς λαμβανόντων, ἀν παρέχων αὐτῶν λαμβάνουσι. δεῖ δὲ, τῆς πόλεως κατεσκευασμένης ἰκανῶς τοῖς ἀναγκαίοις πρὸς τὸν πόλεμον. εἰς ταῦτα τὴν ὑποεἰαί βέπειν αὐτῆς, ἀφ' ὧν δόξα μὲν γυμνασίων αἰδίοις, ὑποεἰα δὲ γυμνασίων ἐποίμη παρέσαι, πρὸς δὲ πᾶσι ἐργασίας φανείσης, καὶ ποικιλίων χειρῶν, αἱ πᾶσιν μὲν τέχνῃ ἐγγέροισιν, πᾶσιν δὲ χεῖρα κινούσιν, σχεδὸν ὅλῃ ποιούσιν ἐμμιᾶσον τὴν πόλιν, ὅς αὐτῆς ἅμα χρῶσι μὲν καὶ βεφομένῃ. τοῖς μὲν γὰρ ἡλικίαι ἔχουσι καὶ ῥώμῃ αἱ στρατεῖαι τὰς **B** ἀπὸ τῆς κινῶν ὑποεἰας παρέχον· τὸ δὲ ἀστυτάκτον καὶ βδύρασον ὄχλον, οὐτ' ἀμοιβῆν εἶναι λημμάτων βουλομένων, οὐτε λαμβάνειν δὲ καὶ ἀμοιβῆν, μεγάλας καὶ σκευασμάτων ὀπλοδοξίας, καὶ πολυτέχνης ὑποεἰας ἐργῶν ἀφαιρῶν ἐχόντων, ἐπέδωκε φέρων εἰς τὸν δῆμον. ἵνα μηδὲν ἦτον τῆς πλεόντων, καὶ φερούμενων, καὶ στρατομέων, ὅ οὐκ ἐργῶν ἔχη παρέφασι ἀπὸ τῆς δημοσίων ὠφελείας καὶ μετὰ λαμβάνειν. ὅπου γὰρ ὕλη μὲν ἔω λίθος, χαλκός, ἐλέφανς, χρυσός, ἔβενος, κωπάλιστος, αἱ δὲ ταῦτα ἐκποιούσιν καὶ κατεργάζονται τέχναι, τέκτονες, πλάσαι, χαλκῆται, λιθοῦργοί, βαφεῖς, χρυσοῦ μετακτῆρες, ἐλέφαντος, ζωγράφοι, ποικιλταί, τορβῆται· πομποὶ δὲ τῶν καὶ κρημνῶν, ἐμποροὶ καὶ ναῦται, καὶ κυβερνήται καὶ ἡγεῖται· οἱ δὲ καὶ γῆν, ἀμαξοπηγῆ, καὶ ζωγράφου, καὶ ὑπόχοι, καὶ κωπάλιστοι, καὶ λιθοῦργοί, καὶ σκυτοτόμοι, καὶ ὀδοποιοί, καὶ μεταλλεῖς. ἐκαστὴ δὲ τέχνη, κατὰ τὴν στρατηγίαν, ἰδίον στρατομέων, τὸν ἡλικίον ὄχλον καὶ ἰδίω τῷ σωματικῷ ἐχόντων εἶχον, ὄργον καὶ σῶμα τῆς ὑποεἰας γινόμενον. εἰς πᾶσαν (ὡς ἔπος εἰπεῖν) ἡλικίαν καὶ φύσιν αἱ χεῖραι διένεμον καὶ διέσπερον τὴν ὑποεἰαν. ἀναλαμβάνοντων δὲ τῆς ἐργῶν ὑποεἰας **D** φαίων μὲν μεγάλῃ, μορφῇ δὲ ἀμιμήτων καὶ χεῖρα, τῆς δημιουργῶν ἀμιλλωμένων ὑποεἰας τὴν δημιουργίαν τῆ καλλιτεχνία, μάλις τὰ μακάριον ἔω τὸ πάρος. ὧν γὰρ ἔκαστος ὄντος πολλῆς ἀφαιρῶν καὶ ἡλικίας μόλις ὅτι τέλος ἀφίξειν, ταῦτα πρῶτα μίας ἀκμῆς πολιτείας ἐλάμβανε τὴν σωματικῶν καὶ τοῦ τότε φασὶν Ἀγαθάρχου τὸ ζωγράφου μέγα φρονιμῶς ὅτι τὰς τὰς καὶ ῥαδίως τὰς ζῶα ποιεῖν, ἀκούσαντα τὸν Ζεῦσιν εἰπεῖν, Ἐγὼ δὲ ἐν πολλῶν χρόνῳ ἢ γὰρ ἐν τῷ ποιεῖν ὑποεἰαν καὶ ταχύτης οὐκ ἐπίδησι βίβλος ἐργῶν μόνιμον, ὅσδε καλλοῖς ἀκρίβειαν ὁ δὲ εἰς τὴν **E** χεῖρα τὰς ποίωσιν ἀνεῖδεις χρόνος, ἐν τῇ σωτηρίᾳ πρὸς γυμνασίων τὴν ἰσχυρὰν ἀποδίδωσιν. ὅθεν καὶ μάλλον θαυμάζεται τὰ Περικλέους ἐργῶν πρὸς πολλῶν χρόνον ἐν ὀλίγῳ γυμνασίων. κάμει μὲν γὰρ ἔκαστος βίβλος ἔω τότε ἀρχαῖον, ἀκμῆν ὅ μὲν νῦν πρὸς φασὶν ὅτι καὶ νεοῦργον· ἔταως ἐπὶ τῇ ἡλικίᾳ αἰετῶν ἀπὸ τῶν χρόνων ἀφαιρῶν τὸ ὄψιν, ὡς ὅτι αἰετῶν πρῶτα καὶ ψυχρῶν ἀγῆρων κατὰ μεμῆμῶν τῶν ἐργῶν ἐχόντων. πρῶτα ὅ δὲ εἰπέ καὶ πρῶτων ὅτι σκεπτός ἔω αὐτῶν Φειδίας, καὶ τοῖς μεγάλοις ἀφαιρῶν ἐχόντων καὶ τεχνίταις τῶν ἐργῶν. τὸ μὲν γὰρ ἐκαστὸν περὶ παρθενοῖα Κρημνῶν εἰργάζετο καὶ Ἰκλίνος, ὅ δὲ ἐν Ἐλευσίῃ τελεστήριον ἤρξατο μὲν Κόροιβος οὐκ ἐδομῆν, καὶ τοῖς ἐπὶ ἐδάφοις κίονας ἐθήκεν ἔσθ, καὶ τοῖς ὀπίσθινος ἐπέδωκεν· ἀποθανόντος δὲ τούτου, Μεταχρῆς ὁ Ἐυπέπος, ὅ ἀφαιρῶν καὶ τοῖς ἀνω κίονας ἐπέθηκε· ὅ δὲ ὀπίσθινος ὅτι τὸ ἀνακτόρου Ξενοκλῆς ὁ Χολαργεὺς ἐκέρυφασε,

ὁ ἢ μακρὸν τείχος πρὸ οὗ Σωκράτους ἀκροσάφῃ φησιν αὐ-
 τὸς εἰσηγυμένον γνώμῃ Περικλέους, ἠρρολάβησε Καλλί-
 κλέους. καμωδεῖ δὲ ὁ ἔργον Κρατῖνος ὡς βραδέως πε-
 ραινομένου, Πάλα γὰρ αὐτὸ (φησὶ) λόγῳισι παροσάγει Περικ-
 κλέους, Ἐργῶσι δὲ ὁδοῦ κινεῖ. ὁ δὲ ὠδέϊον, τῆ μὲν ἐν τῷ Δι-
 θέσει πολυέδρον καὶ πολυέυλον, τῆ δὲ ἐρέσει περικλινές καὶ
 κείτῳτες ἐκ μιᾶς κρυφῆς πεποιημένον, εἰκόνα λέγουσι
 γινέσθαι καὶ μίμημα τῆς βασιλείας οὐκλήης, ὅπως αὐτῶτος
 καὶ τούτῳ Περικλέους. δὲ καὶ πάλιν Κρατῖνος ἐν Θρασίῃαις
 παίζει πρὸς αὐτὸν, Ὁ χροκέφαλος Ζεὺς ὁδὲ παροσέρχεται
 Περικλέους, τῷ δέϊον ὅτι τῆ κροκίου ἔχων, ὅτι πύτραχον
 παροίχεται. Φιλομυμῶμος δὲ ὁ Περικλῆς τότε παροίχεται
 ἐπιφίσιτο μοισικῆς ἀγῶνα τοῖς πρῶτα Ἀθῶαῖοις ἀγῶσαι,
 καὶ διέταξεν αὐτὸς ἀθλοθέτης ἀρεταῖς καὶ ὅτι καὶ τοῖς ἀγωνί-
 ζομένοις αὐλεῖν, ἢ ἀδεῖν, ἢ κίθαρίζειν. ἔθετόν τε καὶ τῶ
 τε καὶ τὸν ἄλλον χρόνον ἐν ὠδέϊα τοῖς μοισικαῖς ἀγῶναις. τὰ
 δὲ παροτύλαια τῆς ἀκροπόλεως ἐξεργάσθη μὲν ἐν πεν-
 ταετία, Μνησικλέους ἐργατικῶν ὡτός. τύχη δὲ θαυ-
 μαστὴ συμβῆσα πρὸς τῶ οἰκοδομίας ἐμύωυσε τῶ θεῶν
 οὐκ ἀποσταυδῶσαι, ἀλλὰ στωεφαπτομένη τῶ ἔργου καὶ
 στωεπιτελοῦσαν. ὁ γὰρ ἐνεργῆτατος καὶ παροθυμῶτατος τῶ
 τεχνίτῳ, ἀποσταυδῶσαι δὲ ὑφῶις ἔπεσε, καὶ διέκειτο μοχθη-
 ρῶς, ὑπὸ τῶ ἰατρῶν ἀπεγνωσμένος. ἀθυμῶντος δὲ τοῦ
 Περικλέους, ἢ θεῶς ὄναρ φαεῖσα στωεταξε θεραπειά, ἢ
 χροκίμος ὁ Περικλῆς, ταχὺ καὶ ραδίως ἰάσατο τὸν αἰ-
 θεροπον. ὅτι τούτῳ δὲ καὶ ὁ χαλκῶν ἀγαλμα τῆς
 ὑγείας Ἀθῶαῖς ἀνέστη ἐν ἀκροπόλει πρὸς τὸν βωμόν, ὅς
 καὶ παροτέρῳ ἢ ὡς λέγουσιν. ὁ δὲ Φειδίας εἰργάξεται μὲν
 τῆς θεῶς ὁ χρυσοῦν ἔδος, καὶ τούτου δημουργῆς ἐν τῆ ἐπὶ
 λη εἶ) γέγραπται· πρῶτα δὲ ἢ χροκίον ἐπὶ αὐτῶ, καὶ πᾶσιν
 (ὡς εἰρήκα μὲν) ὅπως ἀτῆ τοῖς τεχνίταις Διὰ Φιλίαι Περικ-
 κλέους. καὶ τούτῳ τῶ μὲν φθόνον, τῶ ἢ βλασφημίας ἢ ἐγκαν,
 ὡς ἐλθῶντας τῶ Περικλεῖ γυναικας εἰς τὰ ἔργα φοιτῶ-
 σαις ὑποδεχόμενον τοῦ Φειδίου. δεξάμενοι δὲ τὸν λόγον οἱ
 κωμικῶι, πολλῶ ἀσέλγηαι αὐτῶ κωτεσκέδασαι, εἰς τε τῶ
 Μενίππου γυναικας Διὰ βάλοντες, ἀνδρὸς φίλου καὶ ὑπο-
 γρατηροῦτος· εἰς τε τῶ Πυριλάμποις ὀρηθῶ φίας, ὅς ἐ-
 ταῖρος ἐν Περικλέους, ἀγῶνα εἶχε παρῶνας ὑφίεναί τῶς γυ-
 ναίξιν αἷς ὁ Περικλῆς ἐπλησίαζε. καὶ ἢ αὐ τῶς αἰθεροποις
 σατυρικῶις τοῖς βίοις, καὶ τῶς καὶ τῶ κρειπῶνων βλασφη-
 μίας ὡς παρ δαίμονι κωκῶ τῶ φθόνῳ τῶ πολλῶν ἀποθῶον-
 τας ἐκάστοτε, θαυμασίεν, ὅπου καὶ Σπησίμβροτος ὁ Θάσιος
 δεῖνον ἀσέβημα καὶ μυθῶδες ἐξεργασίεν ἐτόλμησεν εἰς τῶ
 γυναικας τῶ ὑπὸ καὶ τῶ Περικλέους; οὕτως εἶοικε πρῶτη
 χαλεπὸν εἶ) καὶ δις θῶρα ἰσοεῖα τῶ ληθῆς, ὅταν οἱ μὲν
 ὑπερῶν χροκίοντες τὸν χρόνον ἔχουσιν ὅτι παροσθεν ὄντα τῆ
 γνώσει τῶ παροσμάτων. ἢ δὲ τῶ παροσξέων καὶ τῶ βίων
 ἠλικιῶπις ἰσοεῖα, τὰ μὲν φθόνῶις καὶ δις μὲν εἶας, τὰ δὲ
 χροκίοντες καὶ κωκαδῶουσα, λυμῶνται καὶ Διὰ ἀπρέ-
 φη τῶ ἀλήθῆαι. τῶ δὲ πρὸ τῶ Θουκυδίδῳ ρητόρων κω-
 παδοῶντων τῶ Περικλέους, ὡς παρῶντος τὰ χροκίον-
 τας, καὶ τῶ παροσῶδοις ἀπολλυῶτος, ἠρώτησεν ἐν κωκῶ-
 σία τὸν δημονεῖ πολλὰ δοκεῖ δεδαπρῶσθαι· φησάντων δὲ,
 Γάμπολλα, Μὴ ποῖτω (εἶπεν) ὑμῖν, ἀλλ' ἐμοῖ δεδαπρῶσθαι καὶ τῶ
 αἰαθημάτων ἰδίαι ἐμῶν τῶ ποιήσῶμαι
 τῶ ὅτι παροσξέων. εἰπόντος οὖν τῶ τῶ Περικλέους, εἶτε τῶ
 μεγαλοφροσῶν αὐτῶ θαυμάσῶντες, εἶτε

A Longum murum, de quo ædificando refert se So-
 crates audiuisse suadentem Periclem, Callicrati-
 des faciendum redemit. Mordet hoc opus Crati-
 nus, quod segniter absolueretur,

*Iam pridem enim, inquit, haud cessat murum iacta-
 re Pericles*

Verbis at re ipsa nil prestat.

Odeum (cuius habet interior descriptio multa fe-
 dilia multaq; columnas, tectum est autem subue-
 xum & accliuæ, in vnum assurgens fastigium) i-
 maginem ferunt esse & simulacrum tabernaculi
 regis. instituit & hoc quoq; Pericles. Vnde Crati-
 nus iterum in Thressis ludit in eum,

Schinosephalus iam præsens adest nunc Iupiter:

Odeon aut habet Pericles vertice,

Liber quia est ab exili formidine:

Tunc primùm ingenti studio Pericles tulit vt cer-
 tamen muscorum Panathenæis celebraretur, di-
 gessitq; id ipse creatus athlothes, quemadmo-
 dum certantes tibia vel voce vel cithara canerent.
 Spectarunt & eo tempore & deinceps in odeo
 musica certamina. Arcis absoluta propylæa intra
 quinquennium fuerunt, architecto Mnestic, Mi-
 rifica verò fortuna, quæ in hac ædificatione acci-
 dit, significauit non inuita dea, sed propitia & se-
 cūda, perpetrata. Promptissimus enim & maximè
 fedulus artifex, quum offendisset, delapsus ex alto
 est: itaq; fuit afflictus, vt haberetur à medicis pro
 deplorato. Inopi consilii Minerua in somnio se Pe-
 ricli offerens, præscripsit medicinam, qua vsus ille
 hominem citò & facillè curauit. Quamobrem Sa-
 lutaris Mineruæ signum æreum in arce posuit iux-
 ta arma, quam antè memorant ibi fuisse. Phidias
 signum Mineruæ aureum fecit, eiusq; opifex est in
 basi inscriptus. Omnia ferè hic ob Periclis neces-
 situdinè curabat, artificibusq; (vt diximus) præerat
 omnibus: id quod huic conuitia, illi conflavit in-
 uidiā, quasi ingenuas matronas, ad spectanda o-
 pera commentes, in gratiam Phidias Periclis re-
 ciperet. Eos rumores excipientes comici, insolentem
 lasciuiam ei impingere, ac Menippi vxorem
 amici atque in bello legati improperauere, Pyri-
 lampisque auium viuaria, cui, quum familiaris Pe-
 riclis esset, infligebatur, ipsum mulieribus quibus
 consuesceret Pericles, subiicere pauones. Et qui-

C

D

E

F

G

H

I

K

L

M

N

O

Palmer.

Male. pauonum
 pluma morte.

de operum
 ex aratio
 respectu
 cum Thu
 gnans illu
 uit aduerfa
 ta iam om
 diam & co
 Athenas, co
 tia, velle
 genes t
 las opes
 micina reg
 rum, non fu
 dabilis pop
 obsecrand
 ex iura ill
 quali florid
 & regalem
 plium ad op
 suadendo a
 populum
 cogendoc
 quo imitat
 inconstan
 dice, suo te
 ad saluam
 in rursu
 ri, folia
 me ipe
 reprimen
 que, othen
 nimam esse
 tionem
 tenores &
 gendi & p
 dicendi ver
 mendatio
 fini, & pec
 bem, quum
 didisse
 multos reg
 liqui eni
 reliquerun
 pater ei reli
 potentiam
 des, & com
 qui non
 ipsamque
 insolentem
 parum
 Athenas
 haligra
 tunc, nunc
 pectum, op
 occasione
 momento
 mit quada
 tes, Leocr
 Thucydide
 palio Thuc
 dunt. H
 magnitud
 ex, amant
 et tū
 et tū

de operum cum eo certantes gloria, sublata voce, ex arario impenderetq; erogaretq; nullo sumtus respectu, iussere. Postremo de decennali exilio cum Thucydide contracto certamine; depugnans illum exterminavit, factionemque dissoluit aduersam. Ac tunc demum, postquam sublata iam omni contentione, ciuitateque ad concordiam & consensum reducta, plane sui iuris fecit Athenas, cunctaque ab Atheniensibus dependentia, vectigalia, exercitus, classes, insulas, mare, ingentes tam per Grecos quam per barbaros expensas opes, imperiumque subditis nationibus & amicitia regum, & societatibus septum dynastiarum, non fuit deinceps idem, neque perinde tractabilis populo, aut pronus ad concedendum & obsecundandum, sicut ventis, libidini plebis: sed ex laxa illa & coniuente quadam indulgentia, quasi florido & molli concentu, aristocraticum, & regalem intendens reip. statum, praestans seipsum ad optima quaeque rectum & inculpatum, suadendo atque docendo spontaneum ferè duxit populum: interim virgendo perquam inuitum, cogendoque applicauit ad id quod ex vsu erat. In quo imitabatur haud dubiè medicum, in morbo inconstanti & longinquo, suo tempore grata modicè, suo tempore acria & medicamenta adhibens ad salutem. Nam quum varii nimirum morbi in turba existerent, tam ingentis domina imperii, solus scitè nouerat tractare singula: ac maximè spe metuque, tanquam clauis, maturè eorum reprimens ferociam, languorem relaxans lenientique, ostendit artem dicendi (vt Plato ait) flexanimam esse, eiusque praecipuum esse munus, rationem tractandi, motus & perturbationes, quasi tenores & sonos quosdam animi, qui scitè tangendi & pulsandi sint. In causa fuit non vis nuda dicendi: verum (vt tradit Thucydides) vitæ commendatio, fidesque eius vnde quaque abstinentissimi, & pecuniae contemptoris. Qui quum urbem, quam magnam acceperat, maximam reddidisset atque opulentissimam, potentia verò multos reges & tyrannos superaret, quorum aliqui etiam liberis dominatus suos testamento reliquerunt, nec vno nummo fortunas suas, quas pater ei reliquerat, reddidit ampliores. Et quidem potentiam eius lucidè commemorat Thucydides, & comici eam inuidiosè obiter ostendunt, qui novos Pisistratidas eius necessarios vocant, ipsumque iubent, vt cuius sint immodicæ opes & intolerabiles liberæ ciuitati, tyrannidem se usurpaturum abiurare. Teleclides permisisse ei refert Athenienses urbium tributa, ipsasque adeò vrbes has ligare, illas soluere, muros lapideos nunc extruere, nunc eosdem demoliri, fœdera, opes, vires, pacem, opulentiam fortunasque omnes, neque id occasione adductos, nec vigore & gratia breui momento florecentis administrationis, sed obtinuit quadraginta spatio annorum inter Ephialtes, Leocrates, Myronides, Cimones, Tolmides, Thucydides principatum, qui oppresso & expulso Thucydide, non minus quindecim annos durauit. Hic autem quum continuum in annis magistratibus imperium & arbitrium obtinisset, animum tamen praestitit à pecunia inuisum:

de τῷ Θουκυδίδου κατάλειπεν ἢ τὸ ὄρακιον, οὐκ ἐλάττω τῆν πεντηκονταετηρίαν διώεγκε, καὶ μίαν οὖσαν ἐν ταῖς σπαισίοις στρατηγίας δέχων καὶ δυναταίαι κτησάμενος, ἐφύλαξεν ἑαυτὸν ἀτάλατον ὑπὸ χρημάτων.

A πρὸς τὸ δόξαν ἀπφιλοτιμήμενοι τ' ἔργων, ἀπέχερον κελδοίτες ἐκ τῆν δημοσίων ἀταλίσκειν ἢ χρηματῶν, μηδενὸς φειδόμενοι. τέλος δὲ πρὸς τὸ Θουκυδίδου εἰς ἀγῶνα πρὸς τὸ ὄρακτον κατὰ τὰς καὶ ἀφαικινδυνώσας, ἐκείνον μὲν ἐξέβαλε, κατέλυσε δὲ τὴν ἀπιτεταγμένην ἐταιρείαν. ὡς οὖν πρῶτα πᾶσι λυθείσης τῆς ἀφαικινδυνώσεως, καὶ τῆς πόλεως, οἱ ὁμαλῆς καὶ μίαν ἡμορόνην, κομῆν πρὸς αὐτὸν τὰς Ἀθηνῶν, καὶ τὰ τῆν Ἀθηνῶν ἐξηρητημένα στρατήματα, φόρους, καὶ στρατὸματα, καὶ τεύχεα, καὶ νήσους, καὶ γάλακτον, καὶ πολλὰ μὲν δι' Ἑλλήνων, B πολλὰ δὲ καὶ ἀφαικινδυνώσας ἠκούσας ἰσχυρῶν καὶ ἡγεμονίας ὑποκρίσεις ἐθύσει, καὶ φιλίας βασιλέων καὶ συμμάχων πεφραγμένων δυνατῶν. οὐδέ οὐδ' ὁμοίως χροῆθης τὰς δῆμον καὶ ῥαδίως ὑποκρίσει καὶ σπένδιδοναι ταῖς ἐπιθυμίαις, ὡς περὶ πρῶτος τ' πολλῶν. ἀλλ' ἐκ τῆς ἀπειρίας ἐκείνης καὶ ὑποδουλομένης ἐκείνη δῆμοναρχίας, ὡς περὶ ἀπαιτίας καὶ μαλακῆς δειμονίας, τῆς ἀπαιτίας καὶ βασιλικῆς ἐπιτεταγμένης πολιτείας, καὶ χροῆθης αὐτὰ πρὸς τὸ βέλτιστον ὄρακτον καὶ ἀεικλίτων, τὰ μὲν πολλὰ βουλόμενον ἠγεύεσθαι καὶ διδάσκων τὸν δῆμον C ὡς δὲ ὅτε καὶ μάλα διεχρησίζοντο κατὰ τῶν καὶ πρῶτος εἰσάγων, ἐχειροῦτο τὰ συμφερόντι μίμνῶντος ἀπεχρῶτος ἰατρῶν ποικίλων ἰσχυρῶν καὶ μακρῶν, καὶ κατὰ μὲν ἡδονῆς δὲ ἀφαικινδυνώσας καὶ φροῦδος καὶ φροῦδος καὶ φροῦδος ἐπὶ τῆ σωτηρίᾳ. πρῶτα δὲ πᾶν γὰρ (ὡς εἰκὸς) παθῶν ὄχλων ὑσάπτῳ τὸ μέγιστον δέχων ἐξῆναι φροῦδος, μόνος ἐμμελῶς ἐκείνη ἀφαικινδυνώσας πεφουκῆς, μαλιστα δὲ ἐλπίσι καὶ φόβοις, ὡς περὶ οἰαζῆ, πρῶτα ἀφαικινδυνώσας αὐτῆν, καὶ τὸ δύσθυμον ὄρακτον καὶ φροῦδος, ἐδειξε τὴν ῥητορικῆν καὶ Πλάτωνος ὑποχρησίζοντα οὖσαν, καὶ D μέγιστον ἔργον αὐτῆς, τὴν πρὸς τὰ ἡδονῆ καὶ πᾶσι μέγιστον, ὡς περὶ ἰσχυρῶν τόνους καὶ φροῦδος ὑποχρησίζοντα μάλ' ἐμμελῶς ἀφαικινδυνώσας χροῦσας δευόμενοι. αἰτία δὲ οὐχ ἡ τοῦ λόγου φιλοῦς δυνάμεις, ἀλλ' ὡς Θουκυδίδης φησὶν, ἡ πρὸς τὸ βίον δόξα καὶ πίστις τοῦ ἀνδρός, ἀδωροτάτου πρὸς ἀφαικινδυνώσας, καὶ χρημάτων κρείττονος ὅς τὴν πόλιν ἐκ μεγάλης μεγίστης καὶ πλουσιωτάτης ποίησας, καὶ ἡρόμενος καὶ δυναμῆι πολλῶν βασιλέων καὶ τυραννῶν ὑπερτέρους, ὧν ἔνοι καὶ ἐπὶ τοῖς ἕσσι διέθεντο, ἐκείνος μὲν δραχμῆν μείζονα τὴν οἰοῖται οὐκ ἐποίησεν ἢ ὁ πατὴρ αὐτῶν κατέλιπε. καί τοι τὴν δυνάμιν αὐτῶν σαφῶς μὲν ὁ Θουκυδίδης διηγείται, κακῶς δὲ παρεμφαινοσιν οἱ κομικῶν, Πεισιπραπίδας μὲν νέους τοῖς πρὸς αὐτὸν ἐταίροις καλοῦντες, αὐτὸν δὲ ἀπομόσων μὴ τυραννῆσιν κελδοίτες, ὡς ἀσυμμέβρου πρὸς δημοκρατίας καὶ βαρυτέρους πρὸς αὐτὸν οὐσης ὑποχρησίζοντος. ὁ δὲ Τηλεκλείδης πρὸς ἀφαικινδυνώσας φησὶν αὐτὰ τοῖς Ἀθηνῶν, πόλεων τε φόρους, αὐτὰς τε τὰς πόλεις, τὰς μὲν δεῖν, τὰς δὲ ἀτάλατον λαίνα τείχεα, τὰ μὲν οἰκοδομεῖν, τὰ δὲ αὐτὰ πάλιν κατὰ ἀτάλατον ἀφαικινδυνώσας, δυνάμιν, κροῦτος, εἰρῶν, πλοῦτον τ' ἀφαικινδυνώσας τε. καὶ αὐτὰ κατὰ οὐκ ὡς, οὐδὲ ἀκμή καὶ χάρις F ἀφαικινδυνώσας ἐφ' ὄρα πολιτείας, ἀλλὰ πρῶτα ἀφαικινδυνώσας μὲν ἐπὶ πρῶτον ἐν Ἐφιάλταις, καὶ Λεωκράταις, καὶ Μυρωνίταις, καὶ Κίμωσι, καὶ Τολμίδαίς, καὶ Θουκυδίδαίς: μὲν

καὶ ὅτι ἐπιθυμῶντα πάντα ἀργῶς ἔχοντες χρηματισμόν, ἀλλὰ
 τὸ παρῶν καὶ δίκαιον πλοῦτον, ὡς μήτ' ἀμελούμενος ἐκ-
 φύσει, μήτε πολλὰ πρᾶγματα καὶ ἀγαθὰ ἀπολαύ-
 μῶν ἀπαρῆναι, σιωπᾶσαι εἰς οἰκονομίῳ ἢ ἄλλοις ἢ καὶ
 ἀκριβέστατον εἶναι. τοὺς γὰρ ἐπιτελείους καρποὺς ἀποδύσαι ἀδύ-
 νατον ἐπιπροσέχειν, εἴτα τῶν ἀγαθῶν ἕκαστον εἰς ἀργῶς οὐκ-
 ἔμενος, δίδωκε τὸν βίον καὶ τὰ πρὸς τὴν δίκαιον. ὅτι οὐχ ἡδύς
 ἡ ἐπιτήδευσις παισὶν, ὅσοι γυναιξὶ δαφνίης χρηστῆς, ἀλλ'
 ἐμμέφοντο τὴν ἐφήμερον τῶν τῶν καὶ σπουδαίων εἰς τὸ
 ἀκρίβεστατον διαπορεύειν, ὅσοι δὲ οἰκία μεγάλη καὶ
 πρᾶγματα ἀφρόνοις, περὶ ῥέοντος, ἀλλὰ πρῶτος μὲν ἀνα-
 λώματος, πρῶτος δὲ λήμματος δι' ἀριθμοῦ καὶ μέτρον βα-
 δίζοντος. ὅς τ' ἅσασα ἀντὶ τῶν τοιαύτων σιωπᾶσαι ἀκρίβειαν,
 εἰς ἡν οἰκέτης, Εὐάγγελος, ὡς ἕτερος ὅσοις δὲ πεφυκῶς, ἢ
 καὶ πικρὰ σκευῶν ὑπὸ τῆς Περικλέους εἰς οἰκονομίαν. ἀ-
 πῶντα μὲν οὖν ταῦτα τῆς Ἀναξαγόρου σοφίας, εἴγε καὶ τῶν
 οἰκίαν ἀκρίβειος εἰς ἐπιτελείου, καὶ τῶν ἡρώων ἀφῆκεν ἀργῶν καὶ
 μηλόδοτον, ὑπὸ ἐπιτήδευσις καὶ μεγαλοφροσύνης. ἢ τῶν τῶν
 εἰς ὅτι οἱ μὲν θεοφιλῶν φιλοσόφου καὶ πολιτικῶν βίος, ἀλλ'
 ὁ μὲν ἀπόρητον καὶ ἀπεροδεῖα τὸ ἔκτος ὑλῆς ὅτι τοῖς κα-
 λῶς κινεῖ τὸ ἀφρονοῖα, τῶν δὲ εἰς ἀδελφείας χρείας ἀναμι-
 γνῶν τὸ ἀφρονοῖα, εἰς ἡρώων δὲ τὸ ἀγαθῶν μόνον ἀλλὰ
 καὶ τῶν καλῶν οὐ πλοῦτος. ὡς περὶ τῶν καὶ Περικλέϊ, βοηθῶντι
 πολλοῖς τὸ πεινήτων. καὶ μὲν τοῖς τὸ Ἀναξαγόρου αὐτὸν λέ-
 γουσι, ἀπολαύμῶν Περικλέους, ἀμελούμενον καὶ οὐκ ἐπι-
 καλυμμένον ἢ ἡγεμονίῳ ἀποκαρτεροῦντα. ὡς περὶ τῶν
 ὅς τ' Ἀναξαγόρου τῶν πρᾶγματος, ἐκπλαγῆναι, τῶν δὲ
 ὅτι τὸν ἀνδρα, καὶ δεῖσθαι πᾶσαι δέησι, ὅσοι φουροῦντο οὐκ
 ἐκείνον, ἀλλ' ἑαυτὸν, εἰ τοιοῦτον ἀπολεί τῆς πολιτείας σύμ-
 βουλον. ἐκκαλυφάμενοι οὖν τὸν Ἀναξαγόρου εἰπεῖν πρὸς
 αὐτὸν, ὅς Περικλέϊ, καὶ οἱ τῶν λύχου χρείας ἔχοντες, ἔλαμον
 ὅτι χρεῶσιν. ἀργῶν δὲ Λακεδαιμονίων ἀφῆκεν τῶν
 αὐξήσει τῶν Ἀθηναίων, ἐπαίρων ὁ Περικλέϊ τὸν δῆμον ἐπι-
 μάλλον μέγα φροσύνη, καὶ μεγάλων αὐτὸν ἀξιοῦν πρᾶγμα-
 των, γράφει ψήφισμα, πρὸς τῶν Ἑλλήνων τοῖς ὀπίσσω τε κα-
 τοικουῦντα Εὐρώπης ἢ τῆς Ἀσίας, ὡς ἀκαλεῖν, καὶ μικρὴν
 πόλιν καὶ μέγαν, εἰς σύλλογον πέμπειν Ἀθηναίους, τοῖς
 βουλοσσομένοις πρὸς τῶν Ἑλλήνων ἱερῶν ἀκατέφορησαι
 οἱ βαρβαροὶ, καὶ τῶν ἡρώων ἀσφείλοισιν ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος
 ἀξιοῦν τοῖς θεοῖς, ὅτι πρὸς τοῖς βαρβαροῖς ἐμάχοντο,
 καὶ τῆς θαλάσσης, ὅπως πλέωσι πρῶτες ἀδελῶς, καὶ τῶν εἰρήνῃ
 ἀγῶσιν. ὅτι ταῦτα δὲ ἀνδρες εἴκοσι τῶν ὑπὸ τῶν πενήτων
 γεροντότων ἐπέμψθησαν, ὡν πέντε μὲν, Ἰωνίας καὶ Δωριῶν τῶν
 ἐν Ἀσίᾳ, καὶ ἡρώων ἀφῆκεν Λέσβου καὶ Ρόδου παρεκάλων πέντε
 ὅς τῶν ἐν Ἑλλάσσοι καὶ Θράκη μέγαν Βυζαντίου τόπος ἐ-
 πήσαν, καὶ πέντε ὅτι τῶν εἰς Βοιωτίαν καὶ Φωκίαν καὶ Πε-
 λοπόννησον. ἐκ τῶν ταῦτων, εἴγε Λοκρῶν ὅτι τῶν πρὸς οἰκονομίαν ἢ πε-
 ρὶ εἰς Ἀκαρνανίας καὶ Ἀμβρακίας ἀπεστάλησαν, οἱ δὲ λοιποὶ
 δι' Εὐβοίας ἐπὶ Οἰτάμους, καὶ τῶν Μαλέα χάλπον, καὶ Φθιώτας, καὶ
 Ἀχαΐας, καὶ Θεσσαλίους, ἐπορεύοντο, συμπεύθοντες ἰεῖναι καὶ με-
 τίχον τῶν βαρβαρῶν, ἐπὶ εἰρήνῃ καὶ ἡρώων πρᾶγματος τῶν Ἑλλά-
 δος. ἐπὶ πρᾶγματος ὅσοι δὲ, ὅσοι σιωπᾶσαι αἰ πόλεις, Λακεδαί-
 μονίων ὑπὸ ἀναλιωθέντων, ὡς λέγεται, καὶ πρᾶγματος ἐν Πελο-
 ποννήσῳ τῶν πείρας ἐλεγχθείσης. τῶν μὲν οὖν παρεθέμενον ἐ-
 δικημόνος αὐτῶν τὸ φρόνημα καὶ τῶν μεγαλοφροσύνην:

A non negligens alioquin rei familiaris, imò pater-
 nas & iustas facultates, ut nec inertia dilaberentur,
 nec multum interpellarent vel distinerent occu-
 patum, certa ratione, quam censebat expeditissi-
 mam & exactissimam, dispensavit. Quippe an-
 nuos fructus simul omnes distrahebat, inde neces-
 saria quæq; mercabatur ex foro, atque ita vitam vi-
 ctumq; quotidianum procurabat. Unde parum iu-
 cundus filiis erat iam adultis, nec splendide mulie-
 res habebat, quæ ægrè ferebant quòd ita viveret
 in diem, & sumtus ita ad vnguem circuncideret.
 ubi (ut par erat) ampla in domo & opibus affluen-
 tibus, nihil efflueret, verum omnes impensæ, om-
 nia emolumenta certo essent numero & modo
 constituta. Huius tam exquisitis rationibus vnus
 feruus moderabatur Euangelus, præclara supra
 cæteros indole præditus, aut à Pericle ad domesti-
 cam institutus disciplinam. Cæterum hæc abhor-
 rebant omnia ab Anaxagoræ sapientia. Nempe
 hic numinis afflatu & animi ductus celsitudine,
 domum deseruit, & agrum reliquit incultum va-
 statumque. Atqui non eadem est, meo iudicio,
 philosophi rebus dediti perspicendis, atq; in rep-
 versantis vita. Ille enim in rebus honestis mentem
 exercet, nullius indigam instrumenti vel rerum
 exterarum: hic, qui ad vsum hominum accom-
 modat virtutem, nonnunquam etiam honestè, ne-
 dum necessariò, utatur diuitiis. quod fecit Peri-
 cles, qui multis subuenit pauperibus. Et verò et-
 iam ipsum perhibent Anaxagoram, ætate decrepi-
 ta neglectum, occupato Pericle, iacuisse, atq; ob-
 uoluto capite vitæ finire inedia statuisse. Periclem
 ea re ad se delata percussum, aduolasse confestim
 ad illum, & enixè orasse, lamentasseq; non illum,
 sed seipsum, qui talem in republ. gerenda consilia-
 rium amitteret. Ibi Anaxagoram aperto capite ei
 dixisse, Etiam ii quibus lucei na, Pericles, opus est,
 infundunt oleum. Quum verò Lacedæmonii
 iam cæpissent vrbis Atheniensis incremento
 inuidere, ad maiorem gloriam excitans populum
 Pericles, & ad ingentia conanda, rogationem
 fert ut omnium vndique Græcorum, siue Eu-
 ropam siue Asiam colerent, indiceretur conci-
 lium, utque ciuitates, tam magnæ quàm exiguæ,
 mitterent Athenas legatos ad conuentum: actu-
 ros de fanis Græcorum quæ barbari inflamma-
 uerant, & de sacris, quorum ex votis, quæ diis
 fecerant, quum dimicarent cum barbaris, damna-
 ti essent: & de mari, quo tutò omnes nauigarent,
 & in otio degerent. Cum his mandatis legati vi-
 ginti missi, qui quinquagesimum annum exce-
 ferant. Ex his quinque, Ionas, Doras Asianos &
 insulares, ad Lesbum & Rhodum vsque conuo-
 carunt: quinque ad colentes oram Helleston-
 ti & Thraciæ Byzantium vsque progressi sunt:
 ad hæc quinque in Bœotiam, Phocidem, & Pe-
 loponnesum: hinc per Locros, ad continentem
 proximam, in Acarnaniam vsque & Ambraciam
 missi: reliqui per Eubœam ad Oeteos, & sinum
 Maliacum, Phthiotas, Achæos, & Thessalos pro-
 fecti. Suaserunt hi ut ad conciliū coirent ad con-
 sultandum in medium de pace & rebus Græciæ
 nouatis. Verum id vanum fuit, neque conuen-
 runt ciuitates, aduersantibus (viti fama est) Lace-
 dæmonii, probatusque conatus irritus primùm
 in Peloponneso fuit. Hæc attexui quò spiri-
 tus & excelsum animum declararem Periclis.

In expediti-
 laudem con-
 vale dubia
 ter, neque e-
 res successu
 duces duxi
 vox hæc cu-
 ipse posset,
 tales. Quom-
 periores vid-
 insignem
 lin in Bo-
 ex iuocent
 mille præn-
 reuere ten-
 ludium de
 non maram
 peritur temp-
 ex hoc dicto
 post diebus
 dem
 & fortes cu-
 dentis & m-
 riatetula la-
 mendata in
 Græcis illu-
 Non solum
 nientium, q-
 rum etiam
 municipi-
 nes prohibu-
 cum, be-
 ea rego bar-
 cionum tam
 semper erat
 ne, qua cen-
 tiz soluent
 dem nomen
 fige. Neque
 te T. omnes
 ge progressu
 ma recepim
 Nemeam
 lio decentem
 excitant. Ex
 fibus adieci
 conuenient
 Acheloum, de
 nebas inna
 fedatidq; si
 biam hollan-
 fei ciuitat. n-
 dem, oblatu
 instruta clu-
 Græcis, quæ
 habuit. Vti
 regibus & d-
 tum populi
 cam, quo vel
 domini mar-
 cho tredere
 flum tyran-
 ad propolium
 tati mactare
 ad accipere
 fadhioyram
 pida

In expeditionibus suis ex securitate summam est laudem consequutus. Neque enim praelio, cuius valde dubia alea & periculum esset, decrevit libenter, neque eos qui ceptis ex praecipitibus praeclaros successus habuerant, & celebrabatur, ut claros duces duxit sequendos aut imitandos: semperque vox haec eius audita ad ciues est, Quatenus facere ipse posset, mansuros ipsos in perpetuum immortales. Quum cerneret Tolmidem Tolmaei ob superiores victorias, & laudem ex rebus bello gestis insignem, suam incurfionem alieno tempore moliri in Bœotiam, atq; induxisse fortissimos quosq; ex iuventute & animosissimos, ut voluntarii ad mille, praeter reliquum delectum, nomina darent, retinere tentavit eum, & pro concione oravit, illud tritum dictum referens, *Si non crederet Pericli, at non erraturum tamen, si prudentissimum consiliarium, operiretur tempus.* Atq; in praesentia quidem laudem ex hoc dicto consequutus est mediocrem: paucis post diebus, quum cecidisse nunciatum est Tolmidem ipsum apud Coroneam acie fustum, multosq; & fortes ciues occubuisse, tunc vero magnam prudentiae & amoris in ciues ex ea re cum benevolentia retulit laudem. Inter expeditiones eius commendata in primis illa in Chersonesum fuit, quae Graecis illius incolis loci fuit in primis salutaris. Non solum enim mille robore colonorum Atheniensium, quos eo vexit, confirmavit ciuitates, verum etiam, cervicem amplexus propugnaculis & munitionibus ex vno mari in alterum, incurfiones prohibuit circumfusorum Chersoneso Thracum, bellumque perpetuum & graue exclusit, quo ea regio barbaris commixta accolis, & plena latrociniorum tam finitimorum quam intestinorum semper erat infesta. Et vero etiam ex ea expeditione, qua centum triremium classe ex Pegis Megaricae soluens Peloponnesum circumuectus est, laudem nomenque retulit apud exterarum nationum infigne. Neque enim maritima modo oppida, ut ante Tolmidem, vastauit, sed & in continentem longe progressus naualibus copiis, caeteros intra moenia redegit, formidantes eius aduentum. Apud Nemeam vero excipientes ipsum Sicyonios & praelio decertantes fudit fugauitq;, ac trophaeum ibi excitauit. Ex Achaia, quae foederata erat Atheniensibus, adscriptis in classem militibus, ad oppositam continentem delatus est: quumque praeterlegisset Acheloum, depopulatus est Acaeaniam, atq; Oeneadas intra muros compulsi: quorum vastatis foedatisq; finibus, recepit se domum, quum terribilem hostibus se, cautum strenuumque ostendisset ciuibus. nulla enim offensus, ne fortuita quidem, oblata est militibus. Magna etiam & egregie instructa classe petiuit Pontum, vbi ciuitatibus Graecis, quae postulassent, confecit, easq; benigne habuit. Vicinis barbaris nationibus, earumque regibus & dynastis, magnitudinem ostentauit virium populi Atheniensis, securitatemque & audaciam, quo vellet cunque, nauigantis, atque totius domini maris. Sinopensibus naues cum Lamachio tredecem reliquit, & auxilium contra Timisilaum tyrannum. Quo cum amicis eiecto tulit ad populum ut sexcenti ciues Athenienses voluntarii mitterentur ad frequentandam Synopen, & ad accipienda teeta, agrumq;, quem tenuerat ante factio tyranni. In reliquis non obsecundauit cupiditati ciuium, neque illorum impetu ablatum est,

A ἐν τῇ ταῖς στρατηγίαις διδοκίμει μάλα δὲ τὴν ἀσφάλειαν, οὔτε μάχης ἐξυψίσης πολλῶν ἀδηλότητα καὶ κίνδυνον ἐκείνους ἀποθνήσκουσιν, οὔτε τοὺς ἐκ τῆς παρὰ βαλλεῖα ἡρησασμένοις τύχῃ λαμπρῶν, καὶ θαυμασθέντας ὡς μεγάλους, ζήλων καὶ μιμούμενος στρατηγῶν. αἰεὶ τε λέγων πρὸς τοὺς πολίτας, ὡς ὅσον ἐπὶ αὐτῶν μνηροδῶν ἀθάνατοι πύρρα τὸν χρόνον. ὁρᾶν δὲ Τολμίδην τὸν Τολμαίου ἀφ' ἑαυτοῦ πρὸς τὸν ὄντιον, καὶ ἀφ' ὅτου πρῶτον ἀφ' ἑαυτοῦ πρὸς τὸν πολέμου, οὗ ὁδοῦν ἐκ τῆς παρὰ βαλλεῖα ἡρησασμένοις εἰς Βοιωτίαν ἐμβολεῖν, καὶ πεπεικῶτα τὸ ἐν ἡλικίᾳ τοῖς ἑρίστοις καὶ φιλοτιμίᾳ τοῖς ἐτεροῦν στρατεύεσσι, χιλίοις ἡρομύμοις, αἰδῶν δὲ ἀδελφῆς διωάμεως, κατέχειν ἐπειράτο καὶ παρὰ καλεῖν ἐν ταῖς δῆμῳ, ὅ μνημονόδομον εἰπὼν, ὡς εἰ μὴ πείθοιτο Περικλῆς, τὸν γε σφώτατον ἔχ' ἀμύθησεται σύμβουλον αἰαμείνας χρόνον. τότε μὲν οὖν μετεῖως διδοκίμησε τὸ εἰπὼν, ὀλίγαις δ' ὑπεροπῆμενοι ὡς αἰηγγέλη τεθνεῶς μὲν ἀπὸ τῶν Τολμίδης, πρὸ Κορώνειας ἡγήσασθαι μάχην, τεθνεῶς δὲ πολλοὶ καὶ ἀγαθοὶ τῶν πολιτῶν, μεγάλην τὴν πρὸς Περικλῆ μετ' ἑαυτοῦ δόξαν ἔδεικνυον, ὡς ἀνδρῶν φρονίμων καὶ φιλοπολίτη. τὸ δὲ στρατηγῶν ἡγεμονίᾳ μὲν ἡ πρὸς Χερρόνησον αὐτῆς μάλα, σωτήριος ἡρομύμη τοῖς αὐτοῖς καὶ τοῖς τῶν Ἑλλήνων. οὐ γὰρ μόνον ἐπὶ τοῖς Ἀθηνῶν χιλίοις κρημίσας ἔρρωσεν ἀνδρία τὰς πόλεις, ἀλλὰ καὶ τὴν αὐχένα δὲ ζωσας ἱρύμασι καὶ πρὸς ἡμασιν ἐκ θαλάττης εἰς θάλατταν, ἀπετείχετο τὰς καταδρομας τῶν Θρακῶν πρὸς ἐκκεχυμένων τῆς Χερρόνησον καὶ πόλεμον ἐνδελεχῆ καὶ βαρῶν ἐξέκλεισεν, ὡς οὐκ εἶχετο πύρρα τὸν χρόνον ἢ χροῖα, βαρβαρικῶς αἰαμειμένη ἡγήσασθαι, καὶ γέμουσα ληστειῶν ὁμοῦ καὶ στυγοῦσαν. ἐθαυμάσθη δὲ καὶ διεδοῆθη πρὸς τοὺς ἐκ τῶν ἀδελφῶν, πρὸς πλῆθος Πελωπόννησον, ἐκ πηγῶν τῆς Μεγαρικῆς αἰαμείνας ἐκατὸν τεύχεσιν. ἔγὰρ μόνον ἐπύρρασε τὴν παρὰ τὴν πόλιν, ὡς Τολμίδης πρὸς τὸν, ἀλλὰ καὶ πύρρα θαλάττης πρὸς τὸν, τοῖς ἀπὸ τῆς ναυῶν ὀπλίταις τοῖς μὲν ἄλλοις εἰς τὰ τεῖχη σιωέσθαι, δεῖσαντας αὐτῶν τὴν ἐφοδὸν, ἐν δὲ Νεμείᾳ Σικυωνίους ὑποσάντας καὶ σιωάσαντας μάχην, καὶ κρημίσας βεβαμένους, ἔστησε ἔπαυον. ἐκ δὲ Ἀχαιῶν φίλης ἔστης στρατιῶτας ἀνδραβῶν εἰς τὰς τεύχεσιν, ὅτι τὴν αἰτιπύρρα ἡπειροῦ ἐκομίθη ὡς σὺλα, καὶ πρὸς πλῆθος τὸν Ἀχελῶν, Ἀκαρνανίαν κατέδραμε καὶ κατέκλεισεν Οἰνεάδας εἰς τὸ τεῖχος, καὶ τεμῶν τὴν γῆν καὶ κακῶσας, ἀπῆρει ἐπ' οἴκῃ. φοβερῶς μὲν φανεί τις πολέμοις, ἀσφαλῆς δὲ καὶ δραστήριος τοῖς πολιταῖς. ὁδοῦν γὰρ οὐδὲ ἀπὸ τύχης πρὸς κρημίσμα σιωέθη πρὸς τοῖς στρατευομένοις, εἰς δὲ τὸν Γόντον εἰς πλῆθος σὺλα μεγάλη καὶ κρημνισμῶν λαμπρῶν, τὸ μὲν Ἑλλήνοισι πόλεσιν ὧν ἐδέοντο διεπράξατο, καὶ πρὸς σιωέθη φιλανδρῶν, τοῖς δὲ πρὸς κρημίσμα βαρβαρῶν ἐθνεσι, καὶ βασιλευσιν αὐτῶν καὶ διωάσασιν ἐπέδειξατο μὲν τὴν διωάμεως τὸ μέγεθος, καὶ τὴν ἀδειαν, καὶ τὸ θάρρος ἡβέλοιντο πλεόντων, καὶ πᾶσαν ὑφ' αὐτοῖς πεποιημένων τὴν θαλάσσαν. Σιωπηλοῖσι δὲ τελοκαδέκα ναῦς ἀπέλιπε μετ' Ἀμαχίου, καὶ στρατιῶτας ὅτι Τιμησίλων τυραννον. ἐκπεσόντας δὲ πύρρα καὶ τῶν ἐπαύρων, ἐψηφίσασατο πλείν εἰς Σιωπήν Ἀθηνῶν ἐτεροῦν ἐξακροῖσι, καὶ συγκατοικεῖν Σιωπηλοῖσι, νειμαμένοις οἰκίας καὶ χροῖαν ἡ πρὸς τὸν οἱ τυραννοὶ κατεῖχον. πᾶλλα δὲ οὐ σιωέθη χροῖα ταῖς ὁρμῆς τῶν πολιτῶν, ὁδοῦ σιωέθη ἐπὶ τῆν,

ὑπὸ νόμου καὶ τύχης ποσάτης ἐπαγομένην, Αἰγύπτῳ τε
 πάλιν ἀντιλαμβάνεσθαι, καὶ κινεῖν τῆς βασιλείας ἄρχῆς
 τὰ πρὸς θαλάσση. πολλοὺς ὅμως Σικελίας ὁ δὴ πρῶτος ἐκεί-
 νος ἦδη καὶ δύσσοτος ἔρωσ εἶχεν, ὃν ὑπερὸν ἕξακαυσαν οἱ
 περὶ τὸν Ἀλκιβιάδην ῥήτορες. ἡ δὲ καὶ Τυρρήνια καὶ Καρ-
 χηδῶν ἐπίοις ὄνειρος, οὐκ ἀπὲρ ἐλπίδος, ἀλλ' ὁ μέγιστος τῆς
 ὑποκειμένης ἡγεμονίας, καὶ τὴν ἄρσιν τῶν πραγμάτων.
 ἀλλ' ὁ Περικλῆς κατέχευε τὸν ἄνδρα τῶν αὐτῶν, καὶ περὶ
 χροστέ τὸ πολυπραγμοσύνην. καὶ τὰ πλείστα τῶν δυνάμεως
 ἔτρεπεν εἰς φυλακὴν καὶ βεβαίωσιν τῶν ἀρχόντων, μετὰ
 ἔργον ἡγεμόνος ἀείργειν Λακεδαιμονίους, καὶ ὅλως ὑπενα-
 πτήσας ἐκείνοις, ὡς ἄλλοις τε πολλοῖς ἐδείξε, καὶ μάλιστα
 τοῖς περὶ τὸν ἱερεῖον παραθεῖσι πόλεμον. ἐπεὶ γὰρ οἱ Λακε-
 δαιμόνιοι στρατεύσαντες εἰς Δελφοὺς, Φωκῶν ἐχόντων ὁ ἱε-
 ρεῖον, Δελφοῖς ἀπέδωκαν, ὅθεν ἐκείνων ἀπαλλαγῶντων, ὁ
 Περικλῆς ἐπιπρατεύσας, πάλιν εἰσήγαγε τοὺς Φωκῆας καὶ
 τὴν Λακεδαιμονίω, ἡ δὲ δώδεκα ἀδελφοὶ παραθεῖσαι,
 εἰς ὁ μέτωπον ἐγκυβάντων τὸ χαλκὸν λυχνύ, λαβῶν καὶ
 αὐτὸς παραθεῖσαι τοῖς Ἀθῆναιοῖς, εἰς τὸ αὐτὸ λυχνύ καὶ
 τὸ δεξιὸν πλάθειν ἐνεχάραξεν. ὅτι δὲ ὀρθῶς ἐν τῇ Ἐλλάδι
 τὴν δυνάμιν τῆν Ἀθῆναιῶν σιωπῆσεν, ἐμψύρησεν αὐτὰ τὰ
 ἡρόδοτος. παραθεῖσαι γὰρ Εὐβοεῖς ἀπέστησαν, ἐφοῖς διέβη
 μὲν δυνάμει· εἴτ' ὅθεν ἀπηγγέλλοντο Μεγαρῆς ἐκ πε-
 πολεμημένων, καὶ στρατὰ πολεμίων, ὅτι τοῖς ὄρεσι τῆ Ἀθῆνῆς
 οὖσα, Πλεισάνακτος ἡγεμόνου, βασιλέως Λακεδαιμονίων.
 πάλιν οὖν ὁ Περικλῆς κατὰ τὰς ἐκ τῆ Ἐυβοίας ἀνεκμήζε-
 το πρὸς τὴν τῆ Ἀθῆνῆς πόλεμον καὶ σιωπῆσαι μὲν εἰς χεῖ-
 ρας οὐκ ἐξάρσασε πολλοῖς καὶ ἀγαθοῖς ὀπλίταις παραθε-
 λουμένοις· ὅρα δὲ τὸ Πλεισάνακτα νέον ὄντα χρομίδῃ, χρο-
 μιδον δὲ μάλιστα Κλεανδρίδῃ τῆ συμβέβλων, ὃν οἱ ἔφοροι φυ-
 λακα καὶ παρῶν αὐτῶν ἀλλ' ἢ ἡλικίας σιωπέμεσαν, ἐπει-
 ραστο τοῦ τοῦ κρύφα καὶ ταχὺ ἀφῆρας χρομῆσιν αὐτὸν, ἐ-
 πείσειν ἐκ τῆ Ἀθῆνῆς ἀπαγαγεῖν τοὺς Πελοποννησίους, ὡς δὲ
 ἀπεχόρησεν ἢ στρατὰ καὶ διελύθη καὶ πόλεις, βαρέως φέρον-
 τες οἱ Λακεδαιμόνιοι, τὸν μὲν βασιλέα χρομῆσιν ἐξήμῶσαν,
 ὡν δὲ πλῆθος οὐκ ἔχων ἐκπίσαι, μετέστησεν αὐτὸν ἐκ Λακε-
 δαιμόνος τῶν Κλεανδρίδου φέροντος θάνατον κατέγρασαν.
 οὗ δὲ ἡ δὲ πατὴρ Γυλίππου τῆ περὶ Σικελίαν Ἀθῆναιῶν
 καταπολεμήσαντος. εἶοικε δ' ὡπερ συγγενικῶν αὐτῶν παραθε-
 πείφαλ νόσημα τῆ φιλαργυρίας ἢ φύσις, ὅφ' ἦσ καὶ αὐτὸς
 ἀσχερῶς ὅτι κακῶς ἔργων ἀλοῖς, ἐξέπεσε τῆ Σπάρτης. τῶν
 τα μὲν οὖν ἐν τοῖς περὶ Λυσάνδρου δὲ δὴ ἡλικίας τῆ Περικ-
 κλέους ἐν τῶν στρατηγίας ἀπολογισμῶ δέκα παλαιῶν ἀ-
 νάλωμα γραφάντος, ἀνηλωμένων εἰς ὁ δέον, ὁ δὲ ἦμος ἀπε-
 δέξατο, μὴ πολυπραγμοσύνας, μηδὲ ἐλέγχας ὁ ἀπὸ ῥήτων.
 ἐνοι δὲ ἰσορήκασιν (ὡν ἔστι καὶ Θεόφραστος ὁ φιλόσοφος) ὅτι
 καὶ ἕκαστον αὐτῶν εἰς τῆ Σπάρτῃ ἐφοῖτα δέκα παλαιῶν
 τῶν τῆ Περικλέους, οἷς τοῖς ἐν τέλει πύργῳ παραθεῖσαι,
 παρητεῖτο τὸν πόλεμον, ἐτὴν εἰρήνην ἀνέμῶνος, ἀλλὰ τὸν χρο-
 νον ἐν ὅ τῶν παραθεῖσαι ἀνέμῶνος καὶ ἡσυχίαν ἐμελλε πολεμή-
 σαι βέλπον. ὅθεν οὖν ὅτι τοῖς ἀφῆρας τῶν πόλεμος, καὶ
 ἀφῆρας εἰς Εὐβοίαν, πενήτη καὶ ναυοὶ καὶ πενταχιλίους
 ὀπλίταις κατεπέφασκε τῶν πόλεις. καὶ Χαλκιδέων τῶν ἰπ-
 ποβοῦσιν λεγόμενοις, πλούτων καὶ δόξῃ ἀφῆρας, ἐξέβα-
 λεν· Ἐστρατεῖς δὲ πύργῳ αἰατήσας ἐκ τῆς χώρας, Ἀθῆναιῶν μόνους κατέφασκε· τοῖς ἀφῆρας τῶν χρομῆσιν,

A quum tantis viribus & secundis rebus elati Ægy-
 ptum gestirent de integro vindicare, & tentare o-
 ram maritimam regi parentem. Plerosque etiam
 Sicilia infaustus & infelix tenebat æstus, quem
 postea oratores ex Alcibiadis factione inflamma-
 verunt. Aliqui Hetruriam & Carthaginem som-
 niabant. Nec vana nitebantur spe propter imperii,
 quod obtinebant, molem, & rerum cursum secun-
 darum. Cæterum compressit hanc excursionem
 Pericles, & effrenatam rerum gerendarum præci-
 dit auiditatem. Opes autem pene omnes conuer-
 tit ad tuenda & confirmanda ea quæ iam obtine-
 bant, præclare agi ratus, si reprimere Lacedæmo-
 nios valerét: his enim omnino erat infestus: quod
B cum aliis rebus multis, tum actis in bello sacro de-
 claravit. Nam quum Lacedæmonii cum exerci-
 tu profecti Delphos restituisent ciuibus delu-
 brum, quod tenebant Phocenses, confestim ab
 illorum discessu Pericles admoto exercitu redu-
 xit eo Phocenses. Quum Lacedæmonii autem,
 quam eis Delphi dederant, in oraculis prærogati-
 uam insculpsissent in frontem ænei lupi, accepit i-
 pse quoque Atheniensibus prærogatiuam, eamq;
 in eisdem lupi dextrum latus incidit. Recte vero
C atque ordine Atheniensium eum copias in Gra-
 cia detinuisse, quæ consequuta sunt, demonstra-
 runt. Siquidem primum Eubœi defecerunt, ad-
 uersus quos traiecit cum exercitu. Mox Megaren-
 ses ad arma nunciatum est iuisse, & exercitum ho-
 stium, duce Lacedæmoniorum rege Plistonacte,
 fines Atticos ingressum. Itaque recepit se confe-
 stim ex Eubœa ad bellum domesticum, manum
 vero dubitavit cum multis & fortissimis militibus
 conferere laceffentibus. Sed quum videret Plisto-
 nactem admodum adolescentem esse, & consilio
 præcipue uti Cleandridæ (quem custodem ephori
 & consultorem ei propter ætatem adiunxerant)
D folicitavit eum clam, breuiq; delinitum muneri-
 bus induxit, ex Attica terra ut abduceret Pelopon-
 nesios. Exercitu reducto, & per oppida dilapso, of-
 fensi Lacedæmonii, regi multam pecuniariam
 dixerunt. cuius summæ quum soluendæ non ef-
 fet, exilio solum vertit: Cleandridam, qui profu-
 gerat, rei capitalis damnauerunt. Pater hic fuit
 Gylippi, qui Atheniensis in Sicilia contudit. Vi-
 detur autem morbus ei ex natura gentilitius aua-
 ritia fuisse, cuius impulsu hic quoque, fœdorum
 compertus facinorum, eiectus Sparta est. Cæterum
 hæc in rebus gestis sumus Lylandri persequuti. In
E rationes expeditionis huius sumptum decem ta-
 lentorum retulit Pericles vtiliter expensum, quod
 populus, non anxie perscrutato vel excusso arca-
 no, comprobavit. Sunt qui scriptum reliquerunt
 (inter quos est Theophrastus philosophus) dena
 talenta quotannis missitata à Pericle Spartâ, quib.
 omnes qui in magistratu erant autorans, bellum
 amolitus est, haud redimens pacem, sed spatiū quo
 pręparatis per otium omnibus, bellum erat cōmo-
 dius gesturus. Mox conuertit se in eos qui descie-
 rant. Transmisit in Eubœam quinquaginta nau-
 bus, & quinq; millibus militum. Ibi oppida redegit
F in potestatem. Inter Chalcidenses, eos qui Hippo-
 botæ appellabantur, opibus & autoritate primos
 expulit: Estienses omnes exterminavit, eoq; colo-
 niam deduxit Atheniensem, hac vsus in eos sequitia,

quod illi
 caerant
 nientes &
 nos, effec
 Samios.
 quod bellu
 temperare
 gram fec
 grum, hoc
 quæve
 ciuitatis
 lebre
 to ortum
 iunt eam
 ex veterib
 micis eor
 pe Thargel
 cum acum
 cis confue
 conciliavit
 tiffimorum
 Medorum
 quod prud
 tam aiant
 cum famil
 dam eam
 etaret para
 ad quatu
 lycidem q
 confideru
 habuit, ex
 pem casu
 uis princip
 storix tam
 multa v
 fuisse am
 Pericles: si
 suam, quæ
 liam edite
 trimonio
 quum esse
 cauit eam
 re duxit, qu
 ret a foro, l
 noua Omp
 Cratinus d
 Iam
 Et impa
 Notum est
 Demis Eng
 Epidaur
 & Pnyx
 Ego prof
 Iam
 Adeo mem
 blem fuisse
 bellum gest
 anibus præ
 ante Milo
 Hermocle
 Regem p
 bendum so
 dum fuit
 Milesiorum
 citus add
 dem eam
 V. I. Iov

quod illi naui quadam capta Attica, omnes qui in ea erant contrucidassent. Ex in pactis inter Athenienses & Lacedæmonios induciis in triginta annos, effecit vt populus expeditionem iuberet in Samios. Causam aduersus eos hanc prætendit, quod bellum iussi cum Milesiis dirimere, non obtemperarent. At quia ea quæ in Samios gessit in gratiam fecisse Aspasiæ creditur, non sit incongruum, hoc maxime loco, considerare, quæ ars, quæve vis in ea tanta fuerit, vt principes habuerit ciuitatis in potestate, & philosophi præclaram celebremque mentionem eius fecerint. Nam Mileto ortam fuisse, Axiochi filiam, in confesso est. Aiuunt eam vestigiis instituisse Thargeliæ cuiusdam ex veteribus mulieribus Ionicis, & arrepsisse ad amicitia eorum quorum summæ erant opes. Quippe Thargelia, quæ venusta esset facie, cuiq; lepos cum acumine inesset, habuit cum plurimis Græcis consuetudinem, omnesq; quibus consueuisset, conciliauit regi: quorum opera, virorum potentissimorum & primorum, sparsit furtim in urbibus Medorum lectæ rudimenta. At Aspasiam aliqui, quod prudens esset & tractandæ callens reip. cultam aiunt à Pericle. Et ipse etiam frequentauit eam cum familiaribus Socrates, foeminasq; ad audiendam eam duxerunt familiares: licet officinam tractaret parum decoram & honestam, quæ puellas ad quæstum corpore faciundum aleret. Æschines Lyficlem quoq; refert pecorum cauponem, qui consuetudinem post obitum Periclis cum Aspasia habuit, ex homine natura inertis & abiecto, principem euasisse Athenis. In Menexeno Platonis, quauis principium scriptû iocose sit, tantum inest historię tamen, famam tenuisse, ob dicendi artem multis vsam Atheniensibus mulierẽ. Atqui lasciuû fuisse amorem equidẽ citius dixerim in Aspasiam Periclis: siquidem vxorem habebat propinquam suam, quæ ante nupta Hipponico fuerat, & illi Calliam ediderat diuitem illum: genuit etiam in matrimonio Periclis, Xanthippum & Paralum. Id quum esset matrimonium vtriq; odiosum, collocauit eam alteri non inuitam. Inde Aspasiam vxorẽ duxit, quã mire dilexit, nã, siue exiret, siue rediret à foro, salutabat semper eã osculo. In comædiis noua Omphale & Deianira, alias Iuno nominatur. Cratinus diserte pellicem appellauit hisce versib.,

*Iunonem Aspasiam parit,
Et impudicam & pellicem, inuerecundamq;.*

Nothum etiam genuisse ex ea opinio est, de quo in Demis Eupolis eum inducit sic rogantem,

*Ecquid nothus superest mihi?
& Pytonidem respondentem,
Esset profecto vir dies vel ante plurimos,
Scorti nisi subtimuisset infortunium.*

Adeo memorant autem celebrem Aspasiam & nobilem fuisse, vt, qui cum rege Persarum de regno bellum gessit, Cyrus eam quam in pellicibus adamabat præcipue, vocauerit Aspasiam, cui fuerat ante Milto nomen. Ex Phocide orta filia fuit Hermotimi: occiso in acie Cyro, deducta ad Regem plurimum potuit. Hæc mihi inter scribendum occurrerunt, quæ reicere & transire durum fortassis fuisset. Porro bellum in Samios, Milesiorum potissimum gratia, queruntur precibus adductum Aspasiæ Periclem suasisse, siquidem ciuitates hæc de Priene certabant armis. Victores autem Samii iubentibus arma deponere

A ὅτι ναὺν Ἀθηναίων ἀχμαλώτων λαβόντες, ἀπέκτειναν τοὺς ἄνδρας, ἐκ τούτου ἡμορμήων ἀποιδῶν Ἀθηνάοις καὶ Λακεδαιμονίοις εἰς ἔτη τριάκοντα ψηφίζεται ἢ εἰς Σάμιον πλῆθὺς αἰτίαν ποιησάμενος κατ' αὐτῶν, ὅτι τὸν πρὸς Μιλησίους κελύμενοι ἀγαλύσαντες πόλεμον, οὐχ ὑπήκουον. ἐπεὶ δὲ Ἀσπασία ἡμερῶντος δοκεῖ πρᾶξαι τὰ πρὸς Σαμίους, ἐν ταῦτα αὐτὴ εἴη καὶ ἡ ἀπορήσασα μάλιστ' αὐτῶν, τίνα τέχνην ἢ διώματιν ποσάτην ἔχουσα, ἢ τε πολιτικῶν τοῖς πρῶτον ἔχειν ἰσχύοντα, καὶ τοῖς φιλοσόφοις ἔφαλλον οὐδὲ ὀλίγον ἔσθ' αὐτῆς παρέχε λόγον. ὅτι μὴ γὰρ ἴω Μιλησία ἡμῶν, Ἀξιοχίου θυγάτηρ, ὁμολογεῖται. φασὶ δὲ αὐτῆν Ὀαρηλίαν πινάτ' παλαιῶν Ἰάδων ζηλώσαντα, ὅτι πλεῖστα τοῖς δυνατωτάτοις ἀνδράσι, καὶ ἡ Ὀαρηλία, τὸ, τ' εἶδος δὲ ὁμοειδῆς ἡμορμή, καὶ χάριν ἔχουσα μὲν δόξης, πλείστοις μὲν Ἑλλήνων σιωπῆσεν ἀνδράσιν, πλεῖστα δὲ πρῶτον ἐποίησε βασιλεῖ τοῖς πλεονάσασθαι αὐτῆ, καὶ ἢ πόλεσι μηδισμοῦ δι' ἐκείνων ὑπέσπειρεν ἄρχαι, δυνατωτάτων ὄντων καὶ μεγίστων. τ' δ' Ἀσπασίαν οἱ μὲν ὡς σοφίῳ τινα καὶ πολιτικῆν ἔσθ' ἡ Περικλέους ἀποδοξαδὴν λέγουσι, καὶ γὰρ Σωκράτης ἐστὶν ὅτε μὲν ἢ ἡμερῶντος ἐφοῖτα, καὶ ταῖς ἡμερῶντος ἀπροασυμίας οἱ συνήθης ἦσαν εἰς αὐτῆν, καὶ πρὸς ἡμερῶντος πρῶτον ἐργασίας, ἔδ' ἐσημῆς ἀλλὰ παιδίσκας ἐπαρῆσας τρέφουσαν. Αἰσχίνης δὲ φησὶ καὶ Λεωκλέα τ' ὁμοειδῆς ἀπὸ πηλον, ὅς ἄλλοις καὶ ταπεινοῖς τ' φύσιν, Ἀθηνάων ἡμερῶντος πρῶτον, Ἀσπασία σιωπῶντα μὲν τ' Περικλέους πλεονάσασθαι. ἐν ᾗ δὲ Μενεζέειον δὲ Πλάτωνος, εἰ καὶ μὲν παιδίας τὰ πρῶτα γέγραπται, ποσῶν γ' ἰσορίας ἐνεστὶν, ὅτι δόξαν εἶχε ὁ γένεσθαι ὅτι ῥηθραϊκῆ πολλοῖς Ἀθηναίων ὀπιλεῖν. φαίνεται μὲν τοῖς μάλιστα ἐρωτικῆς τῆς ἢ Περικλέους ἀγάπης ἡμορμή πρὸς Ἀσπασίαν. ἴω μὴ γὰρ αὐτῶν ἡμερῶντος ἔσθ' ἡμῶντος, σιωπῆσεν δὲ ἰσχυρῶν. ἰσχυρῶν καὶ πρῶτον, ὅς οὐ Καλλία ἔτεκε τὸν πλεονάσασθαι ἔτεκε ἢ καὶ πρῶτον δὲ Περικλέους καὶ Πάραλον. εἴτα τ' συμβιωσῶντος ὅς ἔσθ' αὐτῶντος ἄρχης, ἐκείνῳ μὲν ἑτέρῳ βουλομένην συνεξέδωκεν, αὐτῶντος ἢ ἡ Ἀσπασία λαβῶν, ἔφερε δὲ ἄρχης φερόντος. καὶ γὰρ ἔσθ' αὐτῶν, ὡς φασὶ, καὶ εἰσὼν ἀπὸ ἄρχης, ἡ ἀσπασίαν καὶ ἡμερῶντος αὐτῶντος μὲν τῶν κατὰ φιλεῖν. ἐν ᾗ τῶντος κωμωδίας Ὀμφάλητε νεὰ καὶ Δηιάνειρα καὶ πάλιν Ἡερα πρῶτον ἀρῶνται. Κρατῖνος δὲ ἀπὸ πηλον παλλακῆν αὐτῶντος εἰρηκεν ἐν τούτοις, Ἡερα τε οἱ Ἀσπασίαν τίκει, καὶ κατὰ πηλον παλλακῆν κυνώπιδα. δοκεῖ ἢ καὶ τ' νόσον ἐκ ταῦτος τεκνῶσθαι, πρῶτον οὐ πεποίηκεν Ἐυπολις ἐν Δημοσίοις αὐτῶντος μὲν οὕτως ἐρωτῶντα, ὁ νόσος δὲ μοι ζῆ; τὸν ἢ Πυρωνίδην ἢ ἀποκρινόμενοι, καὶ πάλαι γ' ἀπὸ ἀνδρῶν, εἰ μὴ ὁ τῆς πόρνης ἢ ὑπορρώδει κακόν. οὕτω δὲ τῶντος Ἀσπασίαν ὀνομασθῆναι καὶ κλεινῶντος ἡμερῶντος λέγουσιν, ὡς καὶ Κόρον τὸν πολεμήσαντα βασιλεῖ πρῶτον τῶντος ἡμερῶντος, τῶντος ἀγαπωμένην ἔσθ' αὐτῶντος μάλιστ' ἢ παλλακίδων Ἀσπασίαν ὀνομασθῆναι, καὶ λουρῶντος Μιλτῶντος πρῶτον. ἴω δὲ Φωκείας ὁ ἡμῶντος, Ἐρμότημου θυγάτηρ, ἐν ᾗ τῆς ἡμερῶντος Κύρου πεσόντος, ἀπαρῶντος πρῶτον βασιλέα, πλείστον ἴσχυσε. ταῦτα μὲν ἐπελθόντα τῆς μνήμης καὶ τῶντος γραφῶν, ἀπωσασθαι καὶ παρελθῆναι, ἴσως ἀπὸ ἡμερῶντος ἴω. τὸν ἢ πρὸς Σαμίους πόλεμον αἰσῶνται μάλιστ' τὸν Περικλέα ψηφισασθαι ἢ Μιλησίους Ἀσπασίας δεηθείσης. αἰ γὰρ πόλεις ἐπολέμου τὸν πρῶτον Περικλέους πόλεμον καὶ κρατιώτερες οἱ Σάμοι, παύσασθαι

τῶν Ἀθλιωάων κελθόντων, καὶ δίκης λαβεῖν καὶ δοῦναι παρ' αὐτοῖς, οὐκ ἐπέθοντο. πλῆθους οὖν ὁ Περικλῆς, πλὴν μὲν ἔσαν ὀλιγαρχίᾳ κατέλυσε ἐν Σάμῳ τῶν ἑσθίων λαβῶν ὀμῆρις πεντήκοντα καὶ παῖδας ἰσοῖς, εἰς Λήμνους ἀπέσειλε. καὶ τοὶ φασὶν ἕκαστον μὲν αὐτῶν τῶν ὀμῆρων διδόναι τάλαντον ἕνα ἑαυτῷ, πολλὰ δὲ ἄλλα τοῖς μὴ θέλοντας ἐν τῇ πόλει ἡμέρας δημοκρατίαν. ἐπὶ δὲ Πισσούθου ὁ Πέρσης, ἔχων πνὰ πρὸς Σαμίους ὄνοιδον, ἀπέσειλεν αὐτῷ μυρίους χρυσούς, καὶ χρυσοῦ μύριον τὸ πᾶν. ἔμην ἔλαβε τούτων ὁ δὲ Περικλῆς, ἀλλὰ χρησάμενος, ὡς περ ἐγνώκει, τοῖς Σαμίους, καὶ καταστήσας δημοκρατίαν, ἀπέπλευσεν εἰς τὰς Ἀθλιώας. οἱ δὲ ὄντως ἀπέστησαν, ἐκκλέψαντος αὐτοῖς τοῖς ὀμῆρις Πισσούθου, καὶ τὰλλα παρεσκιάσαντο πρὸς τὸν πόλεμον. αὐτῷ οὖν ὁ Περικλῆς δὲ ἐπλευσεν ἐπὶ αὐτοῖς, οὐκ ἠσυχάζοντάς, ὁ δὲ καταστηχόμενος, ἀλλὰ καὶ πρὸς πρὸς ἑαυτὸς ἐγνώκει, ἀντιλαμβάνεσθαι τὴν θαλάσσης, ἡμομῆς δὲ κερτερεῖς ναυμαχίας πρὸς ἡσὸν ἰὼ Τραγίας καλοῦσι, λαμβάνεσθαι ὁ Περικλῆς ἐν τῇ τῆσάρῳ καὶ τεσσαράκοντα ναυσίν, ἐξ ὁμῆρις τα κερτερεῖς ναυμαχίας, ὧν εἴκοσι στρατιώτες ἦσαν. ἀμα δὲ τῇ νίκῃ καὶ τῇ διώξει τῶν λιμῶν κρατήσας, ἐπολιόρκει τοῖς Σαμίους, ἀμφοτέρως ἐπὶ πολυμῶντας ἐπέξιναι καὶ ἀμαχίαν πρὸς τὸν τῆσάρῳ. ἐπεὶ δὲ μείζων ἔτερος εὐλοῦς ἦλθεν ἐκ τῆς Ἀθλιῶν, καὶ πρὸς τὴν κατακλείσθησαν οἱ Σάμιοι, λαβῶν ὁ Περικλῆς ἐξήκοντα τετάρους, ἐπλευσεν εἰς τὸν ἕξω πόντον ὡς μὲν οἱ πλείστοι λέγουσιν, Φοινιστῶν νεῶν ἑπτακῶρων τοῖς Σαμίους πρὸς φερεσμένων, ἀπὸ τῆσάρῳ καὶ ἀμαχίαν πορρωτάτω βυβλόμῳ ὡς δὲ Σησίμβροτος, ὅτι Κούρω ἐστὶν ἡμομῆς ὅσῳ οὐ δοκεῖ πιθανὸν εἶναι. ὁποτέρῳ δὲ οὖν ἐξήσασθαι τὸν λογιμῶν, ἀμφοτέρω δὲ δόξε. πλῆθους οὖν αὐτῶν, Μελισσῶ ὁ Ἰθαγῆος ἀὶρ φιλόσοφος στρατηγῶν τότε τῆς Σάμῳ, καταφρονήσας τὸν ὀλιγῆτος τῆσάρῳ, ἢ τῆσ ἀπειρίας τῆσ στρατηγῶν, ἐπέσει τοῖς πολίταις ὅτι τῆσ τοῖς Ἀθλιωάοις. καὶ ἡμομῆς μάχης, νικήσαντες οἱ Σάμιοι, καὶ πολλοὶ μὲν αὐτῶν ἀσθρας ἐλόντες, πολλὰς δὲ ναῦς ἀφαιρέσαντες, ἐχρῶντο τῇ θαλάσῳ, καὶ παρετίθειτο τὴν ἀναγκάων πρὸς τὸν πόλεμον ὅσα μὴ πρὸς πρὸς εἶχον. ἔπει δὲ τῶν Μελισσῶ καὶ Περικλέα φησὶν αὐτὸν Ἀριστοτέλης ἠτῆσ Ἀθλιῶν, ναυμαχίῳτα πρὸς τῆσ. οἱ δὲ Σάμιοι τοῖς ἀντιμαχίῳ τοῖς Ἀθλιῶν ἀσθρας εἶχοντες, ἐστῆσαν εἰς τὸ μέτωπον γλαυχῶν. καὶ γὰρ ἐκείνοις οἱ Ἀθλιῶοι, σάμηναι. ἢ δὲ σάμηναι, ναῦς ἐστὶν ἑσθίων πρὸς οἱ σίμῳ, καὶ ὁποτέρῳ δὲ καὶ γαστροειδῆς, ὡς καὶ ποντοπορῆν καὶ ταχυαστεῖν. οὕτω δὲ ὠνομάσθη ἀμφοτέρῳ τῶν ἑσθίων ἐν Σάμῳ φανῆσαι,

Πολυκράτους τυράννου κατασκιάσαντος. πρὸς ταῦτα τὰ σήματα λέγουσι καὶ ὁ Ἀριστοφάνειος ἠνέχθαι, Σαμίῳν ὁ δὲ ἡμομῆς ἐστὶν ὡς πολυγράμματος. πυθόμῳ δὲ οὖν ὁ Περικλῆς τῆσ πρὸς στρατοπέδῳ συμφορῶν, ἐβοήθει καὶ τῆσ καὶ τῶν Μελισσῶ πρὸς αὐτὸν αἰτήσασθαι κερτήσας, καὶ τρεψάμενος τοῖς πολεμίοις, ὄντως πρὸς εἰσέτιχθε, δαπνῆ καὶ χρῶν μαλλῶν ἠτῆσ ἡμομῆς καὶ κινδύοις τῆσ πολιτῶν, πρὸς ἡμέρας καὶ σιωπῆν πλὴν βουλόμῳ. ἐπεὶ δὲ διεχρῶνον τῆσ τῆσ τοῖς Ἀθλιῶοις, καὶ μάχασ πρὸς ἡμομῆς ἐργῶν ἰὼ καταχεῖν, ὅκτω μέρη διελὼν τὸ πᾶν πλῆθος, ἀπεκλήρου. καὶ τὰ λαβόντι τὸν λαβῶν κέρταμον ὡς χερσῶν καὶ χροῦσῶν παρῆχε τῶν ἄλλων μαχόμενων. δὲ καὶ φασὶ τοῖς ἐν ὀλιγαρχίῳ πρὸς ἡμομῆς, λαβῶν ἡμέρας

Atheniensibus, & apud se de controuersia disceptare, dicto non fuerunt audientes. Eo igitur cum classe profectus, paucorum vim, qui dominabatur Sami, dissoluit, obsides accepit quinquaginta ex primoribus, totidemq; pueros, quos misit Lemnū. Sunt autem qui tradant, obsides omnes singula talenta in capita ei ad se redimendum obtulisse, multa in super eos qui à populari ditione abhorrebant. Ad hæc Pissuthnes Perfa, Samiorum studiosus, ad veniam his impetrandam misit ei decem millia aureorum : ex quibus ille tamen nihil accepit, sed rebus apud Samios pro arbitrio suo compositis, translataque ad populum summa potestate, Athenas retro classe abiit. Mox illi rebellauerunt, quum opera Pissuthnis obsides clam profugissent, bellumque summa ope pararunt. In quos iterum mouit Pericles. nec illi pacati fuerunt aut metu perculsi, sed maximo animo instituerunt mare asferere. Atrox prælium nauale, apud insulam quam Tragiam dicunt, fuit commissum: quo reportauit nobilem victoriam Pericles: qui quatuor & quadraginta nauibus oppressit septuaginta, quarum erant armatae viginti. Insequens victos occupauit portum, ac Samios obsedit: ne tum quidem fractos, sed eruptione pro muris prælium miscere plane aufos. Verum altera superueniente ex Athenis maiore classe, quàm Samii vndiq; clausi essent, classe nauium sexaginta in exterum pelagus nauigauit, hoc consilio (vt pleriq; autores sunt) quonouo subsidio quod ex Phœnicia veniebat Samiis occurreret, & quam remotissime dimicaret cum eo, seu, vt Stefimbrotus, quo Cyprū peteret: quod non videtur consentaneum. Vtracunq; fuerit eius deliberatio, videtur parum ei ex sententia cecidisse. Postquam enim profectus cum classe est, Melissus Ithagenis philosophiæ deditus, qui id temporis prætor erat Samiorum, contempta paucitate nauium aut ducum imperitia, incitauit ciues vt Athenienses adorirentur. Ita Samii, certamine commisso, fuderunt Athenienses, quorum permultis captis, multis etiam depressis nauibus, libero positi sunt mari, atque necessaria ad bellum, quibus ante deficiebantur, importarunt. A Melisso ipsum etiam (ait Aristoteles) Periclem fuisse prius nauali prælio superatum. Captiuorum Athenensium Samii reddita contumelia, frontem inscripserunt noctua: vt ipsorum frontem ante Athenienses Samæna. Est Samæna nauis præora demissa, concaua autem magis & ventricosa, vt ad mare commodior & agilior sit. Nomen hoc obtinuit, quod in Samo primo visa sit, à tyranno parata Policrate. Ad hæc stigmata aiunt Aristophanem obscure alluisse,

Samii periti literis quamplurimum.

At Pericles, nuntiata exercitus clade, tulit propere subsidium, ac Melisso acie fuso fugatoque, hostes confestim muro circumuallauit, sumptu & diurnitate potius quam vulneribus & periculis ciuium vincere & subiugare studens oppidum. Verum quum moræ Athenienses pertætos & pugnandi cupidos non facile esset reprimere, in octo partes distributis copiis sortem duxit, cui obuensset alba faba, huic epulari feriarique, dum pugnarent reliqui, permittebat. Vnde albam diem, qua quis genio indulset, aiunt ab alba faba nominari.

ἐκείνῳ πρὸς τῶν λαβῶν κέρταμον πρὸς ἡμομῆς.

Addit Ephe...
 capus esse...
 cum Artem...
 dus esse, &...
 opera, lecti...
 Id confutat...
 ontis, in quib...
 te bellum Sa...
 no fit. Hæc An...
 mericulis...
 cuius cap...
 clypeum...
 exire, circum...
 penes hinc...
 mente Sami...
 res Pericles...
 ma pecunie...
 tauerunt Sam...
 obsides de...
 magis quæ...
 clem conten...
 des, nes Ephe...
 lum reot, me...
 Milesiorum...
 dies alligat...
 stibus conc...
 sepulta pro...
 tur. Duris qu...
 veritas in...
 inuidiam Ath...
 intendisse...
 Athenas Per...
 rum qui in...
 brems de m...
 descendit...
 coronis...
 Elpenice ven...
 res, quæ Per...
 lum facti...
 fecerunt...
 exicidit...
 fata Elpenice...
 respondit...
 Quædam...
 Dicitur Sami...
 cum Ion am...
 ram vrbem...
 bus nouem...
 nos sub...
 tam accep...
 iude belli...
 verum sit...
 ris etiam...
 fuerit iam...
 tæ, quos per...
 populo fuit...
 mari pellen...
 nisi bellum...
 Vi populus...
 nam mox...
 quidem tam...
 cum Lacedæ...
 quæ, ut...
 101, 102...
 101, 102...

Addit Ephorus & machinis vsum Periclem, quū captus esset nouæ rei admiratione, & habuisse secum Artemona mechanicum: quem, quod claudus esset, & si quando necessitas eum vocaret ad opera, lectica deferretur, Periphoretum dictum. Id confutat Ponticus Heraclides versibus Anacreontis, in quibus Artemonis Periphoreti multis ante bellum Samium & has res gestas ætatibus mentio fit. Hic Artemona refert fuisse mollem hominē meticulosum & pavidū, domi fere residem, supra cuius caput, nequid decideret superne, duo serui clypeum æneum tenerent. Quum necesse haberet exire, circumferri solitum in lectulopenfili humi pene: hinc nuncupatum Periphoretum. Nono mense Samii fecerant deditioem: quorum muros Pericles diruit, naues ademit, atq; ingenti summa pecuniæ eos multauit, cuius partem repræsentauerunt Samii, reliquam pacti certa die soluere, obfides dederunt. Exaggerat hæc Duris Samius, magnamque atrocitatem in Athenientes & Periclem confert, de qua nihil meminit nec Thucydides, nec Ephorus, nec Aristoteles. Sed mentiri illum reor, trierarchos classarioscq; Samios in forum Milesiorum eum produxisse, & asseribus decem dies alligasse, demum semianimis iam iussisse fustibus concidi capita, atq; ita eos interfici: inde insepulta proiici cadauera. Verum enimvero videtur Duris, qui, vel vbi nullo priuato rapitur affectu, veritatis in historia solitus est limites transire, quo inuidiam Atheniensibus conflaret, atrocius patrie intendisse calamitates. Subacta Samo, vt regressus Athenas Pericles est, exequias fecit splendide eorum qui in bello occubuerant, orationemq; funebrem de more habuit luculentam. De suggestu descendente cæteræ fœminæ complexæ sunt, coronisq; & vittis, vt atletam, victorem ornarunt. Elpenice vero propius accedens, Præclara vero res, inquit, Pericles, & digna coronis, qui dum bellum facis non Phœnicibus aut Medis, sicut meus fecit frater Cimon, sed sociam & cognatam urbem excindis, multos nobis & fortes ciues amisisti. Sic fata Elpenice, subrisit Pericles, & submisit hoc ei respondit Archilochi,

Quando anus es, vngi minus tibi conuenit.

Diuictis Samiis, mire scribit supraque modum cum Ion animum sustulisse, quod, quum barbaram urbem Agamemnon decem annis: mensibus nouem ipse principes Ionum & opulentissimos subiugasset. Neque iniuria gloriatus est, imo tam anceps fors & discrimen tam ingens fuit huiusce belli, vt, quod tradit Thucydides (si modo id verum sit) Samiorum ciuitas pene imperio maris exuerit Athenientes. Secundum hæc, quum æstualet iam bellum Peloponnesiacum, Corcyraeis, quos persequebantur Corinthii bello, autor populo fuit vt mitteret suppetias & ciuitatem mari pollentem adiungeret sibi, quod Peloponnesii bellum in ipsos moturi propediem essent. Vt populus auxilium iussit ferri, Lacedæmonium misit eo Cimonis filium, cui in contumeliam tantum decem naues attribuit. Siquidem magna intercedebat Cimonis familiæ cum Lacedæmoniis necessitudo & amicitia.

Γεια, καὶ προσλαβεῖν ἑρρωμένῳ ναυτικῇ δυνάμει ἦσαν, ὡς ὅσον εὐδὲπω, Πελοποννησίων ἐκπεπολεμημένων πρὸς αὐτοίς. Ψηφισαμένου δὲ τῆς δῆμου τῷ βοήθειον, ἀπέστειλε δέκα ναῦς μόνας ἔχοντα Λακεδαιμόνιον, τὸν Κίμωνος υἱόν, οἷον ἐφουβείζων. πολλὴ γὰρ ἦν ὄνεια καὶ φιλία τῷ Κίμωνος οἴκῳ πρὸς Λακεδαιμονίους,

A Ἐφορος δὲ καὶ μηχαναῖς χρήσασθαι τὸν Περικλέα τὴν κενότητα θαυμασάσασθαι, Ἀρτέμιονος τῆς μηχανικῆς παρῆντος, ὃν χωλὸν ὄντα, καὶ φορεῖα πρὸς τὰ κατεπεῖρη, τὰ τῶν ἔργων πρὸς κερμίδιον, ὀνομασθῆναι Περειφόρητον. τὸτο μὲν οὖν Ἡρακλείδης ὁ Ποιτικὸς ἐλέγχετοῖς Ἀνακρέοντος ποιήμασιν, ἐν οἷς ὁ Περειφόρητος Ἀρτέμιον ὀνομάζεται, πολλὰς ἐμπροσθεν ἡλικίας τῆς Περειφόρητος πολέμου, καὶ τῶν πρᾶγματων ἐκείνων. τὸν δὲ Ἀρτέμιονα φησὶ τρυφερὸν μὲν πᾶσι ταῖς βίαις, καὶ πρὸς πῶς φόβοις μαλακὸν οἶτα καὶ καταπλήγη, τὰ πολλὰ μὲν οἴκει κατέζασθαι, χαλκίῳ ἀσπίδα δὲ κεφαλῆς αὐτῆς δυοῖν οἴκει τῶν ὑπερῶντων, ὡς μηδὲν ἐμπροσθεν τῶν ἀνῶν εἰ δὲ βία αἰεὶ πρὸς ἑαῖν, ἐν κλινιδίῳ κρεμασθῆναι πρὸς τὴν γυναικὶ αὐτῆς Περειφόρητον κημιζομένη, καὶ ἀπὸ τῆς κληιδίῳ Περειφόρητον. ἐν ἀπὸ δὲ μὲν τῶν Σαμίων πρὸς ἀνῶν, ὁ Περικλῆς τὰ τεῖχη καθῆλε, καὶ τὰς ναῦς παρέλαβε, καὶ χεῖρας πολλοῖς ἐζημίωσεν. ὡς τὰ μὲν ὄντως ἠέγετο οἱ Σάμιοι. τὰ δὲ ἐν χρόνῳ ῥητὰ τὰ ξάμιοι κατόισιν, ὁμηροῖς ἐδώκεν. Δουεῖς δὲ ὁ Σάμιος τύποις ὅτι πρὸς ἀνῶν, πολλὰ ὁμοίτητα τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῶν Περικλέους κατηγερῶν, ὡς οὔτε Θουκυδίδης ἰσόρηκεν, οὔτ' Ἐφορος, οὔτ' Ἀριστοτέλης (ἀλλ' οὐδ' ἀληθῶς εἶναι εἴκει) ὡς ἀπὸ τῶν τελεσθέντων καὶ τοῖς ὅτι δὲ τῶν Σαμίων εἰς τὴν Μιλησίαν ἀγροῦν ἀγαθῶν, καὶ σάνισι πρὸς δόσας ἐφ' ἡμέρας δέκα, κακῶς ἦδη ἀφαιρέσει πρὸς ἐπὶ αἰεὶν, ζύλοισι τῶν κεφαλῶν συγκολλησάσασθαι, εἶτα πρὸς ἀνῶν ἀκὴ δὲ ταῖς σάματα. Δουεῖς μὲν οὖν οἶον μὴ δὲν αὐτὰ πρὸς ἐστὶν ἴδιον πάθος, εἰσὼς κρατεῖν τῶν διήγησιν ὅτι τῆς ἀληθείας, μᾶλλον εἴκει ἐν ταῦτα δεινῶσαι τῶν τῆς πατρίδος συμφορῆς ὅτι ἀβρολή τῶν Ἀθηνῶν. ὁ δὲ Περικλῆς κατὰ τρεφόμενος τῶν Σάμων, ὡς ἐπὶ μὴ ληθῆναι εἰς τῶν

D Ἀθηνῶν, παφᾶς τε τῶν ἀποθανόντων καὶ τὸν πόλεμον ἐνδοξοῖς ἐποίησε, καὶ τὸν λόγον εἰπὼν, ὡς περ ἔθος ἔστιν, ὅτι τῶν σωμαίων, ἐθαυμασάσασθαι. καταβάνοντα δὲ αὐτὸν ἀπὸ τῆς βῆματος αἰ μὲν ἄλλα γυναικὲς ἐδεξιοῦντο, καὶ σεφαίροις ἀνέδδωκεν καὶ ταμίαις, ὡς περ ἀθλητῶν νικηφόρον ἢ δὲ Ἐλπινίκη πρὸς ἀνῶν πλησίον, ταῦτ' ἔφη, θαυμασάσασθαι Περικλῆς, καὶ ἄξια σεφάνων, ὅς ἡμῖν πολλοῖς καὶ ἀγαθοῖς ἀπώλεσας πόλεις, οὐ φοίνισι πολέμου εὐδὲ Μήδους, ὡς περ οὐμὸς ἀδελφὸς Κίμων, ἀλλὰ σύμμαχον καὶ συγγενὴ πόλιν κατὰ τρεφόμενος. ταῦτα τῆς

E Ἐλπινίκης λεγούσης, Περικλῆς μειδιάσας ἀτρέμα, λέγειται ὅτι Ἀρχιλόχου πρὸς αὐτὸν εἰπεῖν, Οὐκ αἰ μύροισι γρᾶς εὐδὲ ἠλείθεο. θαυμασὸν δὲ τι καὶ μέγα φρονήσασθαι, καταπολεμήσαντα τοῖς Σαμίοις, φησὶν αὐτὸν ὁ Ἴων, ὡς τῶν μὲν Ἀγαμέμνονος ἔπειτα δέκα βάβασον πόλιν αὐτῆς ὅμηρον ἐνέα πῶς πρὸς τοῖς καὶ δυνατωτάτοις Ἴωνων ἐλόγος. καὶ οὐκ ἦν ἀδίκως ἢ ἄξιος, ἀλλ' ὄντως πολλὴν ἀδελότητα καὶ μέγαν ἔχε κίνδυνον ὁ πόλεμος, εἶπερ (ὡς Θουκυδίδης φησὶ) παρ' ἐλαχίστον ἦλθε Σαμίων ἢ πόλις ἀφελείσασθαι τῆς θαλάσσης ὁ κράτος Ἀθηνῶν. μὲν ταῦτα, κυμνίνοντος

F ἦδη τῶν Πελοποννησιακῶν πολέμου, Κερκυραίοις πολέμου μὲν οὖν πρὸ Κορινθίων, ἔπεισε τὸν δῆμον ἀποσειλαῖν βοήθειαν,

ὡς αὖ οὖν εἰ μηδὲν ἔργον μέγα μηδὲ ἐκπαρεπίς ἐν τῇ στρα-
 τηγία τῆ Λακεδαμονίου γήροιο, πρὸς Δραβληθεῖν μάλλον
 εἰς τὸν λακωνισμόν, ὀλίγας αὐτὰ ναὺς ἔδωκε, καὶ μὴ βουλό-
 μηρον ἐξέπεμψε· καὶ ὅλως διετέλει κωλύει ὡς μηδὲ τοῖς
 ὀνόμασι γηροίοις, ἀλλ' ὀθνείοις καὶ ξένοις, ὅτι τῷ Κίμωνος ἑὸν
 ὄνομα τῷ Λακεδαμόνιος ὄνομα, τὰς δὲ Θεσσαλός, τὰς δὲ Η-
 λφος. ἔδοκίμω δὲ πρῶτες ἐκ γυναικῶν Ἀρκαδικῆς γεγενέ-
 ναι. κακῶς οὖν ὁ Περικλῆς ἀκούων Δραβλῆ δέκα ναῦς
 τεύχευς, ὡς μικρὰν μὲν βοηθῆσαι τοῖς δεηθεῖσι, μετὰ δὲ
 πρὸς φασιν τοῖς ἐγκαλοῦσι παρερηκῶς, ἐτέρους αὖτις ἔσειλε
 πλείονας εἰς τὴν Κέρκυραν, αἱ μετὰ τὴν μάχην ἀφίκοντο.
 χαλεπαῖοι δὲ τοῖς Κορινθίοις, καὶ καταγεροῦσι τῷ Ἀθη-
 ναίων ἐν Λακεδαμόνι, πρὸς γήροντο Μεγαρεῖς, ἀντιπάλαιοι,
 πάσης μὲν ἀρετῆς, πρῶτων δὲ λιμῶν ὧν Ἀθλιναῖοι κατὰ
 σιν, εἴργαζον ἀπελευθεροῦσαι, τὰ δὲ τὰ κρινὰ δίκαια καὶ
 τοῖς γεγηρημένοις ὄρκους τοῖς Ἕλλησιν. Αἰγιήται δὲ κερκεῖσαι
 δοκίμοι καὶ βίαμα πάσαι, ἐποτινῶντο κρύφα πρὸς τοὺς
 Λακεδαμονίους, φανεράς ἐγκαλεῖν τοῖς Ἀθλιναῖοις οὐδ' ἀρ-
 εῖωτες. ἐν δὲ τούτῳ καὶ Ποτίδαα πόλις Ἰσθμίου Ἀθη-
 ναίων, ἀποικῆς δὲ Κορινθίων, ἀποστῆσα καὶ πολιορκουμένη,
 μάλλον ἐπετάχυνε τὸν πόλεμον. οὐ μὲν δὲ ἀποσβείων τε
 πεμπομένων Ἀθλιναῖος, καὶ τῆ βασιλείας τῆ Λακεδαμο-
 νίων Ἀρχιδάμου τὰ πολλὰ τῷ ἐγκλημῆτι εἰς Δραβλῆσις ἀ-
 ρχοντος καὶ τοῖς συμμάχοις πρὸς ἄλλοις, οὐκ ἂν ἔδοκει συμ-
 πεσεῖν ἑσθ' ἢ τῶν ἄλλων αἰτιῶν ὁ πόλεμος τοῖς Ἀθλιναῖοις,
 εἰ δὲ ψήφισμα κατελεῖν τὸ Μεγαρικὸν ἐπέδθησαν, καὶ διδύ-
 λαζώσαι πρὸς αὐτοὺς. δὲ καὶ μάλα πρὸς τὸ Περικλῆος
 ἐναυλωθεῖς, καὶ παρξυνῶς τὸν δῆμον, ἐμμεῖνας τῇ πρὸς
 Μεγαρεῖς φιλονεικία, μόνος ἔχε τὸ πολέμου τὴν αἰτίαν. λέ-
 γουσι δὲ πρὸς βίους, Ἀθλιναῖος πρὸς τούτων ἐκ Λακεδαμό-
 νος ἀφιγμένους, καὶ τῆ Περικλέους νόμον πρὸς πρὸς ἀποδομῶν,
 κωλύοντα κατελεῖν τὸ πινάκιον ἐν ᾧ τὸ ψήφισμα γεγραμ-
 μένον ἐτύγχανεν, εἰπεῖν Πολυάρκη τῷ πρὸς βίους πινά, Σὺ δὲ
 μὴ κατέλης, ἀλλὰ φρέψον εἰσω τὸ πινάκιον. οὐ γὰρ ἔστι νόμος
 ὁ τῶν κωλύων. καμψοῦ δὲ τῆ λόγου φανέντος, ὅσθεν π μάλ-
 λον ὁ Περικλῆς ἐνέδωκεν. ἑσθ' ἢ μὲν οὖν τις (ὡς εἴοικεν) αὐτὰ
 καὶ ἴδια πρὸς τοὺς Μεγαρεῖς ἀπέρθησα· καί μιν δὲ καὶ φανε-
 ρῶν ποιησάμενος τὴν αἰτίαν κατ' αὐτῶν, ἀποτίμνωσαι τὴν
 ἑσθ' ὀργάδα, γράφει ψήφισμα, κήρυκα πεμφθῆσαι πρὸς
 αὐτοὺς καὶ πρὸς Λακεδαμονίους τὸ αὐτὸν, καταγεροῦσα τῷ
 Μεγαρέων. ἔτο μὲν οὖν τὸ ψήφισμα Περικλέους ἔστι, ἀγνώ-
 μοις καὶ Φιλανδρόπου διανομοῦ εἰσὶν ἔχοντες. ἐπεὶ δὲ ὁ
 πεμφθεὶς κήρυξ Ἀνθεμόκριτος αἰτία τῶν Μεγαρέων ἀποταίνῃ
 ἔδοξε, γράφει ψήφισμα κατ' αὐτῶν Χαρίτος, ἀσπονδὸν μὲν
 εἶναι καὶ ἀκήρυκτον ἔσθ' ἔσθ' ἢ δὲ ἀπὸ τῆ τῆ Ἀθηναίων Μεγα-
 ρέων, θανάτῳ ζημιώσθ'. τοῖς δὲ στρατηγοῖς, ὅταν ὀμνύωσι τὸν
 πατριῶν ὄρκον, ἐπομνύειν ὅτι καὶ δις ἀνά πρῶτον εἰς τὴν
 Μεγαρικῶν ἐμβαλοῦσι. παφίωαι δὲ Ἀνθεμόκριτον πρὸς
 τὰς Θεσσαλίας πύλας, αἱ νῦν Δίπυλον ὀνομάζονται. Με-
 γαρῆς δὲ, τὸν Ἀνθεμόκριτου φόνον ἀπαριούμενοι, τὰς αἰ-
 τίας εἰς Ἀσπασίαν καὶ Περικλέα τρέποισι, καὶ μὲν οὖν
 τοῖς πρὸς βίους καὶ δημῶδεσι τούτοις ἐκ τῶν Ἀχάρνεων
 » σιχιδίοις, Πόρνεον δὲ Σίμαθαν, ἰόντες Μεγαρεῖς δευαῖαι
 » κλέπτοισι μεθύσχευθαβοῖ καὶ οἱ Μεγαρεῖς ὀδύνας
 » πεφισιγγωμῶν, αἰτεξέκλεψαν Ἀσπασία πόρνα δύο.

scilicet Atheniensium
 aliis contra Megareses
 ad Ath. XII. 13.

A Quo igitur maiorem ex gratia Lacedæmoniorum
 traheret Lacedæmonius inuidiam, si nihil infigne
 aut memorabile gestum esset ductu suo, exiguum
 numerum ei nauium dedit, extrusitque inuitum,
 omnibusque modis filiorum Cimonis incremen-
 to offecit, quasi ne nominibus quidem indigena-
 rum, sed peregrinorum & hospitem: quod vni
 Lacedæmonio, alteri Theffalo, Elio tertio esset
 nomen, omnes autem vulgo ferrentur ex mulie-
 re progeniti Arcadica. Ergo quum esset ob decem
 has naues infamis Pericles, quod exiguum auxi-
 lium indigentibus, magnam autem ansam præ-
 buisset lacerandi sui inuidis, alias inde plures Cor-
 cyram misit, quæ post pugnam venere. B
 Infensis Corinthiis, & Atheniensibus Lacedæmone crimi-
 nantibus, associauerunt se Megarenenses, incessentes
 præterius gentium, & iusiurandum inter Græcos
 datum, omnibus emporiis, omnibus se portibus,
 quos obtinerent Atheniensibus, prohiberi & arceri:
 Æginetæ, quorum miserabilis conditio & afflicta
 videbatur, quia accusare propalam non audebant
 Atheniensibus, clam apud Lacedæmonios querita-
 bantur. Dum hæc aguntur, Potidæa (quod oppi-
 dum formulæ erat Atheniensium, sed Colonia Co-
 rinthiorum) quia descuerat, circumfidebatur. C
 Quæ res bellum maturauit magis. Verumtamen, quum
 mitterentur Athenas legati, & studeret rex Lace-
 dæmoniorum pleraque crimina Archidamus pa-
 care, sociosque mulceret, verisimile est non fuisse
 eos Atheniensibus illaturos cæteras ob causas ar-
 ma, si adduci, vt plebiscitum Megaricum circum-
 ducerent, pacemque componerent cum illis, po-
 tuissent. Cui quia præcipue intercessit Pericles, &
 populo inflammato præfracte oppugnauit Mega-
 renenses, solus autor habitus est belli. De his ferunt
 legatos venisse à Lacedæmoniis Athenas, & quum
 legem Pericles certam obtenderet, quæ tabulam
 interdiceret in quam plebiscitum esset relatum re-
 uellere, dixisse vnum ex legatis Polyarcem, Tu ve-
 ro ne reuulseris, sed conuerte tabulam intro, quum
 non sit hoc quæ impediatur lex vlla. Hoc dictum
 quamuis facetum videretur, nihilo fuit remissior
 tamē Pericles. Et sane persequebatur priuato quo-
 dam odio (vti reor) Pericles Megarenenses: præten-
 dens autem publicam & manifestam aduersus eos
 noxam, interuertisse eos agrum sacrum, scribit ple-
 biscitum, vt caduceator ad eos mittatur, atque idem
 ad Lacedæmonios, qui Megarenenses in crimen vo-
 cet. At ea rogatio Periclis æquam continet & le-
 nem querelam: verum quoniam caduceatori, qui
 missus fuerat, Anthemocrito quæ sita mors dice-
 batur à Megarenensibus bellum iis ex Charini roga-
 tione internecinum & implacabile indicitur. Si
 quis attingeret Megarenensis finem Atticum, mors
 ei denuncietur. Prætores in solenni iureiurando
 adderēt: vt bis quotannis agrum Megarentem po-
 pularentur, tumularetur Anthemocritus iuxta por-
 tam Thriasiam, quam nunc Dipylon nuncupant.
 Megarenenses vero cædem inficientes Anthemocri-
 ti, causam omnem in Aspasiam detorquent & Pe-
 riclem, allegantque celebratos & vulgatos hosce
 F versus Aristophanis ex Acharnibus,

*Iuuenes profecti Megaram ebrii, auferunt
 Smatham ex scortatione nobilem:
 Megarensis hinc populus dolore percitus,
 Furatur Aspasia duo scorta haud impiger.*

Ac origo quidem belli, unde manarit, haud proclive est nosse. Plebisciti verò illius non antiquati iuxta omnes causam conferunt in Periclem. Verùm hi ex animi celsitudine ferunt coniuncta cum prudentia eum restitisse, quum arbitraretur eo præcepto tentari an cessuri ipsis Athenienses essent, & debilitatis esse concessionem confessionem: alii pervicacia potius & concertatione, ad ostentandam potentiam suam, despexisse Lacedæmonios. Deterrima causa omnium (cui tamen assentiuntur plerique omnes) hæc perhibetur esse. Phidias plastes, signum (vt dictum est) Mineræ conduxerat faciendum. Familiaritate hic Periclis usus est, plurimumque apud eum potuit: quare invidiam contraxit, ac nonnullos habuit eius causa infestos. Alii, quo periculum in illo facerent qui populus in Periclem futurus iudex esset, Menonem quendam, cuius opera utebatur Phidias, constituunt in foro supplicem, petentem fidem publicam dare sibi, indicaturum se & delaturum certa de Phidia. Quum populus illum admisisset, & quæstio in foro haberetur, nulla prolata furta fuerunt. Aurum enim sic à principio fuerat Periclis consilio simulacro illigatum & circumiectum, vt detrahi vniuersum & approbari valeret ad stateram: quod vt facerent, prouocauit tunc Pericles accusatores. Enimuerò premebat excellentia operum Phidiam, præcipuè quòd in pugna Amazonica, quem finxit in clypeo Mineræ, effigiem suam expressisset, calui senis saxum ambabus manibus sublatum tenentis, præclaram item inclusisset Periclis imaginem, manus cum Amazone conferentis. Figura manus qua attollit hastam, ita erat fabrefacta, vt præter nsa oculis Periclis, quasi tegere conetur vtrinque eluculentam similitudinem. Ac Phidias quidem in vincula ductus, morbo interiit. Alii veneno volunt ab inimicis, ad invidiam Pericli mouendam, sublatum. Indici Menoni, ferente ad populum Glycone, immunitas data, commendauit insuper prætorib. securitatem illius populus. Eadem tempestate Aspasia violatæ religionis est rea facta, accusatore comædiarum scriptore Hermippo: obiecit præterea eam liberæ fœminas, quibus illudebat Pericles, recipere. Ad hæc rogationem tulit Diopithes, nomina vt deferrentur eorum qui esse deos negarent, aut qui sermones de rebus æthereis fererent, ea suspitione perstringens Anaxagoræ causa Periclem. Quum præberet his aures populus, quæstionesq; reciperet, tum demum plebiscitum fit rogante Dracontide, vt rationes expensæ pecuniæ Pericles apud Prytanæ deponeret, iudicesq; sententiam ex ara ferrent, atq; in vrbe hanc cognitionem exercerent. Agnon hoc ex rogatione circumduxit. Tulit autem, vt causa apud mille quingentos iudices ageretur, siue peculatus & repetundarum, siue iniuriæ vellet quis crimen appellare. Ac Aspasiam quidè eripuit Pericles precibus, pro qua vim lacrymarum in causa dicenda (vt scribit Æschines) profudit, obsecrauitq; iudices: Anaxagoram trepidans ablegauit, atque ex vrbe deduxit. Quum verò Phidiæ causa offendisset populū, ideoq; horreret iudicia, cunctanti & fumare incipienti subdidit faces bello, sperans fore vt crimina discuteret, & leniret inuidiã, quum arduis in negotiis & discriminibus esset ad ipsum vnum propter autoritatem & opes ipsius se ciuitas collatura.

A πῶς μὲν οὖν ἄρχῳ ὅπως ἔχεν οὐράδιον γυναικί. τῶς δὲ μὴ λυθῆναι τὸ ψήφισμα πρὸς τὸν ὅτι πῶς αἰτιῶν ὅτι φέρονται τὰ Περικλή. πῶς οἱ μὲν ἐκ φρονήματος μεγάλης μὲν γυναικὸς καὶ τὸ βέλτερον ἀπικουρίσασθαι φαίνονται αὐτὸν πεῖραν ἐνδοσεως τὸ πρὸς τὸ πῶς, καὶ τὸ σὺν γυναικί, ἔξομολόγητον ἀσθενείας ἠγνούμενον οἱ δὲ, μᾶλλον αὐτὰ δειὰ τὴν καὶ φιλονεικίαν, πρὸς ἐνδοξὸν ἰσχυρὸν περὶ φρονήσας Λακεδαιμονίων. ἢ τὸ χειρὶ μὲν αἰτία πασῶν, ἔχουσα τὸ πλείους μὲν τῶν ἄλλων, οὕτω πῶς λέγεται. Φειδίας ὁ πλάστης, ἐργασίας μὲν τῶν τῶ ἀγάλματος, ὡς τὸ εἶρηται φίλος τὸ Περικλή φρόνους, καὶ μέγιστον παρ' αὐτῶν διωκτικὸν, τοῖς μὲν δὲ αὐτὸν ἔχεν ἐχθρὸς, φθονοῦμενος, οἱ δὲ τὸ δῆμιον ποιῆμενοι πεῖραν ἐκείνῳ, πῶς ἵς ἐστὶ τὸ Περικλή κριτικὸς, Μένωνά τινα τὸ Φειδίου σωεργῶν πείσαντες, ἰκέτω ἐν ἀγορᾷ καθίζουσι, ἀπὸ μύθου ἀδειαν ὅτι μὴ ὑποσχεθῆται τὸ Φειδίου πρὸς δεξιά μὲν τὸ δῆμιον τὸ ἀμφοτέρων, καὶ ἠρομύνης ἐκ κλησίου διώξεως, κλοπαὶ μὲν οὐκ ἐλέγητο. ὁ γὰρ χρυσὸν οὕτως ἀπὸ τῆς ἀγάλματος πρὸς τὸν ἀγάλματος καὶ περὶ ἐθήκεν ὁ Φειδίας, γυναικὶ τῆς Περικλέους, ὡς τε πρὸς διωκτικὸν ἐστὶ πειρασθῆναι ἀποδείξαι τὸν γαθμόν. ὅκαί τότε τοῖς καθιζούσιν ἐκέλευσε ποιεῖν ὁ Περικλῆς. ἢ δὲ δεξιά τῶν ἔργων ἐπέτεξε φθόνον τὸν Φειδίαν, καὶ μέλιθ' ὅτι τῶ πρὸς Ἀμαζόνιας μάχῃ ἐκ τῆς ἀσπίδος ποιεῖν, αὐτὸς ἵνα μορφῶν ἐρετύπωσεν, πρὸς τοῦ φαλακροῦ, περὶ ἐπὶ πρὸς τοῦ ἀμφοτέρων τὸ χειρῶν, καὶ τῶ Περικλέους εἰκόνα παλάστῃ ἐπέθηκε, μαρομύθου πρὸς Ἀμαζόνια. ὁ δὲ γῆμα τῆς χειρὸς ἀνατεινούσης δόρυ, πρὸς τῆς ὀφθαλμοῦ τὸ Περικλέους, πεποιτημένον ὀμνηχρόως, ὅτι ὅτι κρύπτειν βούλεται τὴν ὁμοιότητα πρὸς τὸν Φειδίαν ἐκατέρωθεν. ὁ μὲν οὖν Φειδίας εἰς τὸ δεσποτικὸν ἀπαρτῆς, ἐτελεύτησε νοσήσας, ὡς δὲ φαίνεται ἐν τοῖς φερμακίσις ὅτι ἀποβόλῃ τῶ Περικλέους, τῶ ἐχθρῶν πρὸς τὸν ἀσπίδα σάιτων, τὰ δὲ μύθη τῆς Μένωνι, γράφαντος Γλυκάνος, ἀτέλειαν ὁ δῆμιος ἔδωκε, καὶ πρὸς τὸ τῶς ἐρετῆσις ὅτι μελεῖσθαι τῆς ἀσφαλείας τῶ ἀμφοτέρων. πρὸς τὸ πῶτον τὸν χρόνον Ἀσπασία δίκην ἐφθῆρη ἀσθεσίας, Ἐρμίππου τὸ κωμικοῦ ποιητοῦ διώκτικὸς, καὶ πρὸς τὸν πρὸς τὸν Περικλή γυναικὸς ἐλάτῃς εἰς τὸ αὐτὸ φοιτήσας ὑποδέχοιστο. καὶ ψήφισμα Διοπέθης ἔγραψεν, εἰσαγγέλλεσθαι τῶς τὰ θεῖα μὴ νομίζοντες, ἢ λόγους πρὸς τὸ μεταρσίον διδάσκοντας. ἀσθεσίαν οὖν εἰς Περικλέα δι' Ἀναξαγόρου τὸ ὑπόνοιαν. δεχομύθου τὸ δῆμιον καὶ πρὸς τὸν πρὸς τὸν ἀσπίδα τῶ ἀσθεσίας, ὅπως οἱ λόγοι τὸ χρυσῶν ὑπὸ Περικλέους εἰς τῶς Πρυτανῆς ἀποτελεῖν οἱ δὲ δικασταὶ τὸ ψήφον ἀπὸ τῶ βωμῶ φέροντες, ἐν τῇ πόλει κείνοισιν. Ἀγων τὸ τῶ μὲν ἀφείλετο τὸ ψήφισμα, κείνεσθαι τὸ δίκην ἔγραψεν, ἐν δικασταῖς χιλίοις καὶ πεντακισίοις, εἴτε κλεπτικῶν καὶ δώρων, εἴτε ἀδικίας βύλοις τοῖς ὀνομάζειν τὸ δίκην. Ἀσπασίαν μὲν οὖν ἐξητήσατο πολλὰ πρὸς τὸ δίκην, ὡς Αἰσχίνης φησὶν, ἀφείλετο αὐτῆς δάκρυα, καὶ δεητῆς τῶ δικαστῶν Ἀναξαγόρου τὸ, φοβητῆς, ἔξέπεμψε καὶ πρὸς τὸν πρὸς τῆς πόλεως, ὡς τὸ ἀπὸ Φειδίου πρὸς τὸν πρὸς τῆς πόλεως τὸ δικαστικόν, μέλλοισα τὸν μόλεμον καὶ ὑποτιφόμενον ἐξέκαυσεν, ἐλπίζων ἀποκεδάσειν τὰ εἰκλήματα, καὶ ταπεινώσειν τὸ φθόνον, ἐν πρὸς τὸν πρὸς τῆς πόλεως τὸ κινδύνοισ τῆς πόλεως ἐκείνῳ μόνῳ ἔχει τὸ ἀξίωμα καὶ τὸ δίκην ἀναδείξαι εἰς αὐτὸν.

αι μηδ' ου αιτια δι' ας ουκ ειασεν εδδωμαι Λακεδαίμωνιοις τον δημον, αυται λεγονται. ο δ' αληθης, αδ' ηλον. οι δε Λακεδαίμονιοι γινωσχιτες ως εκεινου καταλυθεις, εις παρ' αμα μαλακωτεροις χρησονται τοις Αθιναίοις, εκελευον αυτοις ο αχος ελαυνειν ο μηδ' εθεν χυος τ' ο Περικλεους ενοχην ω, ως Οουκυδιδης ειρηκεν, η δε πειρα περ' εστη τοις πεμφασιν εις ποιωαιτιον. αιτη γδ' υποψιας και Διφροβολης, ο Περικλης ετι μειζονα πιστην εχε και υμιλυ τ' οδ' τοις πολιταις, ως μαλιστα μισωυτων και φοβου μηων εκθρον τ' ο πολεμίων. δε και πω εν εμβαλειν εις τω Αθικλυ τον Αρχιδαμον εχοιτα τοις Πελοποννησιοις, περ' ειπε τοις Αθιναίοις, αι' ερα παλλα δηων ο Αρχιδαμος, απεχηται τ' ο εκεινου, Διφ' τω ξενιας τω ούσαι αυτοις, η Διφροβολης τοις εχθροις εδιδουε αφορμας, οτι τη πολει και τω χωρον η ερα επαυλειε οπιδιδωσιν. εμβαλλοισιν ου εις τ' Αθικλυ στρατω μεγαλη Λακεδαίμονιοι μ' τ' ο συμμάχων, Αρχιδαμω τ' ο βασιλεως ηγρουμδου. η δηιωυτες τ' χωρον, περ' ηλθον εις Αγροιας, η καταεραλοπεδευσαι, ως τ' Αθιναίων ουκ ανεξομδων, δλλ' υπο γης η φρονημαεο Διφρομαχου μδωι περ' αυτοις. τω δε Περικλει δεινον εφαινεο περ' ε εξακισμυριοις Πελοποννησιων η Βοιωτ' οπλιτας (πισυτοι γδ' ησαν οι πορ' ετον εμβαλοντες) υπο αυτης της πολεως μαχλυ στωα' φαι. τοις δε βουλομδωις μαχεοται, και δεσπατωυτας περ' τα γινόμενα, και περ' αυνε λεγων ως δεινδρα μη τμηθεντα η κηπειτα. φυεται ταχεως, αιδρωι δε Διφροφταρεντων, αυηις τυχειν ου ραδιον εστι. τ' δε δημον εις εκκλησιας ου στωηγε, δεδιως βιαοδωμαι τ' οδ' γνωμλυ, δλλ' ως περ' νεως κυβερνητης, αιεμου κελινοτος εν πελαγει, θεμδμος ο παρ' τα και κατατεινας τα οπλα, χρηται τη τεχη, δαικρυα και δεησεις οπιβα τ' ο ναυλιωντων και φοβεμδων εασας, ουτως εκεινος, το, τε ας ου συκλειοτας, και καταλαβων παρ' τα φυλακεις περ' ασφάλειαι, εχρητο τοις αυτοδ λογισμοις, βραχεια φρονητων τ' ο καταβοωντων η διεχραυνοντων. καιτοι πολλοι μη αυτ' τ' φιλων δεομδωι περ' οσκειντο, πολλοι η τ' εχθρων απειλιντες η καταηρηνιτες. πολλοι δ' ηδον ασμαα η σκωμματα περ' αιχμυλω, εφουβειζοντες αυτ' τ' φρατηγαι, ως δ' ανδρον η περ' ημεμδωι τα περ' εματα τοις πολεμιοις. επεφυετο η η Κλεων ηδη δεη της περ' εκεινον οργης τ' πολιτ' ο πορ' ομδωι οπι τ' δημαγωγίας. ως τ' αι' απαισα ταυτα δηλοποιησασ, Ερμιππου. Βασιλευ σατύρων, τι ποτ' ουκ ετελες δδρυ βασαζην, δλλα λογυς μηδ' περ' πολεμυ δφνης παρεχη, ψυχλυ η τεληεο υπετης και χελειδης δι' ακνησκλησεα τ' οδ' δηρωμδωι βρυχη κηπειδας. δηρεις αητωνι Κλεωνι. πλυ υπο οδ' εδενος εκινηθη τ' τοις των ο Περικλης, δλλα περ' αως και στωπη τω αδδζιας και τω απερελαι υφισαμδωι, και νεων εκατον οπι τ' Πελοποννησον σολον εκπεμπων, αυτος ε στωεζε πλδωσεν, δλλ' εμεινευ οικωρων η δεη χηεος εχων τ' πολιν, εως απηλλαγισαι οι Πελοποννησιοι περ' αυτων η τ' ος πολλας, ομφοσ αγαλλοιτας οπι τω πολεμω, δεχνομεις τε χρηματων ανελαμβατε, η κληρηχιασ ανεγραφεν. Αιγινητας γδ' δελεσασ απδρ' εας, διενειμε τ' ησον Αθιναίων τοις λαχουσιν. ω δ' εις παρηρηια η αφωνε παρον οι πολεμιοι. και γδ' οι περ' επλεοντες τω Πελοποννησον, χωρον τε πολλω, κωμας τε και πολεις μηχερ' διεπορησασ, και κη γλυ αυτος εμβαλων εις τω

A Hæ esse causæ referuntur quamobrem non permiserit Lacedæmoniiis populum morem gerere: veritas in obscuro latet. At Lacedæmonii, pro certo habentes vnde quaque remissiores se oppresso Pericle præbituros Athenienses, iusserunt eis piaculum eiicere, quo erat (vt tradit Thucydides) ex genere materno contactus Pericles. Verum coeptum iis qui miserant longè aliter cecidit. Quippe pro suspicione & inuidia fidem & existimationem Pericles ad populum multo accepit maiorem, hostem quum cernerent eum præcipuè & odisse & metuere. Itaque antequam Atticam incurfaret cum Peloponnesiis Archidamus, denuntiauit Atheniensibus, si deuastatis cæteris, à suis prædiis Archidamus vim abstineret propter ius hospitii quod cum illo intercedebat sibi, aut quò maleuolis suis ansam calumniandi præberet, agrum se & villas reipubl. donare. Magnis igitur copiis Lacedæmonii cum focis Atticam, rege duce Archidamo, ineunt, fœdandoque fines Acharnas vsque progressi sunt. Vbi castra communiuere, rati non passuros id Athenienses, sed pro solo & gloria secum decertaturos. At Pericles anceps duxit cum sexaginta millibus Peloponnesiorum & Bœotiorum peditum (hic enim numerus fuit copiarum quæ primum infuderunt se in Atticam) de ipsa dimicare vrbe. Eos qui pugna poscebant, &angebantur vastatione agrorum, demulfit, dicens arbores cæsas & deiectas mox renasci, virosum cæforum iterum non promptam fore facultatè. Populi concionem non habuit, veritus ne inuitum de instituto depelleret suo: sed vt gubernator nauis, coorta in mari tempestate, vbi prospexit omnibus, & armamenta composuit, vtitur arte, lachrymas & obtestationes negligens nauseantium & trepidantium vectorum: ita ille obseratis portis, omnia firmavit præfidiis ad securitatem, suaque sequens consilia, contempsit obstrepentes & stomachantes: quamuis multi eum amici obtunderent precibus, multi minitarentur aduersarii insectarenturque, multi carmina canerent & dicteria probrosa, conuitiisque incesserent eius imperium vt molle & prodens hostibus rempubl. Et verò etiam Cleon, incensam conspiciens in illum ciuitatem, mordebat eum, auram popularem captans. id quod hisce versibus declarauit Hermippus,

E *Cur ferre Satyrum rex recusas hastulam,
Mira interim loquens tamen de prælio?
At induisti animum Teletis territum,
Ensisq. tu stricti atque acuti aciem extimes,
Te punxerit licet Cleon stimulis acris.*

Verum istorum mouit Periclem nihil: sed comiter & tacitè tulit ignominiam & inuidiam. Classem centum nauium misit in Peloponnesum. hanc tamen ille non duxit, sed continuit domi se, vt ciuitatem in potestate retineret dum se recepissent Peloponnesii. Quo plebem placaret tamen ob bellum frementem, largitionibus eam leniuit, & leges tulit de coloniis deducendis. F Æginetas enim omnes eiicit, quorum insulam diuisit fortitò ciuibus Atheniensibus. Aliqua etiam ex parte hostium calamitates leuabant dolorem eorum. Classe enim Peloponnesum circumuecti, late vastarunt agrum, & vicos & modica oppida. Ipse, terrestri exercitu in fines

Megaricos ducto, eos vnde quaq; conculcavit. Et profectò multis vltro citroque, hinc illatis cladi- bus terra, illinc mari acceptis, in tam longum Pe- loponnesii non duxissent bellum, sed mox elan- guissent, sicut à primordio prædixerat Pericles, ni vis quædam consiliis humanis diuina obstitisset. Nunc pestilens lues primùm inuasit urbem, & flo- rem depasta est & robur iuuentutis: inde corporū contractus affectus, animos omnino in Periclem efferauit. Ut autem morbo qui infaniunt in medi- cum vel patrem, ita violare hunc instituerunt ab inimicis inducti, agrestem turbam, quæ in urbem confluxerat, morbum vulgare, quòd tempore estiuo multi vnà nullo discrimine, angustis in tectis & tabernaculis coacti estuosus, in vmbra & otio mar- cescerent, quum ante in aëre libero & laxo con- suessent agere: cuius esse autorem, qui bello ple- bem intra muros rusticanam contraxisset, neque vllam ad rem tam multos viros adhiberet, sed si- neret inclusos veluti pecora, mutua obrui conta- gione, nec loci commutationem vel refrigerium præberet vllum. His vt mederetur, simulq; flagel- laret ex parte hostes, naues instructas centū quin- quaginta compleuit, multisq; impositis & egtegiis peditibus equitibusq;, soluturus in magnam spem erexit ciues, atq; ostentando tantas copias, trepi- dationem iniecit non minorem hostibus. Ecce autem quum iam omnes conscendissent, & Peri- cles se in suam triremem contulisset, fortè defe- cit sol: quumque obducta nox cælo esset, ter- ror, vt prodigio oblato magno, incessit omnes. Gubernatorem verò Pericles trepidum & stupen- tem cernens, chlamydem obiecit oculis eius, in- tectumque interrogauit nunquid horrendi id ef- set, aut portenderet grauius? Abnuente eo, Quid autem, inquit, inter hoc & illud interest, nisi quate- nus illud quod caliginem inuexit, chlamyde est grandius? Cæterum hæc in philosophorum schol- is referuntur. Postquam vela fecit, cum in hac expeditione nihil sanè eo apparatu Pericles di- gnum gessit, tum obsidentem sacram Epidaurum, quam capi sperabat posse, morbus distinxit. Hic enim non ipsos solùm, sed quoscunque etiam huius participes expeditionis affecit afflixitque. Commotum inde in se populum Atheniensem quum demitigare studeret & erigere, non potuit iram eius prius frangere tamen neque placare, quam in suffragia aduersus ipsum missi, pro arbi- trio suo imperium ei abrogarunt, multamque dixerunt: cuius summam, qui minimam, quindecim talenta, quinquaginta, qui maximam, scri- bunt. Hoc iudicio accusatorem se professus est, vt tradit Idomencus, Cleon, vt Theophrastus, Sim- mias: Ponticus Heraclides Lacratidam refert. Cæ- terum publica quidem, quia iram in eum plebs, vt aculeum, vnà cum ictu deposuerat, breui erant quietura: res verò domestica eius exulcerata erat. Absumperat enim non paucos eius familiares pe- stilentia, & domesticos turbauerat iam pridè alie- natio ab eo. Siquidem maximus iustæ stirpis Xan- thippus filius, cum sua sponte erat prauus, tum v- xorem iuuenem sumptuosamque duxerat, filiam F

A Μεγαρικῶν, ἔφθειρε πᾶσαι. ἢ καὶ δῆλον ὅτι πολλὰ μὲν δρώντες κακὰ τοῖς Ἀθηναίοις, πολλὰ δὲ πάροντες ὑπὸ ἐκείνων ἐκ θαλάσσης, οὐκ αἰεὶ εἰς μῆκος πολέμου βουδόντων παρῴθησαν, ἀλλὰ ταχέως ἀπέπικον, ὡς περὶ ἐξ ἀρχῆς ὁ Πε- ρικλῆς παρηγορήσεν, εἰ μὴ τε δαμόνοιον ὑπὸ ἰασησίων τοῖς ἀνδραποίνοις λογισμοῖς. νῦν δὲ παρῴθησαν μὲν ἡ λοιμὸς δὲ συνέπεσε φθορὰ, καὶ κατενεμήθη τὴν ἀκμάζουσαν ἡλι- κίαν καὶ δυνάμιν ὑφ' ἧς καὶ τὰ σώματα κακούμενοι καὶ τὰ ψυχὰς, πᾶν τὰ παρῴθησαν ἡρεσιώθησαν πρὸς τὸν Περικλέα, καὶ κατὰ τὸν πρὸς ἰάσθην ἢ πατέρων τῆ νόσῳ παρῴθησαν. B τες, ἀδικεῖν ἐπεχείρησαν· αἰσπεδοῦντες ὑπὸ τῷ ἔθρῳ, ὡς τὴν μὲν νόσον ἢ τὸ χειρὶ καὶ πλήθους εἰς τὸ ἄστυ συμφορή- σις ἐργάζεται, ἴσθην ὡρὰ πολλῶν ὁμοῦ χυδῶν ἐν οἰκήμασι μικροῖς καὶ σκιδώμασι πνιγροῖς ὑποκαταστροφῶν ἀγα- τὰ δὲ δῖα τῶν οἰκουρῶν καὶ ἀρετῶν αἰτὶ κατὰ τὴν καὶ αἰσ- πεδομένης τῆς πρὸς τὸν πόλεμον τῆς ἀπὸ τῆς ἰσθῆος ὄχλον εἰς τὰ τείχη καταχέμενος, καὶ πρὸς τὸ δὲ ἀνδραποίνους πρὸς τοὺς χρωμένους, ἀλλ' ἐὰν ὡς περὶ βοσκῆ- μάθ' ἀκατέμνητους, αἰσπεδοῦντες ἀπὸ τῶν ἀλλήλων, καὶ μηδεμίαν μεταβολὴν μηδὲ ἀναψυχὴν ἐκπορεύων C ταῦτα βουλόμενος ἰάσθην, καὶ τὴν παρῴθησιν τοῖς πολε- μίοις, ἐκείνην καὶ πεντηκονταῖα ναῦς ἐπληροῦν, καὶ πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς ὀπλίτας καὶ ἰππῶν ἀναβασαμένους, ἐμελλεν ἀναγεῖν, μετὰ τὴν ἐλπίδα τοῖς πολίταις, καὶ φόβον οὐκ ἐλάττω τοῖς πολεμίοις, ἀπὸ πρῶτης ἰσθῆος παρῴθησιν. ἠδ' ἡ δὲ πεπληρωμένων τῶν ναῶν, καὶ τοῦ Περικλέους ἀναβασθῆ- κῆτος ὅτι τὴν ἑαυτοῦ τελεῖν, τὸν μὲν ἥλιον ἐκλιπεῖν σινε- βησιν, καὶ γῆρας ἀσπίδος, ἐκπλαγῆσαι δὲ πᾶσαι, ὡς πρὸς μέγα σημεῖον. ὁρᾶν οὖν ὁ Περικλῆς παρῴθησιν τὸν κυβερνή- τῳ καὶ διηπορημένον, ἀνέχε τὴν χλαμύδα πρὸς τῆς ὀ- D ψεως αὐτῆ, καὶ παρῴθησιν ἡρώτησε μὴ τι δεινὸν ἢ δει- νοδύνοσ οἶσται σημεῖον ὡς δὲ οὐκ ἔφη, τί οὖν (εἰπὼν) ἐκεί- νο τούτου ἀναφέρει, πλὴν ὅτι μείζον τι τῆς χλαμύδος ἐστὶ ὅ πεποικησ τὴν ὀπισκῆσιν; ταῦτα μὲν οὖν ἐν ταῖς ἡ- λαῖς λέγεται τῷ φιλοσόφῳ. ἐκπλαγῆσαι δ' οὖν ὁ Περικλῆς, οὐτ' ἄλλο τι δοκεῖ τῆς παρῴθησιν ἄξιον δρᾶσθαι· πολιορκῆσαι τε τὴν ἰσθῆον ἐπιδάουρον, ἐλπίδα παρῴθησιν ὡς δὲ ὁσπιδῶν, ἀπέτυχε ἀπὸ τῆς νόσον. ὅτι τῆς ἰσθῆος γὰρ οὐκ αὐτοῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ὀπισκῆσιν τῆς γρατῆς συμμί- ξαντας πρὸς διέφθρη. ἐκ τούτου, χαλεπῶς ἀνακείμενοις E τοῖς Ἀθηναίοις πρὸς αὐτὸν, ἐπεισάτο παρηγορεῖν καὶ αἰσ- θαρρῶν εἶναι. οὐ μὲν ἔλυσε τὴν ὀργήν, οὐδὲ μετέπεισε παρῴ- τερον, ἢ τὰς ψήφοις λαβόντας ἐπ' αὐτὸν εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ἡγομένους κυρίως, ἀφελῆσαι τὴν γρατῆν, καὶ ζημιῶ- σαι χεῖρας. ὡν ἀριθμὸν οἱ τὸν ἐλάττωσιν, πεντεκαίδεκα τάλαντα, πεντήκοντα δ', οἱ τὸν πλείονσιν, γράφοισιν. ἐπε- χράθη δ' τῆ δίκη κατῆρες, ὡς μὲν Ἰδομένους λέγει, Κλέων ὡς δ' Θεόφραστος, Σιμμίας. ὅ δ' Ἰδομένους Ἡρακλείδης Λα- κωνικῶν εἶρηκε. τὰ μὲν οὖν δημόσια ταχέως ἐμελλε παύ- σασθαι, κατὰ τὸν κέ. ἐν εἰς τὸν ἄμα πληγῆ τῆς θυμὸν ἀ- F φεικῶν τῶν πολλῶν. τὰ δὲ οἰκεία μοχθηρῶς εἶχεν αὐτὰ κα- τὰ τὸν λοιμὸν οὐκ ὀλίγοις ἀποβαλόντι τῶν ὀπισκῆσιν, καὶ γὰρ ἀπὸ τῶν ἀνακείμενων πᾶρῴθησιν. ὁ γὰρ παρῴθησιν ὡς

αὐτῶ τῶν γησιῶν ἡν, Ἐδῆσιν, φύσει τε δαπνυρῶσ ὡν, καὶ γυμνακί νεα καὶ πολυτελεῖ στωικῶν, Ἰσομένησ ἡγορεῖ τὸν ἐπιλύκῳ, χαλεπῶσ ἔφερε τὴν τὸν παρῴθησιν ἀκείβησαι, γλίττα καὶ κτ' μικρὸν αὐτὰ χρησιμῶσ.

πέμψας οὖν πατρὸς υἱὰ τῶν φίλων, ἔλαβεν ἄργύριον, ὡς τῷ
 Περικλέους κελύσσαντος. ἐκείνῃ δὲ ὑπερὸν ἀπαιτούτως, ὁ
 μὲν Περικλῆς καὶ δίκην αὐτῷ παρῆλαχε· ὁ δὲ μείρακιον ὁ
 Ξανθίππος ἔπειτα χαλεπῶς διατεθείς ἐλοιδορῆσεν τὸ πα-
 τέρα, παρῆτον μὲν ἐκφέρων ἔπειτα γέλωτι τὰς οἴκῃ διατει-
 βάς αὐτῷ καὶ τοῖς λόγῃσι οἷς ἐποίει μὲν τῶν σοφιστῶν. πεντά-
 θλου γὰρ ἵππων ἀκρονίῳ πατάξθης Εὐπιμίου τῷ Φαρσα-
 λίου ἀκρονίῳ, καὶ κτείναντος, ἡμέραν ὅλιον ἀιαλασάμην μὲν
 Πρωταγόρου διαπεριώτα πρότερον ὁ ἀκρονίον, ἢ τὸν βα-
 λόντα, ἢ τοὺς ἀγωνοθέτας καὶ τὸν ὀρθότατον λόγον αἰήτοις χρεῖ
 τῷ πάσις ἠγεῖσθαι. παρῆσεν δὲ τούτοις, καὶ τὴν πατρὸς τῶν γυναικῶν
 διαβολὴν ὑπὸ τοῦ Ξανθίππου φησὶν ὁ Σπυρίδου εἰς
 τοὺς πολλοὺς διασαρῶσαι· καὶ ὅπως ἀνήκεσαν ἄλλοι τὸ τε-
 λαθῆς τῶν νεανίσκων παρῆσεν τὸν πατέρα παρῆσαι μὲν δια-
 φορῶν ἀπέθανε γὰρ ὁ Ξανθίππος ἐν τῷ λοιμῶ νοσήσας. ἀ-
 πέθανε δὲ καὶ τὸν ἀδελφὸν ὁ Περικλῆς τότε, καὶ τῶν κηδε-
 στῶν καὶ φίλων τοὺς πλείους καὶ χρησιμωτάτους παρῆσεν τὴν
 πολιτείαν, οὐ μὲν ἀπέπειπεν, ὁ δὲ παρῆσεν ὁ φρόνημα
 καὶ ὁ μέγιστος τῆς ψυχῆς ὑπὸ τῶν συμφορῶν· ἀλλ' ὁ δὲ
 κλαίων, ὁ δὲ κηδεύων, ὁ δὲ παρῆσεν τὰ φωνῶν ὄφθη τὸ ἀνα-
 κείων, ὁρῶν γὰρ δὴ καὶ τὸν παρῆσεν αὐτῷ τῶν γνησίων ἀπο-
 βλεῖν Πάραλον, ἔπειτα δὲ καμφοθεῖς, ἐπειρῶτο μὲν ἐν-
 κερτερεῖν τῶν ἡτῶν καὶ διαφυλάττειν ὁ μεγάλῃ ψυχῶν ἔπι-
 φέρων ὁ τῶν ἰερῶν θεῶν, ἢ τῆς παρῆσεν τῶν ὄψιν, ὡς-
 τε κλαυθμόν τε ῥῆσαι, καὶ πλῆθος ἐκ χεῖρα δακρύων, ὁ δὲ πο-
 τε ποιοῦτο ὁ δὲ ἐν τῷ λοιπῷ βίῳ πεποιθὴς. τῆς δὲ πό-
 λεως περὶ αὐτῆς τῶν δῆλων φρατῆρῶν εἰς τὸ πόλεμον καὶ ῥητόρων,
 ὡς ὁ δὲ βάρους ἔχων ἰσόρροπον, ὁ δὲ ἀξίωμα παρῆσεν ποσά-
 τῶν ἐχέειν ἠγεμονίαν ἐφαινετο, ποδοῦσι δὲ ἐκείνοι καὶ κα-
 λούσης ἔπειτα ὁ βῆμα καὶ ὁ φρατῆριον, ἀθυμῶν καὶ κείμενος οἴκῃ
 εἰς ὁ πένθος, ὑπὸ Ἀλκιβιάδου καὶ τῶν ἄλλων ἐπέσθη φίλων
 παρῆσεν. ἀπολογοσαμῶν ὁ δὲ δῆμος τῶν ἀγνωμοσύνην τῶν
 παρῆσεν αὐτὸν, ὑποδέξασθαι αὐτὸς τὰ παρῆσεν, καὶ φρα-
 τηρῶν ἀρεταῖς, εἰσηγήσατο λυσιτελεῖν τῶν τῶν νόθων νόμων, ὁ δὲ
 αὐτὸς εἰσεννώσθη παρῆσεν ὡς μὴ πᾶσι πασὶν ἐρημία εἰσε-
 δοχῆς, τῶν οἴκῃ ἐκλίπει τῶν νόμων καὶ ὁ γῆρας, εἴχε δὲ ἔπειτα τῶν
 τῶν νόμων ἀκμαζῶν ὁ Περικλῆς ἐν τῇ πολιτείᾳ παρῆσεν πᾶσι
 πολλῶν χρόνων, καὶ παῖδας ἔχων (ὡς παρῆσεν) γνησίων, νόμων
 ἔγραψε, μόνους Ἀθηναίους εἶ) τῶν ἐκ δυοῖν Ἀθηναίων γε-
 γνησίων, ἐπειτὰ τῶν βασιλέως τῶν Αἰγυπτίων δωρεὰς τῶν δῆμων
 πέμψαντος τετρακισμυρεῖς πυρῶν μεθίμνης, ὁ δὲ εἰσενεμέαζ
 τῶν πολιτῶν, πολλὰ μὲν ἀνεφύοντο δίνει τοῖς νότοις ἐκ τοῦ
 γραμματός ἐκείνῃ, τῶν εἰσενεμέαζ καὶ παρῆσεν αὐτῶν
 πολλοὶ ὁ καὶ συκκοφαστήριον παρῆσεν ἐπιπῶν. ἐπεί εἰσενεμέαζ οὖν
 ἀλόντες ὀλίγω πέντακιχλίω ἐλάτῃσι, οἱ δὲ μείδαντες ἐν τῇ
 πολιτείᾳ καὶ κριθέντες Ἀθηναῖοι, μύριοι καὶ τετρακισχίλιοι καὶ
 τεσσαρῆκοντα ὁ πλῆθος εἰσηγήσατο, ὁ δὲ οὖν δῆμος τῶν καὶ
 παρῆσεν ἰσχύσασθαι τῶν νόμων, ὑπὸ αὐτῶν πάλιν εἰσενεμέαζ τῶν
 γραμμάτων, ἢ παρῆσεν δις τυχία ὁ Περικλῆς παρῆσεν τῶν οἴκῃ, ὡς
 δίκην ἵνα δὲ δωκῆσι τῶν παρῆσεν καὶ τῶν μεγαλαυχίας ἐκείνῃς,
 ἐπέκλασε τῶν Ἀθηναίων· καὶ δόξαντες αὐτὸν νεμεσητὰ τε πα-
 ρῆσεν, ἀνδραγαθῶς τε δειῶν, σιωπερῶν ἀπογράψασθαι τῶν νό-
 θων εἰς τῶν φρατῆρῶν, ὄνομα γένετον ὁ αὐτῶν καὶ τῶν μὲν ὑπε-
 ρον ἐν Ἀργυροῦσι κατὰ μαμαχίοντα Πηλοποννησίους ἀπέ-
 κλήθεν ὁ δῆμος μὲν τῶν συφρατῆρῶν, τὸ τε δὲ τῶν Περικλέους εἰσεν ὁ

A Misit itaque ad amicum quendam, à quo patris
 nomine nummos accepit mutuo : quem, post
 quum repeteret suum, etiam in iudicium Pericles
 vocavit. Adolescens eo facto offensus Xanthip-
 pus, insectatus est parentē. Primum ad ludibrium
 extulit domestica eius oblectamenta & sermones
 quos habebat cum sophistis. Nam quum quin-
 quertio equum Epitimius Pharsalius ictu iaculi
 interemisset imprudens, totum diem cum Prota-
 gora patrem triuisse, quærendo iaculumne an qui
 misisset, an verò agonothezæ veriùs authores ha-
 bēdi eius casus essent. Infamiam etiam à sua ipsius
 vxore Stefimbrotus per Xanthippum memoriæ
 prodidit vulgatam, atq; omnino simultate adole-
 scentem ad mortem vsq; atroci patrem persequu-
 tum fuisse. in pestilentia enim Xanthippum su-
 stulit morbus. Eadem tempestate Pericles so-
 rorem amisit, præterea propinquos & amicos
 plerosque, quorum in republ. opera fuerat potissi-
 mum vsus. Non elanguit tamen, neq; submisit ma-
 lis spiritus & animi magnitudinem, nec illacry-
 mauit, neq; iusta fecit, imò ne accessit quidem ad
 cuiusquam funus necessariorum, dum eum qui
 vnus reliquus erat ex iustis filiis amisit Paralum.
 Tunc verò fractus, quanuis tenderet grauitatem
 tueri & retinere animi celsitudinem, quum coro-
 nam tamen ingereret mortuo: oppressus est quum
 aspiceret eum, dolore, vt (quod reliqua vita nun-
 quam fecerat) erumperet in ciulatum & magnam
 vim profunderet lacrymarum. Porrò ciuitatem,
 quæ per bellum periclitata erat cæteros duces &
 oratores, vbi neminem vllum perspexit pari gra-
 uitate & autoritate quæ tanto esset imperio susti-
 nendo, desiderium cepit Periclis, inuitauitq; eum
 ad suggestum & imperium suscipiendum. At il-
 lum, domi abiecto animo ex luætu tabescentem,
 Alcibiades & reliqui amici ad progrediendum ex-
 citauerunt. Ibi populo suam aduersus eum ingra-
 titudinem purgante, suscepit rursus rempubl. ac
 lectus prætor, ne orbitate nomen familiae suæ, &
 progenies semel interiret, legem de nothis, quam
 ipse tulerat antè, suavit antiquandam. Quod au-
 tem ad legem hanc pertinet, sic se habuit: Quum
 in republ. pridem floreret Pericles succinctus (vt
 diximus) legitimis filiis, legem rogauit vt soli ex
 duobus nati Atheniensib. ciues essent Athenien-
 ses. Quum autem rex Aegypti dono misisset po-
 pulo x l. millia medimnūm tritici, & id diuiden-
 dum ciuibus esset, nothis controuersia ex eo ple-
 biscito multa, quæ hæctenus fuerant tectæ atque
 neglectæ, motæ sunt, multi etiam calumniis cir-
 cumuenti. Conuicti fuere paulò minus quinque
 millia, qui venditi sunt : eos qui ciuitatem reti-
 nuerunt, ac censiti inter ciues Athenienses sunt,
 inuenerunt quatuordecim millia quadraginta
 numero. Quum esset igitur res indigna, vt quæ
 contra tam multos vim habuerat, ab eodem lex
 qui tulerat eam, rursus abrogaretur: præfens Peri-
 clis clades domestica (vt qui pœnam luisse iam fa-
 ctus & arrogantia illius suæ videretur) infregit po-
 pulum Atheniensem, putauitq; eum, deorum op-
 pressum inuidia, esse humanitate alleuandum.
 quare indulsit ei vt in curia sua nothus censeretur
 nomine paterno. Hunc post, quum apud Arginu-
 fas Peloponnesios prælio nauali prætor fudisset,
 vnà cum collegis populus morte multauit. Per
 id tempus videtur corripuisse pestis Periclem,

non per
 Jetro m
 corpus
 mentis.
 flus, vbi
 & corpo
 agrum
 febat, am
 suo susce
 inep
 iam
 ciuis, q
 enitulle
 cenfeb
 nim trop
 Hæc illi
 omni or
 tentè au
 quit, hæc
 rum part
 runt duc
 ximum:
 per a pull
 lenitate
 in neg
 uitate
 mum
 inuidia
 inimic
 tis & fall
 laretur,
 id ei ver
 ma pote
 arbitrat
 pitia, &
 deretur,
 percellen
 cum que
 cant & m
 noxia, le
 circum
 talibus
 diffen
 plenos p
 hominib
 terius for
 elis cito
 gozia præ
 quasi lu
 colubia
 multitud
 ritæ, vel
 ingeniu
 quæ reg
 salutem
 tabes &
 quam ill
 primeba
 re pesti
 em
 qd

non perinde vt ceteros acris nec acuta, sed quæ lento morbo diurnoque & sæpius alternante corpus eius sensim conficeret, & vim obtunderet mentis. Scriptum reliquit in Ethicis Theophrastus, vbi disputat an mutantur cum fortuna mores, & corporis agitati affectibus desciscant à virtute, ægrum Periclem amico cuiquam, qui ipsum inuisebat, amuletum ostendisse à mulieribus ex collo suo suspensum, quasi, quum eas etiam toleraret ineptias, grauitèr admodum ægrotaret. Instante iam morte, assidentes præstantissimi ciues, & amici eius, qui supererant, commemorabant quantis enituisset virtutibus & opibus, res gestas etiam recensebant, & numerum victoriarum: nouem enim trophæa ciuitati prætor & victor excitauerat. Hæc illi inter se, quasi illo non iam intelligente & omni orato sensu, differebant. At ille omnia attentè audierat, & in medium loquutus, *Miror*, inquit, hæc vos celebrare & in ore habere facta mea, quorum partem fortuna vendicat, & quæ multis iam obtigerunt ducibus, præteritis autem excellentissimum & maximum: nemo enim (inquit) ex omnibus ciuibus mea opera pullam vestem sumpsit. Præclarum virum non lenitate modò & mansuetudine, quam multis in negotiis & inimicitiis retinuit acerbis, sed grauitate etiam, qui in virtutibus suis præstantissimum existimauit quod in tanta potentia nihil inuidiæ aut iræ indulgisset, aut vlli implacabilis inimico fuisset. Mihi quidem videtur insolentis & fastuosi cognominis, quòd Olympius appellaretur, vnum hoc tollere inuidiam, & propriè id ei verè conciliare placidi mores, & vita in summa potestate innocens & incruenta. Sicut dignam arbitramur deorum gentem, quæ per se est propitia, & nullius autor mali, vt rebus præsit & moderetur, non vt poëtæ ineptis nos opinionibus percellentes, suis ipsi arguuntur fabulis, dum locum quem incolere deos aiunt, securas sedes vocant & tranquillas, non ventis, non imbribus obnoxias, sed serenitate molli & pura, perpetuò æquè circumfulgentes luce, quòd ea beatis & immortalibus maximè conueniat statio: ipsos verò deos diffensionum, offensionum, iræ atque aliarum plenos perturbationum, abhorrentium etiam ab hominibus cordatis introducant. verùm hæc alterius fortasse commentationis sint. Porro Periclis citò Atheniensibus sensum & desiderium negotia præbuère. Quippe qui viuì offendebantur, quasi luminibus ipsorum officiente potentia, ilicò eo sublato, quum alios libarent oratores & duces multitudinis, palàm tulerunt moderatius in seueritate, vel grauius in mansuetudine nullum visum ingenium: atque inuidiosam illam potentiam, quæ regnum antè & tyrannis fuit appellata, tunc salutarem reipubl. apparuit arcem fuisse. Tanta tabes & vorago extitit in republ. improbitatis, quam ille debilitatam & prostratam tegebat, opprimebatque, ne licentia in insanabilem erumperet pestem.

ειον έρουμα της πολιτειας ημομηνη. ποσαυτη φθορα και πληθος επεκειθε κακιας τοις ποραγμασιν, λι οκεινος αδειη και παπεινω ποιων απεκρωτη, και κατεκαλυει δηκησον εξοισια ημεδαυ.

A ο λοιμός λαβέσθαι λαβών ούκ οξείαν, ως τὰ ἄλλων, οὐδὲ στυγίονον, ἀλλ' ἀβληχεῖα πινὶ νόσῳ καὶ μήκρως ἐν ποικίλαις ἐχρύσει μετὰβολαῖς ἀναχρωμίου ὁ σῶμα χολαίως, καὶ ὑπερείπουσθαι ὁ φρονήμα τῆς ψυχῆς. ὁ γέν Θεόφραστος ἐν τοῖς ἠθικαῖς ἀναπορήσας εἰ πρὸς τὰς τύχας βέβηται τὰ ἠθῆ, καὶ κινουμένη πῶς τῆς σωματικῆς πάθειν, ἐξίσταται τῆς ζῆτης, ἰσόρηκεν ὅτι νοσῶν ὁ Περικλῆς ὀπίσσω ποικίλῳ πινὶ τῆς φίλων δειξείε πείρασθον ὑπὸ τῆ γυναικῶν τῶ βαχίλας πειρητημῶν, ὡς σφόδρα κακῶς ἔχων ὀπίτε καὶ ταύτῳ ὑπόμῳροι πῶ ἀβελτηρία. ἠδὴ δὲ πρὸς τὰ τελευτῶν ὄντος αὐτῆς, πειρασθῆναι τῆς πολιτικῆς οἱ βέλπει, καὶ τῆς φίλων οἱ πειλόντες, λόγῳ ἐποιοῦντο τῆς ζῆτης καὶ τῆς δυνάμειως ὅση ἤρῳτο, καὶ τὰς πρὸς αἰεμεδωῦτο, καὶ τῆς ἑσπαιῶν ὁ πληθος. (ἐνέα γὰρ αὐτὰς στρατηγῶν καὶ νικῶν ἐσησεν ὑπὸ τῆς πόλεως) ταῦτα, ὡς οὐκέτι στυγιέντος ἀλλὰ καθηρημῶν πῶ ἀποθῆναι αὐτῆς, διελέγθη πρὸς ἀλλήλους ὁ δὲ πᾶσιν ἐτύγχευε τῆ νοῦ πρὸς στρατηγῶν, καὶ φηγεσθῆναι εἰς μέσον, ἔφη θαυμάζειν ὅτι ταῦτα μὲν ἐπαινοδοῦν αὐτῆ καὶ μνημονόδοῦσιν, ἀ καὶ πρὸς τύχῳ βεβί κρινά, καὶ γέρονεν ἠδὴ πολλοῖς στρατηγῶν. ὁ δὲ καλλισον καὶ μέγισον, οὐ λέγροισιν.

B τῆς, πειρασθῆναι τῆς πολιτικῆς οἱ βέλπει, καὶ τῆς φίλων οἱ πειλόντες, λόγῳ ἐποιοῦντο τῆς ζῆτης καὶ τῆς δυνάμειως ὅση ἤρῳτο, καὶ τὰς πρὸς αἰεμεδωῦτο, καὶ τῆς ἑσπαιῶν ὁ πληθος. (ἐνέα γὰρ αὐτὰς στρατηγῶν καὶ νικῶν ἐσησεν ὑπὸ τῆς πόλεως) ταῦτα, ὡς οὐκέτι στυγιέντος ἀλλὰ καθηρημῶν πῶ ἀποθῆναι αὐτῆς, διελέγθη πρὸς ἀλλήλους ὁ δὲ πᾶσιν ἐτύγχευε τῆ νοῦ πρὸς στρατηγῶν, καὶ φηγεσθῆναι εἰς μέσον, ἔφη θαυμάζειν ὅτι ταῦτα μὲν ἐπαινοδοῦν αὐτῆ καὶ μνημονόδοῦσιν, ἀ καὶ πρὸς τύχῳ βεβί κρινά, καὶ γέρονεν ἠδὴ πολλοῖς στρατηγῶν. ὁ δὲ καλλισον καὶ μέγισον, οὐ λέγροισιν.

C Οὐδεὶς γὰρ (ἔφη) εἰ μὲν τῆς ὄντων Ἀθηνῶν μέλαι ἰμάτιον πειρασθῆναι, θαυμάσας οὐκ οὐκ αἰετῶν τῆς ὀπίσσω καὶ πρὸς αἰεμεδωῦτο, καὶ τῆς ἑσπαιῶν ὁ πληθος. (ἐνέα γὰρ αὐτὰς στρατηγῶν καὶ νικῶν ἐσησεν ὑπὸ τῆς πόλεως) ταῦτα, ὡς οὐκέτι στυγιέντος ἀλλὰ καθηρημῶν πῶ ἀποθῆναι αὐτῆς, διελέγθη πρὸς ἀλλήλους ὁ δὲ πᾶσιν ἐτύγχευε τῆ νοῦ πρὸς στρατηγῶν, καὶ φηγεσθῆναι εἰς μέσον, ἔφη θαυμάζειν ὅτι ταῦτα μὲν ἐπαινοδοῦν αὐτῆ καὶ μνημονόδοῦσιν, ἀ καὶ πρὸς τύχῳ βεβί κρινά, καὶ γέρονεν ἠδὴ πολλοῖς στρατηγῶν. ὁ δὲ καλλισον καὶ μέγισον, οὐ λέγροισιν.

D ὁ δὲ καλλισον καὶ μέγισον, οὐ λέγροισιν. Οὐδεὶς γὰρ (ἔφη) εἰ μὲν τῆς ὄντων Ἀθηνῶν μέλαι ἰμάτιον πειρασθῆναι, θαυμάσας οὐκ οὐκ αἰετῶν τῆς ὀπίσσω καὶ πρὸς αἰεμεδωῦτο, καὶ τῆς ἑσπαιῶν ὁ πληθος. (ἐνέα γὰρ αὐτὰς στρατηγῶν καὶ νικῶν ἐσησεν ὑπὸ τῆς πόλεως) ταῦτα, ὡς οὐκέτι στυγιέντος ἀλλὰ καθηρημῶν πῶ ἀποθῆναι αὐτῆς, διελέγθη πρὸς ἀλλήλους ὁ δὲ πᾶσιν ἐτύγχευε τῆ νοῦ πρὸς στρατηγῶν, καὶ φηγεσθῆναι εἰς μέσον, ἔφη θαυμάζειν ὅτι ταῦτα μὲν ἐπαινοδοῦν αὐτῆ καὶ μνημονόδοῦσιν, ἀ καὶ πρὸς τύχῳ βεβί κρινά, καὶ γέρονεν ἠδὴ πολλοῖς στρατηγῶν. ὁ δὲ καλλισον καὶ μέγισον, οὐ λέγροισιν.

E Οὐδεὶς γὰρ (ἔφη) εἰ μὲν τῆς ὄντων Ἀθηνῶν μέλαι ἰμάτιον πειρασθῆναι, θαυμάσας οὐκ οὐκ αἰετῶν τῆς ὀπίσσω καὶ πρὸς αἰεμεδωῦτο, καὶ τῆς ἑσπαιῶν ὁ πληθος. (ἐνέα γὰρ αὐτὰς στρατηγῶν καὶ νικῶν ἐσησεν ὑπὸ τῆς πόλεως) ταῦτα, ὡς οὐκέτι στυγιέντος ἀλλὰ καθηρημῶν πῶ ἀποθῆναι αὐτῆς, διελέγθη πρὸς ἀλλήλους ὁ δὲ πᾶσιν ἐτύγχευε τῆ νοῦ πρὸς στρατηγῶν, καὶ φηγεσθῆναι εἰς μέσον, ἔφη θαυμάζειν ὅτι ταῦτα μὲν ἐπαινοδοῦν αὐτῆ καὶ μνημονόδοῦσιν, ἀ καὶ πρὸς τύχῳ βεβί κρινά, καὶ γέρονεν ἠδὴ πολλοῖς στρατηγῶν. ὁ δὲ καλλισον καὶ μέγισον, οὐ λέγροισιν.

MAVORS ARMA SVA CONCVTIT) nihil his consul commotus C. Flaminius est, vir, cui sua sponte feroci feruidog; secundæ res, quas ante præter expectationem insignes gesserat, quû, inhibente senatu & collega reluctante, acie Gallos fudit fugauitq; animos fecerant. Fabium vero, portenta, quum plerog; mouerent (quia credebat temeraria) minus terrebant. Sed quum hostes intelligeret & paucos esse, & difficultate laborare stipendii, cunctandum censuit Romanis, nec pugnandum cum homine qui exercitum haberet multis ad id ipsum duratum præliis, cæterum submitienda fociis auxilia, oppidaque in potestate tenenda, dum vigor ille per se Annibalis, sicut flamma exigua & leui excitata vi, marcesceret. Non flexit Flaminius tamen. Enimvero ille non permisurum se dicebat, vrbi bellum vt admoueretur, neque, vt olim Camillus, vt intra mœnia de ea dimicaret. Itaq; legiones educere tribunis iubet. In equum vero insilientem equus nulla certa de causa repente tremens perculsusq; lapsus super caput effudit. Neq; eum hæc res auertit tamen a proposito. Quare vt initio occurrere statuerat Annibali, ad lacum Hetruriæ, quem Trasimenum vocant, aciem instruxit. Interea dum manus conferunt milites, terræ motus multa oppida prostrauit, auertitque cursu suo amnes. Dorâ montiû ingenti lapsu proruit: hæc tamen nemo præliantium tantâ vim sensit. Ipse animosissime ac fortissime dimicans cecidit Flaminius, & circa eum optimi quique. Reliquis in fugam conuersis, ingens edita ltrages, quindecim millia cæsa, alterum tantum captum. Flamini corpus, vt funeraret id decoraretq; virtutis causa, magna cum cura inter cadauera Annibal inquisitum non inuenit, neq; constitit quid eo esset factum. Aduersam pugnam ad Trebiam, nec dux aperte scripsit, nec retulit nuntius, sed ancipiti ambiguoq; diremptam mentitus est Marte. Ad huius primum nuntium cladis prætor Pomponius vocato ad concionē populo, aperte sine ambagib; aut circuitione, Pugna, inquit, Quirites, magna victi sumus, exercitus deletus est, consul cecidit Flaminius, vos de vestra salute & incolumitate deliberate. His, sicut vento, in tantam multitudinem instar maris iactatis, ita perculit ciuitatem vt præ terrore consistere animi & in gradu permanere nequirent. Conueniunt igitur in vnam sententiam, libero & soluto republ. opus esse imperio, quod vocant Dictaturam, & viro qui seueram & intrepide administret. Fabium eum esse, qui pares maiestati imperii eius animos grauitatemque habeat morum, & id sit ætatis, qua mentis consiliis adhuc viuiddæ corporis vires respondeant, & attemperatus ad prudentiam feruor sit. Vbi ea sententia placuit, dicitur Fabius dictator: qui, magistro equitum M. Minutio dicto, primum à senatu postulat vt sibi in bello vri equo liceat, quod fas non erat, sed lege quadam vetere interdixerant, vel quod maximû robur ponerent in pedite, & ob id duci censerent in acie apud eum permanendum, neq; deserendum hunc,

A' ΑΡΗΣ ΤΑ' ΕΑΥΤΟΥ' ΟΠΛΑ ΣΑΛΕΥ' ΕΙ) τον μὲν ὑπατον Γάιον Φλαμίνιον ὁσδὲν ἠμῶν ἐπὶ τῶν ἀνδρῶν πρὸς τὰ φύσιν θυμῶν δεικνύοντων, μεγάλας ἐπαρθεμένον ὀτυχίας, ἀπὸ τῶν ἐπιτυχῶν πρὸς τὸν ἀλλόθεν, τῆς τε βελῆς ἀποκαλύψεως, καὶ τῆς σωματικῆς εὐσταθείας, συμβαλῶν βία τοῖς Γαλάταις καὶ κεραιῶσι. Φάβιον δὲ τὰ μὲν σημεῖα, καὶ τὰ ἀποδόματα πολλῶν, ἠπὸν ὑπέσθραπτε, ἀλλὰ τὸ ἀλόγιστον δὲ ὀλιγότητα τῶν πολεμίων καὶ τὴν ἀχρηματίαν πωθηθέντων, κατερεῖν παρεκάλει τοὺς Ρωμαίους, καὶ μὴ μάχεσθαι πρὸς ἀδυσπορὸν ἐπ' αὐτῶν πύτων ἀλλὰ πολλῶν ἀγώνων ἡσυχίαν ἐπιτελεῖν. ἀλλὰ τοῖς συμμάχοις ἐπιπέμπει τὰς βοηθείας, καὶ τὰς πόλεις ἀλλοτρίους ἐξῆλθε, αὐτῶν εἰς τὴν αὐτῶν μάχην εἰσελθόντων ἀκμῶν τῶν Ἀννίβου, καὶ τὰς φλόγα λαμψασαν ἀπὸ μετῆς καὶ κούφης διωάμεως. ἔμην ἐπεισε τὸν Φλαμίνιον, ἀλλὰ φήσας ὅτι ἀνέξεσθαι πρὸς οἰκίαν τῆ Ρώμης τὸν πόλεμον, οὐδ' ὡσπερ ὁ παλαιὸς Κάμιλλος, ἐν τῇ πόλει ἀχρηματίως πρὸς αὐτῆς, τὸν μὲν στρατὸν ἐξῆλθε ἐκείλθε τοῖς χιλιάρχοις, αὐτὸς δὲ ἐπὶ τὸν ἵππον ἀλλοτρίους, ἐξ ὁσδὲν ἀγίου πρὸς τὸν ἀλλόθεν ἀνέξομαι τῆ ἵππου γεννηθέντος, ἐξέπεσε, καὶ κατενεχθεὶς ἐπὶ κεφαλῶν, ὁμοῦ ὁσδὲν ἔτρεφε τὴν γνώμης, ἀλλ' ὡς ὠρμησεν ἐξ ἀρχῆς ἀπληθύνει τὸν Ἀννίβου, πρὸς τὴν καλουμένην Θρασύβουλον ἡλιθιότητι τὴν Τυρρῶνίας παρετάξατο. τὸ δὲ στρατιωτῶν συμβαλόντων εἰς χεῖρας, ἅμα τὰς χεῖρας τῆ μάχης σιωπέσει σειςμῶς, ὅπου οὐ καὶ πόλεις ἀνέβραπθον, καὶ ῥύματα ποταμῶν ἐξ ἑδρας μετέστη, καὶ κρημνῶν ὑπέβραπθον ἀνέβραπθον. ἀλλὰ καὶ τὸ ἔτω ἡμοῦν βία καὶ πάθος, ὁσδὲν πρὸς τὸν ἀπὸ τῆς μάχης ἀνέβραπθον αὐτὸς μὲν οὐδὲν ὁ Φλαμίνιος, πολλὰ καὶ τολμῆς ἔργα καὶ ῥώμης ἐπιδεικνύμενος, ἐξέπεσε, καὶ πρὸς αὐτὸν οἱ κρατίστοι τῶν ἄλλων τραπεζάντων πολὺν ἡμόνοσ, καὶ πεντακισχίλιοι πρὸς μωροῖς κατεκίπθον, καὶ ἐάλωσαν ἕτεροι τοσοῦτοι. τὸ δὲ Φλαμίνιον ὁσδὲν φιλοσημῶν ἡμῶν ἡμῶν καὶ χεῖρας διὰ τῆς ἡμῶν Ἀννίβου, ἐξ ὁσδὲν ἐν τοῖς νεκροῖς, ἀλλ' ἡμῶν τὸ πρὸς τὸν ὅπως ἠφανίσθη. τὸ μὲν οὐδὲν ἐπὶ τῆ Τρεβίης ἡμοῦν ἡμῶν οὐδὲν ὁ γράψας στρατηγός, οὐδὲν ὁ πεμφθεὶς ἀγγελὸς ἀπὸ τῆς βίας ἔφρασεν, ἀλλ' ἐφύσατο τὴν ἡμῶν ὅσδὲν καὶ ἀμφίδρονον ἡμῶν. πρὸς τὴν αὐτῆς ὡσδὲν τὸν ἡμῶν ὁ στρατηγὸς Πομπώνιος, σωματικῶν εἰς ἐκκλησίαν τὴν ἡμῶν, καὶ ἐπιλοκῆς, ὁσδὲν πρὸς τὸν ἀλλοτρίους, ἀλλ' ἀπὸ τῆς πρὸς τὸν Νενικήμεθα, ὡσδὲν Ἀνδρῶν Ρωμαίους, μεγάλην μάχην, καὶ διέφθαρται τὸ στρατόπεδον καὶ Φλαμίνιος ὑπατος ἀπώλετο. ἀλλὰ βελθὼν πρὸς τὴν σωτηρίαν αὐτῶν καὶ ἀσφαλείας, ὁσδὲν μὲν οὐδὲν ὡσπερ πρὸς τὸν λόγον ἐμβαλῶν εἰς πέλους ποσούτου δήμου, σιωπέσει τὴν πόλιν. οὐδὲν εἰς τὴν πρὸς τὸν αὐτῶν ἐκπληξίν οἱ λογισμοὶ καὶ ἀλλοτρίους ἐδύναντο. πρὸς τὴν εἰς μίαν γνώμην σιωπήθησαν, ἀνυπερβύτως δεικνύοντα πρὸς τὸν ἀλλοτρίους, ἡμῶν δικτατωρίας καλοῦσιν, καὶ τὸ μεταχρησθέντων τῶν ἀνδρῶν ὡσδὲν καὶ ἀδελφῶν ἀδρός. εἰ δὲ τὸν ἕνα Φάβιον Μάξιμον, ἰσορροποῦν ἔχοντα τὸν μεγέθη τῆς ἀρχῆς τῆς φρόνημα καὶ τὸ ἀξίωμα τῆς ἡλικίας τε καὶ τῆς γῆρας ἐν ὅσδὲν ἐσηκνῆν ἐπὶ πρὸς τὰ

F ψυχῆς βουλόμενα τὸ σῶμα τῆ ῥώμης, καὶ συγκέκεται τὸ φρονίμων τῶν ῥαλλέων. ὡς οὐδὲν αὐτ' ἐδοξεν, ἀποδείξει δικτάτωρ Φάβιος, καὶ ἀποδείξας αὐτὸς ἵππαρχον Λύκιον Μινούκιον, πρὸς τὸν μὲν ἠτήσατο τὴν σίγκλητον, ἵππαρχον καὶ τὴν ἀλλοτρίους. οὐ γὰρ δέξω, ἀλλ' ἀπηγέρθητο καὶ δῆτινα νόμον παλαιόν, εἴτε τῆς ἀλκῆς τὸ πλεῖστον ἐπὶ περὶ πημερῶν, καὶ ἀλλὰ τὸ τὸν στρατηγὸν οἰομένων δεῖν πρὸς ἀλλοτρίους τῆ φάλαγγι, καὶ μὴ πρὸς ἀλλοτρίους.

είθ' ὅτι τυραννικὸν εἰς ἀπορῆματα πάλλα καὶ μέγα ὅ τῆς ἀρχῆς
 κρείττος ἔστιν, ἐν γὰρ τούτῳ βουλομένων τὸν δικτάτωρα τῆς δή-
 μου φαίεσθαι δεόμενον. οὐ μὲν ἄλλα καὶ αὐτὸς ὁ Φάβιος
 βίβλος ἐν δειξάσθαι τῶν ἀρχῆς ὅ μέγας καὶ τὸν ὄγκον,
 ὡς μᾶλλον ὑπηκόοις ἤτο καὶ πειθηνίοις τοῖς πολίταις, ὡς
 ἤλθε, σπυρνευγέλιμος εἰς αὐτὸν ῥαβδούχιας εἰκοσιτέσσαρας
 καὶ τὸ ἑτέρον τῶν ὑπάτων ἀπορῆματος αὐτῶν, τὸν ὑπηρετικὸν
 πέμψας, ἐκέλευσε τοῖς ῥαβδούχοις ἀπαλλάξαι, καὶ τὰ πα-
 ρέσιμα τῆς ἀρχῆς ἀποκείμενον, ἰδιώτῳ ἀπορῆματι. μὲν δὲ
 αὐτὰ καλλίστην ἀρχὴν ἐκείνην καὶ διδάσκων
 τὸν δῆμον ὡς ὀλιγαρχία καὶ περὶ φρονήσεως τῆς φρατρηρῶν
 ὁ δαμόνοιο, οὐ μορθηρὰ τ' ἀγωνισαμένων σφοδρῆτα, ὡς
 τρεπεμὴ δεδίεναί τοις ἔσθροις, ἀλλὰ καὶ τοῖς θεοῖς δέξασθαι
 ζεῖσθαι καὶ πᾶν ἔδειδαμοῖαι ἐργασίμους, ἀλλὰ τὰρ-
 ριών ὀλιγαρχία τὴν ἀρχὴν, καὶ τῆς ὡς τῆς ἑλπίσι
 τὸν ἀπὸ τῶν πολεμίων φόβον ἀφαιρῆσαι καὶ τῶν ἀμυδύμων.
 ὁκνήθησαν δὲ τότε πολλοὶ καὶ τῶν ἀπορῆτων καὶ χησί-
 μων ἀλλοῖς βίβλων, ἀσθευλίους καλεῖσθαι καὶ λέγεται σπυ-
 δραμεῖν ἕνα τῶν ἀποκείμενων ἐν αὐταῖς λογίων πρὸς τῶν
 τύχας καὶ τῶν πρὸς αὐτοὺς ἐκείνας. καὶ ὁ μὲν γὰρ ὄγκῳ
 ἐτέρῳ πύθεσθαι. πρὸς αὐτὸν δὲ ὁ δικτάτωρ εἰς τὸν ὄγκον,
 ἠύξατο τοῖς θεοῖς ἐν αὐτῶν μὲν ἀγῶν καὶ σπῶν καὶ πρὸς αὐ-
 τῶν καὶ βοῶν ὀλιγαρχία, ὅσην Ἰταλίας ὄρει καὶ πεδία καὶ πο-
 ταμοὶ καὶ λειμῶνες εἰς ὡσαν ἐσπῆσαν ἀρῆστοι, κατὰ γένει
 ἀπορῆματα. γὰρ δὲ μοισικῆς καὶ θυμολικῆς ἀξίον ἀπὸ σπυρ-
 ρίων τελαχρῶν τελαχρῶν, καὶ δῶνα εἰς τελαχρῶν
 ὀλιγαρχία τελαχρῶν, ἐπὶ τελαχρῶν πρὸς αὐτοῖς. τῆς δὲ
 κεφάλαιον ἔστιν, ὅκτω μωριάδες δραχμῶν, καὶ δραχμῆς
 τελαχρῶν πενταχρῶν ὀλιγαρχία τρεῖς, καὶ δύο ὀβολοὶ, λόγον
 ὅ τ' εἰς τῶν τῶν πλήθους ἀκριβείας καὶ ἀξιομῆς χαλεπὸν
 ἔστιν εἰπεῖν. εἰ μήτις ἄρα βούλοιο τῆς τελαχρῶν ὑμνεῖν τὴν
 διώαμιν, ὅτι καὶ φύσει τέλειος, καὶ πρὸς τῶν πρὸς αὐτῶν,
 ἀρχὴν πλήθους ἐν αὐτῶν, τῶν τε πρὸς αὐτῶν ἀξιομῆς, καὶ
 τὰ ἀπορῆματα ἀκριβῆς μίξας καὶ σπυρρῶν εἰς αὐ-
 τῶν ἀείλησε. τῶν μὲν οὖν πολλῶν ὁ Φάβιος τὴν γῶμιν ἀ-
 παρτήσας πρὸς ὁ θεῖον, ἠδὲ πρὸς ὁ μέλλον ἐποίησεν. αὐ-
 τὸς δὲ πᾶσας γῆρας ἐν αὐτῶν τῶν νίκης ἐλπίδας, ὡς καὶ
 τῶν θεῶν τῶν ἀξιομῆς δι' ἀρετῆς καὶ φρονήσεως πρὸς αὐ-
 τῶν, τρέπεται πρὸς Ἀννίβαν, οὐχ ὡς ἀξιομῆς, ἀλλὰ
 ἀλλὰ χροῖα τὴν ἀκμὴν αὐτῶν καὶ χησίμῳ τὴν ἀπο-
 εἶαν, καὶ πολυαξιομῆς τὴν ὀλιγαρχία τελαχρῶν καὶ ὑπα-
 ναλίσκειν βεβουλῶν. ὅθεν αἰεὶ μετέωρος ἀπὸ τῶν ἵππων
 τῶν πολεμίων ἐν τόποις ὀρεινοῖς φρατοπέδῳ ἐπηρεῖτο,
 καὶ ἀκμῶν μὲν, ἠσυχάζων, κινουμένων δὲ, καὶ τῶν ἀκρῶν κίχρα
 πρὸς αὐτῶν καὶ πρὸς ἀμυδύμων ἐκ ἀξιομῆς ὅσον ἀκρῶν μὴ
 βιασθῆναι μάχεσθαι καὶ φόβον ὡς μαχησῶν τῶν πο-
 λεμίοις ἀπὸ τῆς μελλήσεως αὐτοῖς παρῆχεν. ἔτω ὅ πρὸς αὐ-
 τῶν τὸν χροῖον, ὑπὸ ἀκρῶν κατεφρονεῖτο, καὶ κακῶς μὲν
 ἠέουεν ἐν τῶν φρατοπέδῳ, καμῶν ὅ τῶν πολεμίοις ἀπορῆμα
 ἐδόκει, καὶ ὁ μὲν ἐπὶ πλεῖον ἐνός Ἀννίβου. μόνος δὲ ἐκεί-
 νος αὐτῶν τὴν δεινότητα καὶ τῶν ἔσθρων ὡς πολυμῆν ἐγνώκει σπυρ-
 ρῶν, καὶ ἀξιομῆς ὡς πᾶσι τέχνῃ καὶ βία κινήσεως ἔστιν εἰς μάχῃ ὁ δὴν, ἢ ἀξιομῆς πρὸς αὐτῶν τὰ Καρχηδονίων,
 (οἷς μὲν εἰσι κρείττοις ὄπλοις, χησάσθαι μὴ δῶνα μὲν οἷς δὲ λείπονται, σῶμασι καὶ χησίμῳ, ἐλαθουμένων καὶ
 ἀπορῶν εἰς ὁ μὲν) ὅτι πᾶσαν ἰδέαι φρατρηρῶν σοφισμάτων καὶ παλαισμάτων τρεπόμενος, καὶ πει-
 ρόμενος, ὡς περ δεινὸς ἀθλητῆς, λαλεῖ τῶν, πρὸς αὐτῶν καὶ διετάραττε, καὶ μετῆγε πολλὰ χροῖον τὸν Φάβιον.

vel quia nimia alioqui & ingens eius imperii po-
 testas foret, quod hac re certe vellent ut populi ef-
 fe indigens videretur. At Fabius ipse, ut ilico im-
 perii sui populo vim speciemq; ostentaret, quo ma-
 gis obsequentibus uteretur, & dicto audientibus
 ciuibus, processit cum vigintiquatuor fascibus.
 Quum autem alter consul ad ipsum progredere-
 tur, misso apparitore dimittere iussit ei lictores, &
 insignibus depositis imperii, priuati more sibi oc-
 currere. Mox rite a diis immortalibus orsus, quum
 doceret populum, negligentia & contemptu cere-
 moniarum a consule peccatum esse, non ignauia
 militum, admonuit ut ne hostes timerent, at deos
 placarent colerentq;: non ille quidem quo super-
 stitione animos implicaret, imo ut virtutem con-
 firmaret pietate, & spe diuinæ opis formidinē exi-
 meret, & eleuaret hostilem. Eodem tempore mul-
 tos arcanos & vtilis ipsis libros consuluit, quos Si-
 byllinos appellant. Perhibent sortes nonnullas iis
 libris proditas, illius tempestatis fuisse casibus &
 gestis consonas. Quod cognitum fuerat ex illis li-
 bris, fari ad alios nefas erat. Itaq; conuocato dicta-
 tor populi concilio, vouit diis immortalibus, quod
 eo anno ver attulisset ex caprino, suillo, ouillo, bo-
 uillo grege, intra fines Italix, campos, flumina, pra-
 ta natum, id omne se immolaturum. Simul ludæ
 magni voti CCCXXXIII millibus nummum, &
 CCCXXXIII denariis triente. Hæc summa quadrat
 cum LXXXII millibus, DLXXXIII drachmis, &
 duobus obolis. Rationem huius summæ ita præci-
 se definitæ & distributæ haud facile sit inire, nisi
 ternarii numeri celebrare vim velis, quod per se
 perfectus, & impariū sit primus, principiūq; multi-
 tudinis, primas intra se differentias, & cuiusuis nu-
 meri elementa simul confusa, copulataq; comple-
 ctatur. Postquæ igitur animos vulgi Fabius religio-
 ne impletos, ad meliorem spem in futurū erexit, om-
 nem victoriæ spem in se reponens, quod secundas
 res diu tribuere virtuti & prudentiæ soleant, ad An-
 nibalem conuertit se, certus non dimicare, sed tem-
 poris spatio vigorem eius, pecunia inopiā, paucitatē
 copia militum attriturus & accisurus. Itaq; ut ab e-
 quitatu hostium tutus esset, semper locis montosis
 & altis castra muniit, vnde hosti immineret, quie-
 tus, si castris ille se cōtiner, sin moueretur, summis
 montibus circumuolans vndiq; & ex tanto adhe-
 rens interuallo, ne pugnare inuitus cogeretur, &
 tamen terrorem hostibus ita cunctando tanquam
 pugnaturus præberet. Ita tempore extrahendo
 omnibus contemptui esse, a militibus lacerari ma-
 ledictis, imbellis supra modum & ignauus hosti-
 bus, vnum præter Annibalem, videri. Solus ille
 consilium Fabii & rationem, qua bellum gerere in
 animo haberet, animaduertit. Statuit igitur omni
 arte & vi ad pugnam eum elicere, alioquin de Pæ-
 nis actum ratus esse: qui, quibus præstent, non va-
 leant armis uti, quibus vero impares sint, milites
 & pecuniam nequicquam consumant & impen-
 dant. Ergo in omnem speciem se vertit astus &
 luctæ militaris, nihil non mouens, ut eximius ath-
 leta, dum anam quærit quaprehendat Fabium,
 nunc instat, nunc terret, aliās hac illac trahit,

vt autem
 sententia
 culla. Se
 Minutius
 ferox con
 plet inani
 gistrū app
 lere, & dig
 tus Minu
 quod
 habet
 stitatem
 micos
 terra
 bes & ne
 Que qu
 vperical
 ego, inquit
 antameli
 patria ha
 hominū
 tanto dig
 bus imp
 primere.
 a Fabio
 petere c
 imperat
 finatem
 tina ling
 iicium, c
 tremam
 Vultur
 bus, valli
 des effu
 los, den
 que. Eo
 rus, circ
 armator
 iugis in
 pūsimū
 agmen ca
 dit ad ocl
 copias pa
 teret, in
 hostes &
 tum, des
 vor occup
 que circ
 fruit do
 ferme
 singulis
 farnem
 cetera, qu
 tes agere
 Dum hec
 fraipie
 modicus
 gradu ad
 maz ex
 vno ord
 ciem præ
 spicente
 tā quā
 ritas
 ma
 φλῶν

vt à tutis cum suis auertat consiliis. Huic tamen sua sententia vilitate nixo, immota constitit & inconcussa. Sed infestum magistrum equitum habebat Minutium: qui dum rapidus fertur ad dimicandū, ferox concitat exercitum, furorēq; cum ac spe implet inani. Milites Fabium irridere, ac ludibrio Magistrū appellare Annibalis, Minutiū ad cælum tollere, & dignū Romanis ducem habere. Hinc spiritus Minutio & audacia crescunt, dictatoremque, quod in cacuminibus montium castra perpetuo habeat, tanquam egregium spectaculū pararet vastitatem & incendium Italiae visuris, insectatur. Amicos autem Fabii rogat num in cælum, tanquam terra cōplorata, rapturus sit exercitiū, an vero nubes & nebulas, quo recipiat se hosti obiecturus. Quē quum ad Fabiū referrent amici, suaderentq; vt periculo subeundo liberaret se ignominia, *Ne ego, inquit, quam nunc videor, timidior sim, si probri & contumelia metu à rationibus abducar meis.* Atqui propria haud turpe fuerit timere, at expauescere ad hominum opinionē, calumnias & opprobria, non tanto digni imperio viri, sed seruiantis est illis, quibus imperare ipsum & male consultos deceat reprimere. Sub hæc incidit in errorē Annibal. Nam à Fabio dum cupit longius exercitum abducere & petere campos vbi frumentari & populari valeat, imperat ducibus vt extemplo à cœna in agrū Calfinatem ducant. Illi nomen propter Punicam à Latina lingua abhorrentem, non recte assequuti, coniiiciunt, copias eius in oppidum Cassilinum, ad extremam oram situm Campaniæ, quod intermeat Vulturū fluuius. Regio est cætera cincta montibus, vallis autem ad mare vsq; porrigitur, vbi paludes effuso flumine edit, habetq; altos arenę cumulos, demum littore clauditur vndoso importuosoque. Eo vbi Annibal se demisit, viarum Fabius gnarus, circumducto exercitu, exitum quatuor milliū armatorum statione obsepit, reliquas copias aliis iugis in tuto collocat, tum expeditissimis promptissimisque quibusq; immixtis, extremum hostium agmen carpens totum conturbat exercitum, occidit ad octingentos. Inde quum educere Annibal copias pararet, & errorem loci periculumq; aduerteret, in crucem sustulit duces. Sed quia reicere hostes & impugnare eos qui tenerent claustra montium, desperabat, totumq; exercitum torpor & pauor occupauerat, putantium ex perplexitate vndique circumuentos se, neq; vllum patere receptū, struit dolum hostibus. Itaque sic facit: Boum duo ferme millia de præda iubet comprehendi, ac singulis cornibus faces præligari, aut virgultorum farmentorūve aridorū fascēs: inde vt sub noctem, quum datum signum esset, accensis ad montes agerent, qua stationes hostium saltus infidebāt. Dum hæc parant quibus id negotii datum erat, castra ipse primis tenebris silentio mouet. Boues, dū modicus fuit ignis & materiam adurebat, sedato gradu ad vertices montium acti succedunt. Flamme ex fummis micantes cornibus, quia exercitus vno ordine ad multas faces progredientis speciem præbebant, ex cacuminibus montium despicientes pastores & bubulcos obstupescere.

A *ὅτι τῆς ἰσχυρῆς ἀσφαλείας λογισμῶν βυλ' ἄλλοις. ὅτι δὲ ἢ μὴ κρίσις τίσιν ἔχοντι τῆ συμφύροτος, ἐν ἑαυτῇ βεβαιος εἰς τῆς ἀμετάστωτος. ἰούχλει δ' αὐτὸν ὁ Ἴππαρχος Μινούκιος, φιλομαχῶν ἀκέρως καὶ δρασιμόμηρος, καὶ δημαγωγῶν ὁ γράτθμα, μαρκεῖς φορεῖς καὶ κενῶν ἐλπίδων ἴσῳ αὐτῆ πεπληρωμένον. οἱ τὸν μὲν Φάβιον σκώπιοιτες καὶ καταφρονοῦντες, Ἀνίβας παιδαγωγῶν ἀπεκάλουν, τὸν δὲ Μινούκιον, καὶ μέγαν ἄνδρα καὶ τῆς Ρώμης ἀξίον ἠγροῦτο στρατηγόν. ὁ δὲ μάλλον εἰς φροῖνημα καὶ δράσας ἀνειμένος, ἐχλόδιαζε μὲν τῆς ἐπιτῆς ἄκρων στρατοπεδείας,*
B *ὡς κατὰ γέατα τῆ δικτάτωρος ἀεὶ τῶ δρασκιάζομηρού, θεωρήσοιτο κορητομύλιον καὶ φλεγμαμύλιον τῶ Ἰταλία. ἠρώτα δὲ τοῖς φίλοις τῆ Φάβιου, πότερον εἰς τὸν οὐρανὸν ἀερος ἀναφέρει τὸν στρατὸν, ὡς τῆς γῆς ἀπεγνώκως, ἢ νέφη καὶ ὁμίχλας τῶ δρόμου, ἀποδιδράσκει τοῖς πολεμίοις. ταῦτα τῆ φίλων πρὸς τὸν Φάβιον ἀπαγελλόντων, καὶ τῶ ἀδοξία τῶ κινδύνῳ λῦσαι τῶ δεινοῦτων, Οὕτω μὲν τ' ἀν' (ἐφη) δὲ λότερος ἢ νῦν εἶ) δοκῶ ἡμοίμην, εἰ σκώμματα, καὶ λουδοεῖας φοβηθεῖς, ἐκπέσοιμι τῆ ἐμμουτοῦ λογισμῶν. καὶ τοῖ δὲ μὲν ἴσῳ πατείδος, ὅτι ἀσχερὸν δέος. ἢ δὲ πρὸς δόξου ἀνθρώπων, καὶ δὲ βολαῖς καὶ ψυχρῆς ἐκπληξίς, ὅτι ἀξίε τιλικαύτης ἀρχῆς ἀνδρὸς, ἀλλὰ δουλοῦντος ὦν κρατεῖν αὐτὸν καὶ δεασσοῦν κακῶς φρονοῦντων πρὸς σῆκει. μὲν ταῦτα γίνεται ἀμαρτία τῆ Ἀνίβου. βουλόμηρος γὰρ ἀποσάσαι τῆ Φάβιου πρὸς τῶ γράτθμα καὶ πεδίων ἐπιλαβείσθαι φρονομας ἐχόντων, ἐκέλευσε τοῖς ὀδηγῆς μὲν δειπνον ὄψους ἠγεῖσθαι πρὸς τὸ Κασινάτων. οἱ δὲ τῆς φωνῆς ἀφ' ἀβαρβαρισμὸν ὅτι ἔλαχούσαντες ἀκρίβως, ἐμβάλλουσι αὐτῶ τῶ δυνάμην φέροντες εἰς τὰ καταλήγοντα τῆ Καμπορίας εἰς πόλιν Κασιλίνον, ἡ τέρμηνι ἀφ' ἡμέσης βέων*
D *ὁ Λοθρήνος ποταμὸς, ὃν Οὐαπυραῖον οἱ Ρωμαῖοι καλοῦσιν. ἐστὶ δὲ ἡ γῆρα, τὰ μὲν ἄλλα πρὸς τῆς ὄρεσι, αὐτῶν δὲ αἰαπέπλαται πρὸς τῶ θάλασσαν, ἔνθα τὰ ἔλη καταδίδωσι τῆ ποταμοῦ περὶ κομῶν, καὶ ἦνας ἀμμου βαθείας ἔχει, καὶ τελευτᾷ πρὸς ἀγίαλὸν κυματῶδη καὶ δυσρμον. ἐν ταῦτα καταβαίνοντος τῆ Ἀνίβου, πρὸς ἐλθὼν ἐμπειρία τῆ ὁδῶν ὁ Φάβιος, τῆ μὲν διεξοδῶν, ὁπλίτας τετραχιχίλους ἐπισησας, ἐπέφραξε τὸν δὲ ἄλλον στρατὸν ἴσῳ τῆ ἄλλων ἀκρων ἐν καλῶ καλίσας, ἀφ' ἧ ἐλαφροτάτων καὶ πρὸς ἀφροτάτων, ἐπέβαλε τοῖς ἐλάτοις τῆ πολεμίων, καὶ σιωπετάραξεν ἀπὸ τῶ γράτθμα διέφθειρε τῆ πρὸς οὐκαρσίοις. ἐκ τῶ τῶ βουλόμηρος Ἀνίβου ἀπαγαγῆν ὁ γράτθμα, καὶ τῆ δὲ ἀμαρτία τῆ τῶπου νοήσας καὶ τῆ κινδύνον, ἀνεσάρωσε μὲν τοῖς ὀδηγῆς, ἐκβιάζουσα δὲ τοῖς πολεμίοις καὶ πρὸς μαχέσθαι τῆ ἴσῳ βολῶν ἐγκραίης ὄντας ἀπεγνώσκει. δις τῶ μὲν καὶ πρὸς φέως ἀφροκείμῶν ἀπὸ τῶν, καὶ πρὸς ἀνάσφας πῶ τῶν ἀφροκείμῶν ἠγρομύλιον ἀποείας, ἐγὼ δουλοῦ ἀπατη τοῖς πολεμίοις. ἡ δὲ τῶ τοῖονδε βουῖς ὅσον διχίλιας ἐκ τῆ ἀχμαλώτων ἐκέλευσε συλλαβόντας, αἰαδῆσαι δ' ἄδασ πρὸς ἐκασον κέρας,*
F *ἢ λῆγων ἢ φρυγμῶν αὐῶν Φάκελον. εἶτα νυκτὸς ὄπτην ἀρθῆ σιμείον, ἀνάφαντας ἐλαύνειν ὅτι τῆ ἴσῳ βολῶν, πρὸς τὰ γενὰ καὶ τῆς φυλακῆς τῆ πολεμίων. ἀμα δὲ ταῦτα παρσκαῖζον οἱς πρὸς ἔτακτο, καὶ τὸν ἄλλον αὐτὸς αἰασησας στρατὸν ἠδὲ σῶ τοῖς ὄντος, ἠγε γρολαῖως, αἰ δὲ βόες ἀρχε μὲν τῶ πυρόλιθον ἡδ, καὶ πρὸς ἔτακτο τῶ ἡλίου, ἀτρέμα πρὸς ἀφροκείμῶν ἐλαυνόμενα πρὸς τῶ ὑπάρειαι καὶ γαῦμα τοῖς καθορῶσι νομῆσιν ἀπὸ τῆ ἀκρων καὶ βεχέροις ἦσαν αἰ φλόγες ἀκροῖς ὅτι ἀέμπουσαι τοῖς κέρασιν, ὡς στρατοπεδῶ καὶ ἕνα χρόνον ἴσῳ λαμπάδων πολλῶν βαδίζοντος.*

επει δὲ πυρρὸν ὄχεος ἀρχὴν ῥίχης διέδωκε τῇ ἄρχῃ
 πλὴν ἀσπίδων, καὶ πρὸς τὸν πόινον ἀφ' ἑρμούσων καὶ πινά-
 σουσων τὰς κεφαλὰς αἰετὶ μπλατο πολλῆς ἐπὶ ἀλλήλων
 φλογῆς, οὐκ ἐδέμεναι τῇ τάξει τῆς πορείας, ἀλλ' ἐκφοβοί
 καὶ ἀειδολογίᾳ ὄσαν, δρόμῳ καὶ τῶν ὀρών ἐφέροντο, λαμπρ-
 ούμεν μὲν οὐχὲς ἀρχῆς καὶ μέτωπα, πολλῶν δὲ τῆς ὕλης
 δι' ἧς ἐφύγον ἀνάπτουσαι. δεινὸν οὖν ἰὼν ἴεμα τοῖς ὄχε-
 φυλάττοις τὰς ὑπερβολὰς Ρωμαίοις. καὶ γὰρ αἱ φλόγες ἰώ-
 κεταν ἔσθ' ἀνδρῶν ἰόντων ἀφ' ἑρμούσων λαμπρά-
 σι καὶ ἰορῦκος ἰὼν ἐν αὐτοῖς πολὺ καὶ φόβος, ἀλλὰ γὰρ ἄλλ-
 οῖς ἐπιφέρεσθαι τῶν πολεμίων σφίσι, καὶ κυκλοῦσθαι πρὸ
 ταχέως ἠγρῶν. δὲ μὲν οὐκ ἐτόλμων, ἀλλὰ πρὸς τὸ
 μείζον ἀνεχώρησαν ἐπὶ τὸ πεδόν, πρὸς ἑρμούσων τὰ στενά. καὶ κατὰ
 τὸ δὲ καθεστὸς πρὸς μίξαιτες οἱ ψιλοὶ τῶν Ἀνιβου. τὰς
 ὑπερβολὰς κατέχον· ἢ δὲ ἄλλη δυνάμις ἦν πρὸς ἐβα-
 νεν ἀδεῶς, πολλῶν καὶ βαρεῖαν ἐφελκυσμένην λείδων τὰς Φα-
 βίαν στωέβη μὲν ἐπινοκτὸς ἀιδεῖσθαι τὸν δόλον· (φύγουσαι
 γὰρ ἔνιαι τῶν βοῶν ἀποσείδες ἦσαν αὐτὰ εἰς χεῖρας) ἐνέδρας
 δὲ δεδιῶς σκοταίοις ἀβέβαια πλὴν δυνάμει ἐν τοῖς ὀπλοῖς εἰ-
 χεν ὡς δὲ ἰὼν ἡμέρα, διώκων δὲ ἠπτετο τῶν ἐχθρῶν καὶ συμ-
 πλοκαὶ πρὸς τὰς διαχωρίας ἐγίνοντο, καὶ ἰορῦκος ἰὼν πολὺς,
 ἕως παρ' Ἀνιβου τῶν ὀρειβατῶν δεινὰν Ἰβήρων ἀνδρες ἐλα-
 φροὶ καὶ ποδάκεις, πεμφθέντες ἀπὸ τῆς σῶματος, εἰς βαρεῖς
 ὀπλίτας τοῖς Ρωμαίοις ἐνέβαλον, καὶ ἀφ' ἑρμούσων οὐκ
 ὀλίγους, ἀπέσπραν τὸν Φάβιον. τότε δὲ ἡ μάχισα κακῶς ἀ-
 κούσθαι καὶ καταφρονηθεῖσθαι στωέβη τὸν Φάβιον. τῆς γὰρ ἐν
 τοῖς ὀπλοῖς τόλμης ὑφ' ἑρμούσων, ὡς γνώμη καὶ πρηνότης κα-
 ταπολεμήσων τὸν Ἀνιβου, αὐτὸς ἠτήρητος τοῖς καὶ κα-
 τετρατηγημένος ἐφάνητο. βουλόμηνος δὲ μάλλον ἐκκαύ-
 σαι πλὴν πρὸς αὐτὸν ὀργλῶν τῶν Ρωμαίων ὁ Ἀνιβου, ὡς ἠλ-
 θεν ἐπὶ τοῖς ἀρχαῖς αὐτῶν, τὰ μὲν ἄλλα πρὸς τὰ καὶ ἀφ' ἑ-
 ρμούσων ἐκείθεν, ἐκείνων δὲ ἀπέπειν ἀπλεῖσθαι μόνων,
 καὶ πρὸς κατέστησε φυλακῶν ὁσδὲν εἴσαν ἀδικεῖν ὁσδὲ
 λαμβάνειν ἐκείθεν, ταῦτα πρὸς διέβαλλεν εἰς Ρώμην ἀ-
 ναγέλθεντα καὶ πολλὰ μὲν αὐτῶν πρὸς τὸν ὄχλον οἱ δὲ ἡ-
 μαρχοὶ κατέβωσαν, ἐπ' ἀρχῆς μάχισα Μετρίου καὶ παρ-
 ζυώντος, οὐ καὶ πλὴν πρὸς Φάβιον ἐρῶν, ἀλλ' οἰκείος ὢν
 Μιουκίου τῶν ἰππάρχου, πρὸς ὅσο καὶ δόξαν ἐκείνη φέρειν
 τὰς πύτους ἀφ' ἑρμούσων. ἐγγράφει δὲ καὶ τῇ βουλήν δι' ὀργῆς,
 ἔχ' ἠκιστα μεμφομένη τὰς πρὸς τῶν ἀιχμαλώτων πρὸς Ἀν-
 νιβου ὁμολογίας. ὁμολογῆσαι γὰρ αὐτὰ, ἀνδρα μὲν ἀνδρῶν
 λύεσθαι τῶν ἀλισκομένων, εἰ δὲ πλείους οἱ ἕτεροι ἦσαν,
 διδοῖαι δραχμας ὑπὲρ ἑκάστου τῶν κρημνισμένων, πενήτη-
 κροντα καὶ ἀφ' ἑρμούσων. ὡς οὖν ἡγομένης τῆς κατ' ἀνδρα
 ἀφ' ἑρμούσων, ὁρέθησαν ὑπόλοιποι Ρωμαίων παρ' Ἀν-
 νιβου πρὸς ἀκρότητα καὶ ἀφ' ἑρμούσων, τούτων ἡ σύγκλητος ἐγνώ-
 τὰ λύβη μὴ πέμπειν καὶ πρὸς ἑρμούσων τὸν Φάβιον ὡς οὐ
 πρὸς πόντος, οὔτε λισιτελῶς ἀνδρας ὑπὸ δειλίας, πολε-
 μίων ἀρχῆς ἡγομένης, ἀνακρημνισμένον. ταῦτ' ἀκούσας ὁ
 Φάβιος, πλὴν ὀργλῶν ἔφερε πρὸς τῶν πολιτῶν, γρη-
 ματα δὲ οὐκ ἔχον, ἀφ' ἑρμούσων δὲ τὸν Ἀνιβου, καὶ
 πρὸς ἑρμούσων τοῖς πολίταις ἔχ' ὑπομνήσων, ἐπεμψε τὸν ἦν εἰς Ρώμην,
 κελθῶσας ἀποδοῦσθαι τοῖς ἀρχαῖς, καὶ τὸ ἔρ-
 γυριον δίδυς ὡς αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἐπὶ τὸ πεδόν κρημνίσαι. ἀποδομῶν δὲ τῶν
 νεανίσκου τὰ χωρία, καὶ ταχέως ἐπὶ μελόν-
 τος, ἀπέπεμψε τὰ λύτερα τὰς Ἀνιβου, καὶ τοῖς ἀιχμαλώτοις ἀπέλαβε
 καὶ πολλὰν ἀποδοῦσθαι ὕψερν, παρ'
 ὁσδὲν ἔλαβεν, ἀλλ' ἀφῆκε πᾶσι. μὲν δὲ ταῦτα, τῶν ἱερέων
 κελθῶσων αὐτὸν εἰς Ρώμην ἐπὶ πινάσουσων,

A At vbi accensis cornibus ad ima & ad viuum pe-
 netrauit sensus, & dolore agitati discursu & capi-
 tum inquietatione se inuicem multa resperferunt
 flamma, tum nullo itineris seruato ordine conster-
 nati, stimulante dolore in aduersos montes ferun-
 tur, relucens extremis caudis & frontibus, vir-
 gultaq; qua fugiebant frequentia accendentes. Te-
 trum spectaculum erat claustra montium seruanti-
 b. Romanis: praebebant enim hominum cum faci-
 bus discurrentium flammæ imaginem, oppidoq;
 pauidi & percussi, vndiq; inuadi se atq; cingi ab ho-
 stibus arbitrabantur. Itaq; faucibus relictis, concit-
 ant se in fugam, & maiora petunt castra. Ibi leuis
 armatura Annibalis incurrit ac claustra occupat,
 hinc reliquæ copiae trahentes multam & grauem
 prædam sine metu sequuntur. Dolum hunc etiam
 nocte fenserat Fabius. Boues enim aliquot palan-
 tes inciderunt in eum: sed quia nocturnas insi-
 dias timebat tenuit in castris suos instructos. Luce
 prima in persequendo extremum agmen carpe-
 bat, & leuia prælia in saltu fiebant, atq; ingens cie-
 batur tumultus, donec à primo agmine cohortem
 Hispanorum Annibal affuetiorem montibus im-
 misit. Ea leuior & ad concursandum habilior, in
 grauem armis Romanum statariumq; incurrit, ac
 non paucis oppressis, Fabium repulit: quæ Fabium
 res tum suggillauit & contemptum reddidit gra-
 uissime. Nam quum dimicandi audacia conceder-
 et Annibali, quasi consilio & prouidentia eum
 debellaturus, tunc victum his artibus ipsum ac cir-
 cumuentum videre. Annibal ut cumularet inui-
 diam apud ciues dictatoris, quum ad agrum eius
 venisset, omnibus circa exustis soloq; æquatis, ab
 vno eo vim omnem abstineri iussit atq; apposuit
 custodes qui inuiolatum & integrum seruarent. Et
 cum hæc crimini ei Romam nuntiata dabantur,
 tum tribuni plebis multifariam eum ad populum
 accusabant: cuius rei autor & fax Metellus præci-
 pua fuit, non ille quidem odio Fabii adductus, sed
 amicitia magistræ equitum Minutii, quicquid de
 Fabii laude detrahebatur, ad gloriam & nomen
 accedere ducebat illius. Offendit etiam senatum
 qui pactiones de captiuis cum Annibale vehe-
 menter improbat. Conuenerat inter eos de
 permutandis captiuis, & quæ pars plures recepisset,
 ea ut argenti pondo bina & selibras in militem
 præstaret. Ut facta commutatione in capita reliqui
 apud Annibalem Romani cccxl. fuerunt, argen-
 tum pro his debitum negauit senatus mittere. In-
 super castigauit Fabium quod non recte nec ordi-
 ne neq; e re publica homines, qui ignauia sua ho-
 sti præde fuissent, liberaret His Fabius auditis mo-
 derate tulit iram ciuium: verum quum pecunia
 deficeretur, neque fallere Annibalem, nec ciues
 sustineret negligere, misit Romam filium, agrum
 ut venderet, & argentum ad se in castra confestim
 ferret. Adolescens, prædiis distractis, prope re-
 dit. Tum pretium ille Annibali mittit, & recipit
 captiuos: idq; postea restituere quum multi vellēt,
 à nemine accepit, sed condonauit omnibus. Inde
 à sacerdotibus sacrorum causa Romam reuocatus,

præficit
 tum, sed
 ut pugna
 plane con
 Annibale
 ercitus pa
 lidos, ca
 terfectis,
 furus, ac
 git, nem
 spiritus
 Mox h
 fama Rom
 nuntia se
 Populus v
 tit Tribun
 tum extol
 aut timidu
 & princip
 opprimen
 effrenato
 berum ou
 aliz ei ex
 tantur. H
 tiuuit in
 randa, q
 nutio, q
 gnasset,
 multu po
 cula dare
 & lenissi
 tum, effe
 metu ple
 tribunati
 stas, qu
 autoritat
 quantum
 prodit Mi
 quatus ex
 rea insign
 nutium de
 possit & v
 oratione
 so rumore
 sed equato
 uit ut parib
 sine vilo ex
 tamen poss
 tempore
 Quum aut
 multa in ac
 re creatur
 dem quo
 die, dimiss
 ba, modic
 agens & c
 Minutii co
 bantur ill
 tum: ceter
 calamitosa
 sicu Diog
 γοι πῶς
 τὸν ἄνθρω
 ζῆτος ἀπὸ
 ὁρῶν. οὐ

præficit Minutium castris, non pro imperio tantum, sed consilio etiam & precibus cum eo agens ut pugna & dimicatione abstineret. Quibus ille plane contemptis ilico institit hostibus. Et quum Annibalem quadam die aduertisset magnam exercitus partem frumentatum misisse, adortus relictos, cadendo redegit eos in castra, multisq; interfectis, conterruit omnes velut eos circumcessurus, ac, dum copias Annibal in castra iterum cogit, nemine instante recepit se. Qua ex re ingentes spiritus ille tulit, & ferocia impleuit exercitum. Mox huius rei, maiore etiam quam factum esset, fama Româ perlata, Fabius quum rescuisset, Minutii ait se successum etiam atq; etiam formidare. Populus vero arrectus & lætus in forum concurret. Tribunus plebis Metellus pro concione Minutium extollere, Fabium appellare non iam mollè aut timidum, sed proditorem. Addit nobilitatem & principes bellum initio in Italiam accersisse ad opprimendam plebem, & ciuitatem ilico imperio effrænato subiecisse vnus, qui ducendo bello liberum otium Annibali & spatium largiatur, dum aliæ ei ex Africa copiæ, ut Italix domitori, summittantur. Horum Fabius nihil purgauit, sed denuntiavit insuper sacra, quantum fieri posset, maturanda, quo rediret ad castra, ad sumendum de Minutio, quod contra edictum suum cum hoste pugnasset, supplicium. Ad ea ingenti concitatus tumultu populus est. Metuit Minutio, quia in vincula dare dictatori & punire indicta causa ius est, & lenissimum Fabii ingenium existimauit irritatum, efferatum esse neq; placari facile posse. Itaq; metu plerique attoniti silent. Metilius pro iure tribunatus liberior (nam hæc dictatore dicto potestas, quum cæteræ redigantur omnes in ordinem, autoritatem suam retinet vna integram) instigat quantum potest populum, obsecratq; ne dictatori prodât Minutium, ut quod in filium Manlius Torquatus exemplum ediderat, qui victorem & IuREA insignem securi percussit, perpetretur in Minutium: detrahant Fabio tyrannidem, eique qui & possit & velit seruare, credant rempublicam. Hac oratione commota concio, Fabio (quamuis aduerso rumore foret) non sustinuit abrogare dictatu: a, sed æquato magistri equitum & dictatoris iure, sciuit ut paribus auspiciis gererent bellum: id quod sine vlllo exemplo hic Romæ vsu: patum est, paulo tamen post cladem Cannensem repetitum, quo tempore ad exercitum M. Iunius dictator fuit. Quum autem supplendus in vrbe senatus esset, multis in acie cæsis senatoribus, alterum dictatorem creauere Fabium Buteonem. Cæterum hic eodem quo in publicum progressus senatum legit die, dimissis licitoribus, & persequentium reiecta turba, medix plebi se iniecit atq; immiscuit, suasq; res agens & curans in foro priuati more versatus est. Minutii comparato cum dictatore imperio, rebantur illum animo plane fracto & abiecto redditum: cæterum non satis nouerant eum. neque enim calamitosam sibi insaniam eorum ducebat, verum sicut Diogenes ille sapiens, quum ei quidâ diceret,

γὼν τοὺς πρῶτους, εἰς τὸν ὄχλον ἐμβαλὼν καὶ καταμίξας ἑαυτὸν, ἦδ' ἢ τῶν ἑαυτοῦ διοικῶν καὶ πρῶτων τῶν ἄλλων, ὡς περὶ ἰδιώτης ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς ἀερέφετο. τὸν δὲ Μινούκιον ἐπὶ τὰς αὐτὰς τῶν δικτάτωρ πρῶτους ἀποδείξαντες, ὥντο κηλοδοσάτωρ καὶ γερονεῖα ταπεινὸν πηρυπάσιν ἐκείνῳ. οὐ γὰρ αὐτῷ συμφορᾶν ἠγεῖτο τὴν ἐκείνων ἀγορᾶν, ἀλλ' ὡς περὶ Διογῆνης ὁ σοφὸς, εἰπὼν τὸς πρῶτους πρὸς αὐτὸν,

A παρέδωκε τῶν Μινεχίῳ τὴν δυνάμιν, ὡς τὸ μὴ μάχεσθαι μηδὲ συμπλέκεσθαι τοῖς πολεμίοις, ἢ μόνον ὡς αὐτοκράτωρ ἀναγερθεῖσας, ἀλλὰ καὶ παραμένει καὶ δεήσεις πολλὰς αὐτῷ ποιησάμενος. ὡν ἐκείνος ἐλάττω φρονήσας, διότι ἐπέκειτο τοῖς πολεμίοις καὶ ποτε τῶν ἀφυλάκτων τῶν Ἀννίβαν ὁ πολὺ τῆς στρατίας ἐπὶ σπουδῆς ἀφεικῶτα, καὶ πρῶτος βαλὼν, τῶν ὑπολειπομένων κατέρραξεν εἰς τὸν χάρακα, καὶ διεφθίρεν οὐκ ὀλίγους καὶ φόβον ἀπέειπεν πᾶσιν ὡς πολιορκησομένων ὡς αὐτῷ. καὶ συλλεγεμένων αὐτῷ εἰς τὸ στρατόπεδον ὡς Ἀννίβαν τῆς δυνάμεως, ἀσφαλῶς ἀνεχώρησεν, αὐτὸν τε μεγαλαυχίας ἀμέτρου καὶ θράσους ὁ στρατιωτῶν ἐμπεπληκώς. ταχὺ δ' ἡ ἐργου λόγος μειζῶν διεφοίτησεν εἰς Ῥώμιον καὶ Φάβιον μὴ ἀκούσας, ἔφη μᾶλλον ἢ Μινεχίῳ φοβεῖσθαι τὸν Διτιχίδην. ὁ δὲ δῆμος ἦρτο, καὶ μετὰ χάρακα εἰς ἀγορᾶν συνεβήκεν καὶ Μετίλιος ὁ δῆμαρχος ἐπὶ τῷ ἐπίματος καταστάς ἐδημηγύρει, μεγαλυῶν τὸν Μινούκιον, τῷ δ' Ἐφάβιον κατηγύρει οὐ μαλακίαν, οὐδ' ἀναστροφίαν, ἀλλ' ἦδ' ἢ πρῶτος δούδην σωματώμενος ἄμα καὶ τῶν ἄλλων αἰδρῶν τοῖς δυνατάτοις, καὶ πρῶτος ἐπαγαγέτω τὸν πόλεμον ἐξ ἀρχῆς, ἐπὶ κεφαλῶσι τῶν δήμου, τὴν τε πόλιν ἐμβολῆν διότι εἰς μοναρχίαν αὐτοκράτωρ ἢ ἀναγερθεῖσας πρῶτος εἰς εἰδρῶν Ἀννίβαν παρέξει καὶ χροῖα αὐτῷ ἐκ Λιβύης ἐτίθει δυνάμιν πρῶτος ἡμέρας, ὡς κατέωπεν τῆς Ἰταλίας. ἐπεὶ δ' ὁ Φάβιος πρῶτος ἀπολογεῖσθαι μὴ εὐδὲν ἐμέλλησε πρὸς τὸν δῆμαρχον, ἔφη δ' ἡ ταχὺ τῆς ἀποδείξεως καὶ τῆς ἰερωργίας ἡμέρας, ὡς τῷ ἐπὶ τῶν ἀφεικῶν βασιλεύσας, τῶν Μινεχίῳ δικίῳ ἐπιθήσων, ὅτι καλύσαντος αὐτῷ τοῖς πολεμίοις συνεβόλη, ἰσοβότος διήξῃ τῶν δήμου πολὺ, ὡς κινδυνώσαντος ἢ Μινεχίῳ. καὶ γὰρ εἰρήνη τῶν δικτάτωρ καὶ θανατώσας πρῶτος δικῆς ἔξει. καὶ τῷ Φάβιῳ τὸν θυμὸν ἐκ πολλῆς πρῶτος κακημερόν, ὡντο βαρυῶν εἰ καὶ διεπαράτητον. ὅθεν οἱ μὴ ἄλλοι καταδείσαντες ἡσυχίαν ἦσαν ὁ δ' Ἐφάβιος, ἔχων τὸ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἀδείας (μόνη γὰρ αὐτῷ δικτάτωρ ἀρεθέντος ἢ ἀρχῆς ὁ κράτος οὐκ ἀπόλλισιν, ἀλλὰ μὲν, τῶν ἄλλων καταλυθεῖσων) ἐπέκειτο τῷ δήμῳ πολὺ, μὴ πρῶτος δεόμενος τὸν Μινούκιον, μηδὲ εἰσάτω παθεῖν ἢ Μάλιος Τουρκουάτος ἐδρασε τὸν ἦρον, πρῶτος ἀσαντος καὶ σεφαιωθέντος ἀποκρίσας πελέκει τῶν ἀρχῆων ἀφελέσθαι τῶν Φάβιου τῶν τυραννίδων καὶ τῶν δυνατῶν καὶ βαλομένων σῶζειν ἐπὶ τῶν πρῶτων πρῶτων, πρῶτος τοῖς λόγοις κινήσαντες οἱ αἰδρωτοί, τῶν μὴ Φάβιον ἐκ

E ἐτόλμησαν ἀναγερθεῖσας καταθέσθαι τῶν μοναρχίαν, καὶ πρῶτος ἀδοξοῦσας, τὸν δὲ Μινούκιον ἐψηφίσαντο, τῆς στρατηγίας ἐμολίμων ὄντα, διέπειν τὸν πόλεμον ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἐξουσίας ὡς δικτάτωρ. πρῶτος μὴ πρῶτος ἐν Ῥώμῃ γεροντός, ὀλίγους δ' ὑφῆσαν αὐτῷ χροῖα μὲν, καὶ τῶν Κανναῖς ἀτυχίαν. καὶ γὰρ τότε ἐπὶ τῶν στρατοπέδων Μάρκος ἢ Ἰούλιος δικτάτωρ, καὶ καὶ τὸν δὲ βουλοπικὸν ἀναπληρώσας δέησαν, ἄτε δὴ πολλῶν ἐν τῇ μάχῃ συγκλητικῶν ἀπολωλότων, ἔπειρον εἰλογοτὸ δικτάτωρ, Φάβιον Βουτεῶνα, πλὴν οὐκ ἔμην, ἐπεὶ πρῶτος, κατέλεξε τοῖς αἰδρῶν καὶ συνεπλήρωσε τὴν

F βουλίαν, αὐτῆμερὸν ἀφείλετο τοῖς ραβδούχοις, καὶ ἀφαιρέσας

Οὐτί σου καταγελῶσιν, Ἀλλ' ἐγὼ (εἶπεν) οὐ καταγελῶ-
 μαι· μόνοις ἠγούμηνος καταγελᾶσαι τοὺς ἐνδιδόντας, καὶ
 παρὰ τὰ τοιαῦτα διαπαρομοιοῦμαι. οὕτω Φάβιος ἔφερον
 ἀπαθῶς καὶ ῥαδίως, ὅσον ἐπ' αὐτῶν, τὰ γινόμενα· συμβαλ-
 λόμενος ἀπόδειξιν τῶν φιλοσόφων τοῖς ἀξιούσι μήτε ὑβρι-
 ζεσθαι μήτε ἀπυροῦσθαι τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα καὶ αὐτοῦ-
 δέον. ἡγία δ' αὐτὸν ἡ τῶν πολλῶν ἀβουλία διατὰ κρινά,
 δεδωκότων ἀφορμὰς ἀνδρός οὐχ ὑγιαίνουση φιλοτιμία παρὰ
 τὸν πόλεμον. καὶ δεδοικώς μὴ πηρὶ τὰ πασιν ἐκ μέρους ὑπὸ
 κείνης δόξης καὶ ὄγκου, φησὶ σὴ κακὸν ἀσφρασίμους, λα-
 θῶν ἀπὸ ῥαγῶν ἐξήλθε· καὶ τῶν ἀγροῦ μόνος εἰς τὸ στρατοπέ-
 δον, καὶ καταγελῶν τὸν Μινούκιον ὅτι κέτι καθεκτόν, ἀλλὰ
 βαρῶν καὶ τετυφωμένων, καὶ τῶν μέρους ἀρχεῖν ἀξιού-
 πα, ποδο μὲν οὐ σιωπεῖσθε, τ' δὲ διώαμιν διενείμαθε παρὰ
 αὐτὸν· ὡς μέρους μόνον ἀρχεῖν βέλπτοντι ὄν, ἢ πηρὶ τῶν
 μέρους. καὶ τὸ μὲν παρὰ τῶν ταγματῶν καὶ τέταρτον αὐ-
 τὸς ἔλαβε, τὸ δ' εὐτερον καὶ τρίτον ἐκείνῳ παρέδωκεν, ἐπί-
 σης καὶ τῶν συμμαχικῶν διανεμηθέντων. σερμυωνοῦ μόνου τ'
 τῶ Μινούκιου, καὶ χαιρῶντος ὅτι τῶ παρὰ ῥαγῶν τῆς ἀκρο-
 τάτης καὶ μεγίστης δόξης ὑφείσθαι καὶ παρὰ πεπηλαγία τ'
 δι' αὐτὸν, ὑπερίμνησεν ὁ Φάβιος, ὡς ὅτι ὄντος αὐτῶ παρὰ
 Φάβιον, ἀλλ' εἰ σωφρονεῖ, παρὰ Ἄνιβαν τῶ ἀγῶνος. εἰ δὲ καὶ
 παρὰ τὸν σιωπῶντα φιλονεικεῖ, σκεπτεῖν ὅπως τῶ νενικημένῳ
 καὶ κελευσισμῶν παρὰ τοῖς πολίταις, ὁ τετμημένος καὶ
 νενικηκώς οὐ φησὶται μάλλον ὀλιγαρχῶν τ' σωτηρίας αὐτῶν
 καὶ τῆς ἀσφαλείας. ὁ δὲ ταῦτα μὲν εἰρωνεῖται ἠγείτο γεγι-
 πικὴν, παρὰ λαθῶν τ' τὴν ἀποκληρωθεῖσαν διώαμιν, ἰδία
 καὶ χωρὶς ἐστρατοπέδουσιν, ὅθεν ἀγροῦ μόνος τῶ Ἄνιβαν τ'
 γινόμενων, ἀλλὰ πᾶσιν ἐφεδρῶντος. ἡ δὲ λόφος καὶ μέσον,
 καταληφθεῖσθαι μὲν οὐ χαλεπὸς, ὄχρητος δὲ καταληφθεῖς
 στρατοπέδῳ, καὶ διαρκῆς εἰ ἀπὸ ῥαγῶν. τὸ δ' ἐπέξπεδῶν,
 ὁφθεῖσθαι μὲν ἀπὸ τῶν, ὄμαλόν διατὰ ψιλότητι καὶ λείον,
 ἔχον δὲ πινὰς οὐ μεγάλας παρὰ τῶν αὐτῶν, καὶ κριλότη-
 τας ἄλλας. δὲ καὶ τὸν λόφον ἐκ τῶ ῥαγῶν κρύφα καταρῆν
 παρὰ τῶν, ὅθεν ἠγείσθη ὁ Ἄνιβαν, ἀλλ' ἀπέλιπε μάχης ἐν
 μέσῳ παρὰ τῶν. ὡς δ' εἶδε κελευσισμῶν τῶ Φαβίου τὸν
 Μινούκιον, νυκτὸς μὲν εἰς τῶ παρὰ τῶ καὶ κριλότητας
 κατέσπειρε τῶν στρατοπέδων πινὰς· ἅμα δ' τῆ ἡμέρα, φαιερῶς
 ἐπεμψεν οὐ πολλοὺς καταληφθεῖσθαι τὸν λόφον, ὡς ἐπ' ἄρτι το
 συμπεσεῖν παρὰ τῶ τὸ πῦρ τὸν Μινούκιον· ὁ δὲ καὶ σιωπῶν.
 παρὰ τῶν μὲν γὰρ ἀπέσειλε τὴν κρύφῳ στρατοπέδῳ, ἔπειτα τοῖς
 ἰππέσι· τέλος δ' ἴραν τὸν Ἄνιβαν παρὰ τῶν τοῖς ὅτι
 λόφου, πᾶσι τῆ διώαμει κατέσπειρε σιωπῶντος· καὶ
 μάχῳ κερτερεῖν ἡμέρος, ἠμύετο τοῖς ὅτι τῶ λόφου
 βάλλοντας, συμπλεκόμενος καὶ ἴσα φερόμενος· ἄρτι οὐ
 καλῶς ἠπατημένον ὄραν ὁ Ἄνιβαν, καὶ γυμνά παρέχοντα
 τοῖς ἐφεδρῶντος τὰ νῶτα, τὸ σημεῖον ἀρεῖ. παρὰ τῶν το
 λαχόντων ὄμαλῶν ἅμα καὶ μὲν κραυγῆς παρὰ τῶν
 μόνων, καὶ τοῖς ἐχάτοις ἀποκρινώτων, ἀδιήγητος κατέχε
 παρὰ τῶν καὶ τοῖς Ρωμαίοις· αὐτῶ τε τῶ Μινούκιου τ'
 δράσος κατακέκλασε, καὶ παρὰ τῶν ἄλλοτε τῶ ἠγέ-
 νων διεπάπτασεν ὅθεν οὐ ἐν χώρα μὲν πολυάντος, ἀλλὰ
 παρὰ τῶν φυγῶν ὄμαλῶν οὐ σωθῆεν. οἱ γὰρ Νομάδες ἤδη κρατοῦντες κύκλῳ παρὰ τῶν το
 τοῖς ἀποκρινώτων ἐκτεῖνον. ἐν ποσούτω δὲ κακῶ τῶ Ρωμαίων ὄντων, ὅθεν ἔλαθεν ὁ κίνδυνος τὸν Φά-
 βιον, ἀλλὰ καὶ τὸ μέλλον (ὡς εἴοικεν) ἤδη παρὰ τῶν ὄπλων,
 καὶ τὰ

A Isti deridentte, Ego enim uero, inquit, non deri-
 deor: illos derideri solos existimans, quos obstu-
 pefacerent, & terrerent ista. Ita moderate Fabius
 illam iniuriam leniterque, quantum ad se attine-
 ret, tulit, comprobauitque philosophorum placitum,
 qui virum bonum & sapientem negant contumelia
 affici vel probro. Sed angebat eum reip. tamen gratia
 vulgi temeritas, quod hominis efferrata ad bellum
 ferocia tantam fenestram aperuisset. Quare veritus
 ne infania hominem ex vana gloria & arrogantia,
 nimium cito ad mali quid designandum auferret,
 clam omnibus profectus est.
 B In castra ut venit, offendit Minutium nihil iam
 modice praeseferentem; sed tumidum & inflatum,
 imperiumque postulantem alternis diebus. Id
 haudquaquam placuit ei, sed diuisit cum illo copias:
 praestare enim ut parti solus praesesset quam
 vicissim vniuersis. Primam & quartam legionem
 sibi sumit, secundam & tertiam attribuit Minutio,
 focium item auxilia pari numero partiti sunt. Eni-
 nuero gloriari Minutius & exultare, quod summi
 imperii maximique maiestas in ordinem coacta
 propter ipsum atque suggillata esset. Ibi admonet eum
 Fabius, non cum Fabio ipsi, sed certamen esse, si sa-
 piam, cum Annibale. Quod si eum collega quoque
 contendendum sibi putet, videndum etiam atque
 C etiam ei, ut deiecto & contempto apud ciues hono-
 ratus & victor non videatur in seruandis tuendis-
 que illis solutior. Ille hac cauillatione pro senili
 contempta, & copiis quae ei sorte euenerant acce-
 ptis, separatim castra cepit. Nihil horum Annibalem,
 qui in omnem imminerebat occasionem, sefellit.
 Tumulus erat in medio, qui & occupari facile po-
 terat, & occupatus tutam castris stationem commo-
 damque erat ad omnia praebiturus. Ager circumie-
 ctus a longe contemplanti aequabilis & nudus, ha-
 bebat tamen interiectas fossas non magnas, & ca-
 uernas quasdam alias. Hunc tumulum quum tenere
 ex facili clam posset Annibal, nolebat, sed causam
 in medio relinquebat certaminis. Vbi iam a Fabio
 feiunctum videt Minutium, nocte in hos specus &
 latebras certum numerum militum condit, & quo
 alliciat ad certamen de loco eo contrahendum Mi-
 nutium, paucos prima luce ad tumulum aperte ca-
 piendum mittit. itaque euenit. Primum dimittit ille
 leuem armaturam, deinde equites: postremo quum
 ad tumulum auxilia cernit Annibalem quoque sub-
 mittentem, instructis omnibus copiis procedit, &
 E acri pugna adoritur eos qui castra in tumulo po-
 nebant. Mars erat anceps, donec satis circum-
 uentum conspiciens Annibal, & terga insidiantibus
 nuda patere, signum dat. Tum exorti vndique
 cum clamore incurfant, postremosque cadunt.
 Romanos plane percussit tumultus & clamor,
 ipsius concidit ferocia Minutii, & nunc ad hunc,
 nunc ad illum legatum circumtulit oculos. At nemo
 pugnae memor, in fugam pestiferam inclinabat:
 quippe Numidae iam victores vndique campos
 obequitabant, interficiebantque effusos. His obrutorum
 malis Romanorum non latuit discrimen Fabium, sed
 quum imminentem cladem haud dubie animo profre-
 xisset tenebat legiones sub signis instructas,
 F

euentumque cognoscere pugnae studebat, non per nuntios, sed pro vallo speculabatur ipse ex edito. Ut ergo circumueniri turbariq; conspexit aciem, & clamor ad aures eius accidit, non iam pugnantium, sed trepidantium & fugientium, tum percusso femore atque ingenti edito suspirio ad circumstantes, O dij immortales, (inquit) quanto celerius quam timui, serius tamen quam cupiuit, perdidit semetipse Minutius! Et quum efferri raptim signa & sequi iussisset legiones, exclamauit, Nunc milites, si quis memoriã habet M. Minutij, properet: egregius est enim vit & amans patriæ. quod siquid, dum festinat eiecere hoste, offensa- uit, aliud erit succensendi tempus. Primus Fabij conspectus fugat ac dissipat in campo circumuagantes Numidas. Tum in eos qui in acie stabant & terga Romanorum cædebant, infert signa. Siqui se offerunt, hos interficit, reliqui, priusquam a suis intercluderentur, ne quod intulerant Romanis; mali id in se verteret, terga dantes capessunt fugã. Cernens pugnam inclinatam Annibal, Fabiumque præter ætatem validã per infestos hostes impressione facta aduerso tumulto contendere ad Minutium, remisit prælium, signoque receptui dato Pœnos in castra rediit. Receperunt se Romani quoque haud inuiti. Fertur, quum se reciperet, de Fabio Annibal ita ad amicos dixisse iocans; Nonne sæpius vobis prædixi ego, hanc in iugis montium sedentem nubem cum turbine aliquando & procella imbrem effusuram? Secundum prælium Fabius, lectis cæforum spoliis, in castra regressus est, nec vllum ei superbum aduersus collegam vel iratum excidit dictum. At Minutius conuocata suorum concione, In arduis rebus inquit, commolitiones, nihil offendere, supra fortem humanam est: vt verò peccata pro exemplo proponas in futurum, id boni viri sit & prudentis. Fateor ego esse non nihil quod incussem fortunam, sed maiore me tamen ei gratias agere. Nam hætenus quæ me fefellere, didici paucis horis: doctus sum enim non eum esse me imperare qui valeam alijs, sed opus habeam altero qui mihi imperet, nec esse cõtendendum vincere eos, quibus cedere præstet. Vester quidem ad cætera imperator est dictator, gratitudinis verò aduersus illum dux ego ero, me primum obedientem ac dicto ei audientem præstando. Hæc fatus, quum signa tolli imperasset & omnes sequi, agmine ad dictatoris castra proficiscitur. In castris, vbi ad prætorium rectã contendit, conuertit omnes in admirationem & stuporem. Ante progressum Fabiana constitutis signis, parentem ipse eum alta voce, exercitus milites eius patrones appellauit. Silentio facto Minutius, Geminam victoriam, inquit, obtinuisti dictator, hodierno die, virtute de hostibus, consilio & humanitate de collega: illa nos seruasti, hac erudiuisti: nosque, quum turpiter essemus ab Annibale superati, honestè sumus abs te & talubriter victi. Quare, quando nomen venerabilius non habeo, mitem te appello patrem, quum tamen beneficium mihi abs te hoc quam a parente maius extiterit: illi enim vitam solus, tibi cum meam vitam tum omnium horum debeo. Secundum hæc amplexus Fabium & osculatus est.

καὶ τὰ πρῶτα τὸν ἀντίπαλον γινώσκων ἐφρόνησεν, οὐδὲ ἀγγέλων, ἀλλ' αὐτὸς ἔχων κατασκοπεῖν πρὸς τὴν χερσίν. ὡς οὖν κατὰ τὴν κυκλούμενον καὶ τὴν ἀντίπαλον ὁ στρατὸς μακρὰν κρουγὴν πρὸς ἐπιπέδου οὐ μόνον, ἀλλ' ἤδη πεφοβημένων τῶν πεπονημένων, μηδὲν τε πληθύνοντων καὶ τεινάζων μέγα, πρὸς μὲν τοὺς παρόντας εἶπεν, ὦ Ἡράκλεις, ὡς τὰχιον μὲν ἢ ἐγὼ πρὸς ἐδδων, βραδύοι δ' ἢ αὐτὸς ἔσσω δὲ Μινούκιος, εἰ αὐτὸν ἀπολάσσει. τὰς δ' ὀσμύνας ἐκφέρων τὴν τάχως, καὶ τὸν στρατὸν ἐπεισάμην κελύσας, ἀνέβησεν, Νινίτις, ὡς στρατῶται, Μαρκίου, Μινουκίου μεμνημένος ἐπειγόντων. λαμπρῶς γὰρ ἀνὴρ καὶ φιλόπατρις. εἰ δέ τι, ἀπὸ δῶν δὲ ἐλεῖσθαι τοὺς πολέμιους, ἢ μὴ πτεν, αὐτὸς ἀπασόμεθα. πρὸς μὲν οὖν ὅτι φανείας βέπει καὶ ἀγακίδνησι τοὺς ἐν τῷ πεδίῳ πελελεύοντες Νομιάδας εἶπα πρὸς τοὺς μαχομένους, καὶ τὴν νύκτου τῶν Ρωμαίων ὄντας, ἐχρῆν, καὶ τοὺς ἐμποδῶν ἐκτείνεν, οἳ δ' λοιποὶ, ὡς ἀπολιφθῆναι, καὶ ἡμέστω πρὸς περὶ οἷς αὐτοὶ πρὸς Ρωμαίους ἐποίησαν, εἰκλίναντες ἐφυγον. ὁρῶν δὲ ὁ Ανίβας τὴν μεταβολὴν, καὶ τὸν Φάβιον ὑβρῶτως παρ' ἠλικίῳ ἀφ' ἧμῶν μαχομένων ὠθούμενον αἰὼ πρὸς τὸν Μινούκιον εἰς τὸν λόφον, ἐπέθηκε τὴν μάχην, καὶ τῇ σάλπιγι σιμῆνας ἀνάκλιον, ἀπῆλθον εἰς τὸν χεράκα πρὸς Καρχηδονίους, ἀσπιδῶν καὶ τῶν Ρωμαίων ἀναστροφόμενων. λέγεται δὲ αὐτὸν ἀπίοντα, πρὸς τὸν Φάβιον πρὸς τοὺς φίλους εἶπεν ἡ ποιούτων μετ' παιδίας, Οὐκ ἐγὼ μόνον πρὸς ὑμῖν πολλάκις τὴν ὅτι τῶν ἀκρων τῶν τῶν κελύμενων νεφέλων ὅτι μετ' ἕξις ποτὲ καὶ καταγῶν ὄμβρον ἐκρήξει. μετ' ὅτι τὴν μάχην Φάβιος μὲν ὄντας ἐκτείνε τῶν πολέμων σκυλεύσας ἀνεχώρησεν, ὡς δὲ ἐν τῷ φανόν οὐδ' ἐπαρθεὶς εἰπὼν πρὸς τὸν στρατὸν: Μινούκιος ὅτι τὴν αὐτὴν στρατὸν ἀφ' ἡμῶν (ἐφη) συστράταται, ὁ μὲν ἀμύρτειν μηδὲν ἐν πρῶτασι μέγασιν, μετ' ὅτι ἔσονται ἀφ' ἡμῶν ὅτι. ὁ δὲ ἀμύρτειν καὶ τῶν ὄντων πρὸς τὸν ἀντίπαλον διδάγματα πρὸς ὁ λοιπὸν, ἀνδρὸς ἀγαθοῦ καὶ νοῦ ἔχοντος. ἐγὼ μὲν οὖν ὁμολογῶ μικρὰ μεμνημένος τῶν πύλων, πρὸς μετ' ὄντων ἐπαμύρτειν. ἀλλὰ ὅτι ἡσυχίῳ χερόν ὅτι τῶν ἡμέρας μετ' μικρῶν πεπαυδύματι, γὰρ ἐμῶν οὐδ' ὅτι ὄντων ἐτέρων διωκόμενοι, ἀλλ' ὄντων ἐτέρων διωκόμενοι, καὶ μὴ φιλοπυμύμενοι νικῶν ὄντων νικῶν καὶ κελύμενων. ὑμῖν ὅτι τῶν μὲν ἀφ' ὄντων ἀρχῶν ὁ δικτάτωρ, τῆς δ' πρὸς ἐκεῖνον ἀφ' ὄντων αὐτὸς ἡγεμὸν ἐσόμεν, πρὸς τὸν ἐμῶν ὄντων ἐπιση καὶ ποιούτων ὁ κελύμενος ὄντων ἐκεῖνον παρεχόμενος. τῶν εἰπὼν, καὶ τοὺς ἀφ' ὄντων ἀφ' ὄντων κελύσας, καὶ πρὸς τὰς ἀφ' ὄντων. ἢ γὰρ πρὸς τὸν χεράκα τὸ Φάβιον, καὶ παρ' ὄντων ὄντων, ἐλάττειν ὄντων τῶν στρατηγικῶν σκηνῶν, ὡς τὸ τῶν μάχης καὶ ἀφ' ὄντων πρὸς τὰς. πρὸς τὸν Φάβιον, ὄντων ἐμῶν ὄντων σημάς, αὐτὸς μὲν ἐκείνον πατέρα μεγάλην φωνῆν, οἳ δ' ὄντων τοὺς στρατῶτας, παρ' ὄντων ὄντων ἀφ' ὄντων. πόπο δὲ ἐστὶ τοὺς ἀπελθόντας πρὸς φωνήμα πρὸς τοὺς ἀπελθόντας. ἡσυχίας ὄντων ἡσυχίας, ὁ Μινούκιος εἶπε, Δύο νίκας, ὡς δικτάτωρ, τῇ σήμερον ἡμέρᾳ νενίκηκας, ἀνδρῶν μὲν τοὺς πολέμιους, ἀφ' ὄντων ὄντων χερόν τῶν ὄντων ἀφ' ὄντων καὶ δὲ ἡς μὲν σίσσας ἡμᾶς, δὲ ἡς πεπαυδύματι, ἡπὼ μὲν μὲν ἀφ' ὄντων ὄντων ἐκεῖνον, καὶ κελύμενων ὄντων ὄντων ἀφ' ὄντων. πατέρα δὲ σε χερόν πρὸς τὰς ὄντων καὶ πρὸς τὰς ὄντων τὸ Φάβιον, ἡσυχίας.

γράφω, ἡμῶν ὄντων ὄντων ἐχων πρὸς τὸν χεράκα, ἐπει τῆς γὰρ τῶν τεχνίτων μείζων ἢ πρὸς τὸν χεράκα αὐτῆ. ἐχρῆσθαι μὲν γὰρ ὄντων ἐκεῖνον μόνον, ἀφ' ὄντων ὄντων ὄντων. τῶν εἰπὼν καὶ πρὸς τὰς ὄντων τὸ Φάβιον, ἡσυχίας.

Q

ὅ δ' αὐτὸ καὶ τοὺς στρατιώτας ἰὼ ὄραν παρὰ τὸν ἄλμα. οἱ δ' αὖτε
 φύοντο γὰρ ἀλλήλοισι κατεφίλουσι, ὥστε μετὰ τὴν μάχην
 καὶ δακρύων ἠδύτων ὄρατόπεδον. οἱ δὲ πύτου Φάβιος μὲν
 ἀπέθετο πλὴν ὄρατον, ὅ πατοι δ' αὖτις ἀπεδείκνυτο· καὶ
 πύτων οἱ μὲν παρὰ τοὺς διεφύλαξαν ἰὼ ἐκείνους ἰδέαντες
 πολέμου κατέστησε μάχου μὲν οἱ παρὰ τὴν μάχην φέ-
 ροντες παρὰ τὴν μάχην, τοὺς δ' ἀπὸ τῆς μάχης ἐπιβουλεύοντες, καὶ
 τὰς ἀποστάσεις καλύοντες. Τερέντιος δ' Βάρρων εἰς πλὴν ὅ-
 πατείας παρὰ τὴν μάχην ἀπὸ τῆς μάχης ἀπέειπε, βίου δ' ἀπὸ τῆς
 μάχης καὶ παρὰ τὴν μάχην ἐπισημοῦ, δῆλος ἰὼ δὲ τὴν ἀπειρία
 καὶ δραστήριον τὸν παρὰ τῆς μάχης ὅλων ἀναρρίψαν κύβων. ἐβόα γὰρ
 ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, μὲν τὸν πόλεμον ἀγέρεις οὐ Φαβίους
 χεῖρα στρατηγῆς ἢ πόλις, αὐτὸς δ' τῆς αὐτῆς ἡμέρας ὄρα-
 τὸν καὶ νικήσει τοὺς πολέμιους. ἀμὰ δ' οὐτοὺς τοὺς λό-
 γους σιωπῆ καὶ κατέγραφε διώματι τῆς μάχης ἠλικίω
 παρὰ τὴν μάχην πύτου τῆς μάχης ἐχρησάτο Ρωμαῖοι.
 μυσίαδες γὰρ ἐνέει διχλίω ἀνδρῶν δέουσαι σιωπῆ ἠ-
 σαν εἰς τὴν μάχην, μέγα δέος Φαβίω καὶ τοῖς νοῦν ἔχουσι
 Ρωμαίων οὐ γὰρ ἠλπίζον ἔξειν ἀναφορῆν τὴν πόλιν ἐπι-
 σαύτη σφαλῆσαι ἠλικία. δὲ καὶ τὸν σιωπῆ τῆς Τε-
 ρεντίου Παύλου Αἰμίλιον, ἀνδρα πολέμου ἐμπέρον, οἱ δ' αὖτε
 δέρον δ' ὄρατον, καὶ καταπλήξα πολλῶν, ἐκ πύτου κατέ-
 δικης παρὰ τὴν μάχην ἀπὸ τῆς μάχης ἀπέειπε, ἀνέστη καὶ πα-
 ρεθάρρυνεν ἐπιλαμβάνουσα τῆς ἐκείνου μάχης· διδά-
 σκων ὡς οὐ παρὰ τὴν μάχην ἀπὸ τῆς μάχης ἀπέειπε Τερέν-
 τιον ὡς τῆς πατείδος ὁ ἀγὼν ἔσσιτο παρὰ τὴν μάχην
 ἠλικία τὸν μὲν οἱ ἀθανάτοισι τῆς διώματι, τὸν δ' αὖτε
 ἀθανάτοισι τῆς παρὰ τὸν ἀθανάτοισι. Εἰ γὰρ δ' (εἶπεν) ὁ
 „ Παύλε, Τερεντίου παρὰ τὴν μάχην ἀπὸ τῆς μάχης ἀπέειπε εἰμὶ, παρὰ τῆς
 „ Αἰμίλιου παρὰ τὴν μάχην ἀπὸ τῆς μάχης ἀπέειπε, ὡς εἰ μὴδεὶς ἀπὸ
 „ μαχεῖται τῆς μάχης ἀπὸ τῆς μάχης ἀπέειπε, ἢ φά- D
 „ γων ἀπὸ τῆς μάχης ἀπὸ τῆς μάχης ἀπέειπε, ἢ φά-
 „ μὲν πολέμιον ἀπὸ τῆς μάχης ἀπὸ τῆς μάχης ἀπέειπε, τῆς δ' οἱ ὄρατον διώμα-
 „ μεως οὐ δ' ἢ τῆς μάχης ἀπὸ τῆς μάχης ἀπέειπε παρὰ τὴν μάχην λέ-
 „ γεται τὸν Παύλον εἶπεν, Εἰ μοὶ μὲν ὁ Φάβιε, τὰ ἐμῶν
 „ σιωπῆ κρείττον ὅτι τοῖς τῆς μάχης ἀπὸ τῆς μάχης ἀπέειπε δό-
 „ ρουσι, ἢ πάλιν ταῖς ψήφοις τῆς μάχης ἀπὸ τῆς μάχης ἀπέειπε· εἰ δ' οὕτως ἔχῃ
 „ τὰ δημόσια παρὰ τὴν μάχην ἀπὸ τῆς μάχης ἀπέειπε, πειράσομαι μάλλον οἱ δόρατον
 „ ἀγαθὸς εἶναι στρατηγῆς, ἢ πᾶσι τοῖς ἀγῶσι ἐπιπάρητα βία-
 „ ζομένοις. ταῦτι μὲν ἔχον τὴν μάχην ἀπὸ τῆς μάχης ἀπέειπε ὁ Παύλος, δὲ τῆς
 „ τῆς μάχης ἀπὸ τῆς μάχης ἀπέειπε. ἀλλ' ὁ Τερέντιος ἐμβόλων αὐτὸν εἰς E
 „ ὅ παρ' ἡμέραν δέρον, καὶ τὰ Αἰμίλια παρὰ τὴν μάχην ἀπὸ τῆς μάχης ἀπέειπε
 „ τῆς μάχης ἀπὸ τῆς μάχης ἀπέειπε τὸν Αὐφίδιον ποταμὸν καὶ τὰς λεγομένας Καί-
 „ νας, ἀμ' ἡμέρα δ' τῆς μάχης σημεῖον ἔδειξεν (εἰ δὲ χ-
 „ τῶν κέκκινος ὡς τῆς στρατηγικῆς οὐκ ἔστι δὲ τῆς μάχης ἀπὸ τῆς μάχης ἀπέειπε)
 „ ὡς τε καὶ τοὺς Καρχηδονίους δὲ δέρον δὲ τῆς μάχης ἀπὸ τῆς μάχης ἀπέειπε,
 „ τὴν τε πάλιν τὸν στρατηγῆ, καὶ τὸ τῆς μάχης ἀπὸ τῆς μάχης ἀπέειπε πλῆθος
 „ ὄρατον, αὐτὸ δ' οὐδ' ἡμῶν μέρος ὄρατον. Αἰμίλια δ' τὴν
 „ διώματι ἔξοπλίζουσα κελύσας, αὐτὸς ἰπώτης μετ' ὀλί-
 „ γων, ὡς τῆς μάχης ἀπὸ τῆς μάχης ἀπέειπε τοὺς πολέμιους
 „ ἢ ἢ κατὰ τὴν μάχην εἰς τὰς μάχης ἀπὸ τῆς μάχης ἀπέειπε. εἰπόντος δὲ πύτου τῆς μάχης ἀπὸ τῆς μάχης ἀπέειπε αὐ- F
 „ τὸν ἀνδρὸς ἰσοπίμου, ποιῶμα Γίσκωνος, ὡς τῆς μάχης ἀπὸ τῆς μάχης ἀπέειπε
 „ φαίνεται δὲ πλῆθος τῆς μάχης ἀπὸ τῆς μάχης ἀπέειπε, σιωπῆ τὸν Αἰμίλια, Εἰ τῆς μάχης ἀπὸ τῆς μάχης ἀπέειπε ὁ Γίσκων λεληθέσει πύτου
 „ τῆς μάχης ἀπὸ τῆς μάχης ἀπέειπε. Εἰ γὰρ δὲ τῆς μάχης ἀπὸ τῆς μάχης ἀπέειπε ὁ Γίσκωνος δὲ πύτου, ὅτι (εἶπεν) πύτων ὄρατον ὄρατον ὄρατον, ὄρατον ὄρατον ὄρατον ὄρατον ὄρατον
 „ λῆται. ἡμῶν δ' ὄρατον ὄρατον ὄρατον ὄρατον ὄρατον, ἐμπίπῃ γέλωτος πύτου. καὶ κατέβημεν ἀπὸ τῆς μάχης ἀπὸ τῆς μάχης ἀπέειπε.

Idem erat cernere per totum exercitū. nam com-
 plexu sese mutuo & osculo exceperunt. unde in
 lætitiā tota castra effusa, ut præ gaudio omnibus
 lachrymæ manarent. Secundum hæc dictaturam
 deposuit Fabius, & creati consules. Quorū primi
 Fabii artibus bellum administraverunt, ut cōfer-
 re cum Annibale vitarent signa, sed focijs suppe-
 tias ferrent, & prohiberent defectiones. Postquā
 vero Terentius Varro natalium humilitate & po-
 pularibus artibus & ferocia nobili ad consulatum
 adspiravit, ilicō præ se tulit imperitia & præcipitā-
 tia de summa se rerum iacturum aleam. Vocifera-
 batur enim in concionibus, donec Fabiis ciuitas
 ducibus vtatur, nunquam debellatū iri: se, quo die
 hostem vidisset, bellum profligaturū. simulq; cum
 dictis tantum delectum habuit, tantasq; conscri-
 psit copias, quantis nullo vnquā bello vsi ante Ro-
 mani fuerant. Octoginta octo millia militum sub
 signis habuit. Quæ res in magnum terrorem Fa-
 bium cæterosq; prudentiores coniecit. neque e-
 nim siquid in tanto iuuentutis flore sit titubatum,
 vllum videbant receptum. Itaq; collegam Varro-
 nis Paulum Æmilium, virum rebus bellicis exer-
 citatum, sed inuisum populo & pauentem plebis,
 eo quòd iudicio publico damnato lis æstimaata fu-
 erat, excitauit Fabius adhortatusq; est vt reprime-
 ret hominis insaniam, admonuitque non plus ei
 contra Annibalem quàm cōtra collegam pro aris
 & focis certaminis propositum esse. quippe ad pu-
 gnam properaturum, hunc, quòd vires suas non
 intelligat, illum, quòd intelligat suam imbecillita-
 tem. Equidem de rebus Annibalis, Paule Æmili,
 inquit, maiorem quàm Varroni habendam fidem
 meritò mihi censeam, confirmanti, nisi pugne hoc
 anno copiam ei facias, aut actum de eo fuerit si
 hæreat hic, aut fuga se subduxerit, quando nunc,
 vel quum vincere & superior videretur esse, nemo
 ad eum defecit hostis, & copiarum, quas in Itali-
 am traduxit, ne tertia quidem pars supersit. Ad ea
 fertur respōdisse Paulus, Quod ad me, Q. Fabi, at-
 tinet, hostium me telis potius quàm suffragiis ci-
 uium iterum obijcere caput certum est. Quòd si
 in eo est statu respub. enitar vt bonus dux tibi po-
 tius videat esse quàm omnibus aliis in diuersum
 trahentibus. Ita animatus ad bellū est Paulus pro-
 fectus. Varro, quū extorsisset ei alternis vt impe-
 rarent, castra castris Annibalis coniungit ad vicū
 Cannas, qua Aufidius fluit amnis, & simulatq; di-
 luxit, proposuit signum pugne. Sagum est cocci-
 num, quod supra prætorium expanditur. Pcenos
 initio, cōsulis audaciam & multitudinem cōtem-
 plantes hostiū, quum dimidio essent ipsi paucio-
 res, inuasit pavor. Annibal, quum edixisset vt ar-
 ma caperent milites, cum paucis ipse equo vectus
 hostes ex molli cliuo iā in ordines euntes specula-
 tur. Ibi quum ex comitibus quidā qui pari erat di-
 gnitate (Gisconē appellabant) admirari se diceret
 tātas hostiū copias, fronte Annibal cōtracta. Aliud
 Gisco, inquit, fugit te, eo magis mirādum. Quidnā
 illud esset requirente Giscone, Quòd nimirū tan-
 to in numero, inquit, ne vnus quidem sit qui Gisco
 vocetur. Hoc dictum nec opinantibus oblatum,
 omnibus risum mouit. Itaq; de cliuo digrediētes,

τὸ δὲ Ἀννίβαν ἐπὶ τῆλικούτῳ καπορθώματι τῶν φίλων πα-
 ερμώντων αὐμ' ἐπεσθαι τῆ τύχη, καὶ σιωπερὴς περὶ αὐμ'
 τῆ φυγῆ τῶν πολεμίων εἰς τὴν πόλιν (πεμπταίον γὰρ ἀπὸ
 τῆς νίκης ἐν Καπιτωλίῳ δὲ πησόν) ἔραδιον εἰπὴν ὅστις ἀπέ-
 βεβηλοισμός· ἀλλὰ μάλλον δαίμονος ἢ θεοῦ πνος ἐμπο-
 δῶν εἰς τοὺς εἰκοσι ἔτην, ἢ πρὸς τοῦτο μέλλοις αὐτῶ καὶ δὲ-
 λίασις γυμνάσαι. διὸ καὶ Βαρχίδου τὸν Καρχηδόνιον εἰπεῖν μετ'
 ὀργῆς πρὸς αὐτὸν λέγει, Σὺ νικᾷς οἶδας, νίκη δὲ χρεῖσθαι
 ὅσα οἶδας. καί ποτε ἑσταύτω μεταβολῆν ἢ νίκη πρὸ αὐτὸν
 ἐποίησεν, ὡς πρὸ τῆς μάχης, οὐ πόλιν, ὅσα ἐμπόριον, οὐ λι-
 μῦνα τὸν Ἰταλίας ἐχρήσατο, χαλεπῶς δὲ καὶ μόλις τὰ ἐπιτηδία B
 τῆ στρατῶ δι' ἀρπαγῆς καμίζομενον, ὀρμύμενον ἀπὸ ὁσέ-
 νος βεβόμου πρὸς τὸν πόλεμον, ἀλλ' ὡς πρὸ λησπεία μεγάλα
 τὰ στραποπέδῳ πλαιώμενοι καὶ πρὸ ἐφερόμενον, τότε πᾶσαν
 ὀλίγου δὲ ἢ ὑφ' αὐτῶ ποιήσασθαι τὴν Ἰταλίαν. τὰ γὰρ
 πλῆστα καὶ μέγιστα τῶν ἐθνῶν αὐτῶ πρὸς ἐξώρθησεν ἐκρύπτα.
 καὶ Καπύλιον, ἢ μέγιστον ἐξ ἡμῶν ὀμίλων ἀξίωμα τῶν πό-
 λεων, πρὸς ἀντιμῶν κατέστη. οὐ μόνον δὲ τὸν ἀπὸ τῶν φίλων
 πρὸς λαβὴν (ὡς Εὐριπίδης φησὶ) οὐ σμικρὸν κακῶν, ἀλλὰ
 καὶ τὸ φροσῖμον στρατηγῶν. ἢ γὰρ πρὸ τῆς μάχης Φαβίου
 δὲ λία καὶ ψυχρότης λεγομένη, μὲν πλὴν μάχης δὲ τῆς οὐδὲ C
 ἀνδραγαθίας ἐδόκει λογισμός, ἀλλὰ τῶν πηχῶν μαθῆναι
 καὶ δαμόνοιο, ἐκ τοσούτου τὰ μέλλοντα πρὸς ὀρμύμενος ἀ μὲ-
 λισ τὸν πῆσά τοις πάροισιν. ὅθεν δὲ τῆς εἰς ἐκείνῳ ἢ Ῥώμῃ
 σιωπῆ ἐκρύπτα τὰς λοιπὰς ἐλπίδας, καὶ πρὸς ὀρμύμενος τῆ γνώ-
 μη τὸν ἀνδρὸς ὡς πρὸ ἱερῶ καὶ βωμῶ πρὸ τῆ καὶ μέγιστον
 αἰτίαν ἔχε τὸ μείναι καὶ μὴ ἀγαθῶν τῶν ἐκείνου φρο-
 νησιν, κατὰ πρὸ ἐν τοῖς Κρήναις πάροισιν. ὁ γὰρ ἐν οἷς ὁσέθεν
 ἐδόκει δὲ τὸν εἶ) καρῶν δὲ λαβῆς φαινόμενος καὶ δυσέλπι-
 στος, τότε πρὸ τῶν καταβελήκτων ἑαυτοῖς εἰς ἀπείρονα D
 πένθη καὶ πρὸς ἀπείρονα, μόνος ἐφορῶν ἀπὸ τῆς πό-
 λεως πρὸς ἀπείρονα καὶ πρὸς ἀπείρονα καὶ πρὸς ἀπείρονα
 πρὸς ἀπείρονα πρὸς ἀπείρονα, κατεπίπτε τε γυναικείους ἀφαιρών,
 καὶ συστάσας εἴργων τῶν εἰς τὸ δημόσιον ὅτι καί ποτε ὀδυρμοῖς
 ἐκ φροσῖμων. βουλήν τε σιωπῆν ἐπέσει καὶ παρὰ τῶν
 σιωπῆ τῶν πρὸς, αὐτὸς ὦν καὶ Ῥώμῃ καὶ δυνάμεις, πρὸς τῆς
 ἀπάσης πρὸς ἐκείνῳ ἀποβλεπούσης. ταῖς μὲν οὖν πύλαις
 ἐπέσει τοῖς τὸν ἐκπίπτοντα καὶ πρὸς ἀπείρονα τὴν πόλιν ὅχ-
 λον ἀπείρονα πένθη καὶ τὸ πρὸν καὶ χροῖον ὡσε, κατ' οἰ-
 κίαν ἀποφροσῖν καὶ δὲ τῶν ἐφ' ἡμέρας τρεῖς καὶ τὸν βουλό-
 μενον· μὲν δὲ τῶν ἐφ' ἡμέρας πένθη λύεσθαι, καὶ κατὰ τῶν E
 τῶν πρὸς τῶν πόλιν. ἐορτῆς τε δὲ τῆς εἰς τῶν ἡμέρας
 ἐκείνας καὶ τῶν πρὸς, βέλτων ἐφαίνετο πρὸς ἀπείρονα τῶν
 τε τῶν καὶ τῶν πομπῶν, ἢ ὅ μὲν τῶν τῶν συμφορῶν ὀλι-
 γότητι καὶ κατηφεία τῶν πρὸς ἀπείρονα ἐλέγχεται· καὶ γὰρ
 τὸ τῶν ἡδέσθαι ἡμῶν καὶ τῶν πρὸς ἀπείρονα τῶν πρὸς ἀπείρονα.
 μὲν πρὸς ἀπείρονα τῶν πρὸς ἀπείρονα, ἢ τῶν πρὸς ἀπείρονα, σιωπῆ
 πρὸς ἀπείρονα οἱ μὲν πρὸς, ἐπρὸς ἀπείρονα. καὶ γὰρ εἰς Δελφοῖς ἐπέμ-
 φθη πρὸς ἀπείρονα τῶν πρὸς ἀπείρονα Φαβίου, καὶ τῶν πρὸς ἀπείρονα
 παρῶν δὲ δι' ἀπείρονα ἀπείρονα, τῶν μὲν, ὡς πρὸς ἀπείρονα
 ἔτος τῶν πρὸς ἀπείρονα, ἢ δὲ ὑφ' αὐτῆς ἀπείρονα. μάλιστα F
 δὲ αὐτῶ πρὸς ἀπείρονα τῶν πρὸς ἀπείρονα καὶ τῶν πρὸς ἀπείρονα τῆς
 πόλεως, ὅτε τῶν πρὸς ἀπείρονα Βάρρωνος ἀπὸ τῆς φυγῆς ἐπρὸς ἀπείρονα
 τῶν, ὡς αὐτῶ πρὸς ἀπείρονα καὶ δις ποτὸ μὲν πρὸς ἀπείρονα ἐπρὸς ἀπείρονα,
 λαβῆς ἢ τε βουλή καὶ τὸ πρὸς ἀπείρονα ἀπείρονα ἀπείρονα. οἱ δὲ ἐν τῶν πρὸς ἀπείρονα
 τῶν πρὸς ἀπείρονα τῆς πρὸς ἀπείρονα τῶν πρὸς ἀπείρονα τῶν πρὸς ἀπείρονα

Annibalem à tanta victoria quum amici, vt in-
 steret fortunæ vnoq; agmine cum, fugiētibus ho-
 stibus irrumperet in urbem, incitarent: (die quin-
 to enim victorem in Capitolio epulaturum) haud
 facile quæ auerterit incas rationem. quin potius
 fortuna vel deus quispiam, qui illi obstatet, eam ei
 iniecisse cunctationem & dubitationem videatur.
 Quare Batcam Pœnum ferunt indignatum ei di-
 xisse, Vincere scis Annibal, victoria vti nescis. Atqui
 tantam ea victoria conuersionem fecit Annibalis
 rerum, vt qui ante hoc prælium non urbem, non
 forum, nō portum haberet in Italia, sed difficulter
 & egre necessaria suppeditaret suis rapiendo, nullo
 firmo ad bellum gerendum parato subsidio, sed pa-
 lans castra in modum ingentis latronum cateruæ
 huc illuc circumferret, totam tunc pene Italiã di-
 tionis fecerit suæ. Quippe ad eum cum plurimæ &
 maximæ gentes vltro defecerunt, tum cuius pluri-
 mum secundum Romam pollebant opes, Capu-
 am suarum fecit partium. Nempe est non solum,
 quum amicorum faciendum est periculum, (vt
 ait Euripides) non leue malum, sed etiam quum
 prudentium imperatorum. Siquidem infamis an-
 te hanc pugnam timiditas Fabij & segnities, mox
 post conflictum humana maior sapientia habita
 est, & diuini præstantisque miraculum consilij
 tanto ante prospicientis insequentia, quæ animo
 concipere vix valebant ij quibus euenerant. Ita-
 que mox in illo ciuitas reliquam opem ponens,
 & ad eius mentem tanquam ad sacram confugi-
 ens anchoram, salutem suam, & quod non vnde-
 quaque dissiparetur, sicut vrbe à Gallis oppressa fa-
 ctum erat, vnus acceptum ferebat consiliis Fabij.
 Ille enim qui, quum res apparerent secure, timidus
 habebatur & pusillanimis, tunc omnibus immenso
 luctu inaniq; oppressis trepidatione solus per vrbe
 placido incedebat gradu, vultuq; intrepido & be-
 nigno alloquio planctus muliebres sedabat, cœtus
 arcebat eorum qui in comploratu familiarum in
 publicum prorumpabant. Autor etiã fuit senatui
 conueniendi magistratus, quorum in vno eo posi-
 tum erat robur & opes, quemque respiciebant o-
 mnes, confirmauit: ad portas posuit custodes, qui
 prohiberent profugientem multitudinem egredi
 vrbe: luctus locum & spatium definiuit, domi lu-
 gere triginta dies quenque iubens, ijs terminari o-
 mnem luctum & defungi ciuitatem. Quum fa-
 ctum Cereris in eos dies incideret, placuit omni-
 no intermitteri sacra pompamque, ne cladis ma-
 gnitudinem paucitas & mœror argueret celebra-
 tium festum. Etenim fortuna vtentium secur, da-
 gratiorem dijs cultum esse. Quæ ad eos placandos
 & ad procuranda prodigia iusserant aruspices, fe-
 dulò exequuti sunt. Et Fabius Pictor, Maximi pro-
 pinquus, Delphos legatus est ad oraculum: duæ
 vestales stupri compertæ, altera sub terram viua
 de more defossa, altera sibimet ipsa mortem con-
 sciuit. Operæpretium est ante omnia admirari
 ciuitatis magnitudinem animi & lenitatem, quod
 consuli Varroni ex fuga redeunti, vt qui fecidissi-
 me & infelicissime rebus gestis reuertebatur, hu-
 mili & abiecto obuiam itum adportam hono-
 ris causa à senatu & vniuerso populo sit. Magi-
 stratus & principes senatus, in quibus erat Fabius,
 τῶν πρὸς ἀπείρονα καὶ κατηφῶς, ἀπὸ τῆς ἀπείρονα τῶν πρὸς ἀπείρονα τῶν πρὸς ἀπείρονα

silentio facto laudarunt eum quòd de rep. à clade A
 tanta non desperauisset, sed adesset ad tractanda
 gubernacula eius, & ad vtendū legibus ciuibufq;
 vt nondum deploratis. Annibalem vt nunciatum
 est ad alias Italiæ partes à pugna diuertisse, resum-
 ptis animis duces cum legionibus dimittunt. Cla-
 rissimi horum Fabius Maximus & Claudius Mar-
 cellus ex contrarijs propemodum institutis in pa-
 ri erant laude. In hoc enim (vt in vita eius demon-
 strauimus) strenuitas eminebat & alacritas, quum
 & manu fortis, & ingenio esset talis quales Ho-
 merus φιλοπολέμους & ἀγερῶχους id est bellaces & fe-
 roces, vocat. Itaque intrepidè & ferociter, & aduer-
 sus hominem proiecta audacia Annibalem, parem B
 ad bellum adferens audaciam prima certamina
 aggressus est. Fabius, pristinis suis insiftens confi-
 lijs, spem conceperat, si nemo illi instaret vel irri-
 raret, fore vt semetipse attereret & elanguesceret
 bello, sicut athleticum corpus, vbi vires nimium
 confectæ sunt & fatiscunt, ocyssime amissurus vi-
 gorem. Quamobrè refert Posidonius, scutum hunc
 à Romanis, Marcellum *ensem* vocatum, tempera-
 tamq; cum Marcelli moribus stabilitatem & ma-
 turitatem Fabij, fuisse populo Romano salutarem.
 Itaq; huic se Annibal, sicut rapido amni, sæpe ob-
 ijciens propellebatur, atterebatq; copias suas, ab
 altero vel languide & paulatim subterfluente &
 interlabente assiduè imprudens ablucebatur, car-
 pebaturq;. Hinc in eam adductus perplexitatem
 est, cum Marcello vt fatisceret colluctans, Fabiū
 verò horreret sedentem. Atque cum his fere, vel
 prætoribus, vel consulibus, vel proconsulibus bel-
 lum gessit. fuit enim vterq; horum quinquies con-
 sul. Verùm Marcellū in quinto consulatu circum-
 uentum insidiis occidit: Fabio lusit operam sæpi-
 us dolum & technas machinatus, semel duntaxat
 eum in leuem induxit errorem. Misit ad Fabium
 cum literis fictis nobiliū & principum Metapon-
 tinorum, si accessisset, vrbē prodituros, eosq; qui
 hoc consilii cepissent, dum ille mouisset propius,
 expectaturos. His motus literis cum parte copiarū
 constituit Fabius nocte illuc proficisci: verùm au-
 spicanti quum aues non addixissent, mutauit sen-
 tentiā: nec multo post intellexit scriptas ad se frau-
 de Annibalis literas, locatasque ab eo prope illam
 vrbem insidias. Verùm hæc deūm benignitati ad-
 scribas fortasse. Defectiones ciuitatum, nouasque
 res socios molientes, blande agendo censebat &
 comitate prohibendos atq; flectendos, non qua-
 uis excutienda suspicione, neque sæuitia aduersus E
 suspectos exercenda. Dicitur Fabius, quum mili-
 tem quendam Marsum animaduertisset, acrem
 virum & nobilem inter primos sociorum, milites
 nonnullos ad transeundum sollicitasse, non exa-
 cerbauisse eum, sed neglectum immeritò passus,
 Nunc quidem, dixisse, duces incuso, qui magis
 pro suo studio honores habent quàm pro virtutis
 merito. Posthac si qua tibi re erit opus, nisi me ap-
 pelles, te insimulabo. Sub his dictis, equum exi-
 mium donat & aliis eum decorat præmiis. Hinc
 fidelissimum eum & promptissimū habuit. Turpe
 enim ducebat, si quum equitij & venandi studiofi, F
 σεως, ου διπρέθισεν, ἀλλ' ὁμολογήσας ἠμελῆσθαι παρ' αὐτῶν αὐτὸν, καὶ μὴ εἶπεν τοῖς ἡγεμόνας ἀπιᾶσθαι, πρὸς ἄλλοις
 μάλλον ἢ πρὸς ἑαυτῶν τὰς πρῶτας νέμοντας. ὕστερον δὲ ἐκείνους ἀπιᾶσθαι μὴ φερόμεναι μηδὲ ἐπιτυχεύμεναι
 πρὸς αὐτὸν, εἰ ποὺ δεοίτο. καὶ ταῦτ' εἰπὼν, ἵππων τε πολέμισι καὶ ἐδωρήσατο, καὶ τοῖς δήοις ἄριστοις ἐκῆσθησεν,
 ὥστε πιστότατον εἶναι ἐκείνου καὶ πρῶτον ἀπὸ πάντων ἀνδρῶν. ἀφ' οὗ γὰρ ἠγάθη τοῖς μὴ ἵππικαῖς καὶ κληρονομικαῖς,

ήσυχίας ἡγομένης, ἐπήνεσαν ὅτι τὴν πόλιν οὐκ ἀπέγνω μὲν
 δυστυχία τηλικαύτη, ἀλλὰ παρέστιν ἀρξάν ὅτι τὰ πρῶτα
 γράμματα καὶ χρησόμενος τοῖς νόμοις καὶ τοῖς πολιταῖς, ὡς σὺ-
 ζεσθαι δυνάμενος. ἐπεὶ δ' Ἀνίβαν ἐπέδοντο μὲν τ' ἄλλοις
 ἀποτετέθεισθαι πρὸς τὴν δὴν Ἰταλίαν, ἀναθάρρησαι τε,
 ἐξέπεμπον ἡγεμόνας καὶ στρατῶματα. τούτων δὲ ἐπιφανέ-
 στατοι, Φάβιος τε Μαξιμος, καὶ Κλαύδιος Μάρκελλος ἦσαν,
 ἀπὸ τῆς ἐναντίας σχεδὸν πρῶται ἦσαν, θαυμαζόμενοι τῶν
 πλησίων. ὁ μὲν γὰρ (ὡς ἔφαρ ἐν τοῖς αὐτοῖς γεγραμμένοις
 εἴρηται) πειλαμπὲς ὁ δραστήριον ἔχων καὶ γαῦρον. ἄτε δὲ
 καὶ τὸ χρεὼν πλήκτους ἀνὴρ καὶ φύσει τοιοῦτος ὡς οἷος Ὀμη-
 ρος μάχις καλῆς φιλοπολέμοις καὶ ἀγερῶχους, ἐν τῷ
 πρῶτῳ βόλῳ καὶ ἰταμῶ καὶ πρὸς ἀνδρα πολυμερῶν τ' Ἀνίβαν
 ἀπὸ πολλῶν τῶν ἑσπέρων, τὸ πολέμου σωίστατο πρὸς
 τὴν ἀγῶνας. Φάβιος δ', τῆς πρῶτης ἐχόμενος λογισμῶν
 ἐκείνων, ἠλπίζε μινδεὶς μαχόμενος, μηδὲ ἐρεθίζοντος τὸν
 Ἀνίβαν, αὐτὸν ἀπηρέασεν ἑαυτῶν, καὶ κατατειβήσασθαι πε-
 εἰ τὸν πόλεμον, ὡς ἔφαρ ἀθλητικῶν σώματος, τῆς δυναμείας
 ἑαυτοῦ ἡγομένης καὶ καταπόου, ταχύντα τὴν ἀκμὴν
 ἀποβάλλουσα. ἀφ' οὗ μὲν ὁ Ποσειδώνιος φησὶ θυρεὸν, τ'
 ὁ Μάρκελλον, εἶπος ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων καλεῖσθαι. κερ-
 ναμῶν δ' τ' Φαβίου βεβασιότησα καὶ ἀσφάλειαν τῆς Μαρ-
 κέλλου σωτηρίας, σωτήριον ἡμέσασθαι τοῖς Ῥωμαίοις. ὁ δὲ Ἀν-
 νίβας τῶν μὲν ὡς ῥέοντι σφοδρῶν ποταμῶν πολλάκις ἀπὸ
 τῶν ἀπαισίου καὶ παρερρήγνυτο τὴν δύναμιν. ὑφ' οὗ δ'
 καὶ κατὰ μικρὸν ὑπορρέοντος ἀποφθί καὶ παρεμπύπλον-
 τος ἐνδελεχῶς, ὑπὸ τῶν πόλεμος καὶ διαπυρῶν ἐλαίνανε.
 καὶ τελευτῶν εἰς ἀπείραν κατέστη τῶν αὐτῶν, ὥστε Μαρ-
 κέλλου μὲν ἀποκαμῆν μαχόμενον, Φάβιον δ' φοβεῖσθαι μὴ
 μαχόμενον. ὁ γὰρ πλῆστον, ὡς εἰπεῖν, τῶν χρόνων τούτοις διε-
 πολέμησεν ἢ στρατηγῶν, ἢ ἀντιπάλους, ἢ ὑπὸ αἰσίοις ἀποδύ-
 κτημῶν. ἐκάπερος γὰρ αὐτῶν πεντάκις ὑπὸ ἀτθῶσεν. ἀλλὰ
 Μάρκελλον μὲν ὑπὸ ἀτθῶσεν ὁ πέμπτον, ἐνέδρα πειλα-
 λῶν, ἐκτείνε Φάβιος δ' πᾶσαν ἀπάτην καὶ ἐξέπεσαν ἐπάγων
 πολλάκις, ὅσδεν ἐπέρανε. πλὴν ἀπαξ ὀλίγον πρῶτον
 σάμνος, ἐσφηλε τ' ἀνδρα. σιωπῆς γὰρ ἐπιτολάς τῶν
 ἐν Μεταποντίᾳ διωατῶν καὶ πρῶτων, ἐπεμψε πρὸς τ' Φά-
 βιον, ὡς τῆς πόλεως ἐνδοθησομένης, εἰ πρῶτον ἴθι, καὶ τῶν
 τῶν πρῶτων ἐκείνων ἐλθεῖν καὶ φαῖναι πλησίον ἀναμε-
 νοῖν. ταῦτ' ἐκίνησε τ' Φάβιον τὰ γράμματα, καὶ λαβῶν
 μέγας τῆς στρατίας, ἐμελλεν ὀρμήσειν ἀφ' οὐκίτης. εἴτα χρε-
 σάμνος ὄρησιν οὐκ ἀσίοις, ἀπετέραθη, καὶ μὲν μικρὸν ἐπε-
 γνώσθη τὰ γράμματα πρὸς αὐτὸν ὑπὸ Ἀνίβαν δόλῳ στυ-
 τεθέντα, καὶ κείνος ἐνέδρα ἔδωκεν αὐτὸν ὑπὸ τὴν πόλιν. ἀλλὰ ταῦ-
 τα μὲν ἀπὸ τῆς δυνάμει ἀναδείχθη. ταῖς δὲ ἀποστάσεσιν τῶν πόλε-
 ων, καὶ τὰ κινήματα τῶν συμμάχων ὁ Φάβιος μάλλον ὤρετο
 δὲν ἠπίως ὁμιλουῖσα καὶ πρῶτος, ἀνείργειν καὶ δυσωπῆν,
 μὴ πᾶσαν ὑπόνοιαν ἐλέγχουσα, καὶ χαλεπὸν ὄντα πρῶτα-
 πασι τοῖς ὑπόλοιποις. λέγεται γὰρ ὅτι στρατιῶν αὐτῶν
 Μάρσον, ἀνδρεία καὶ γῆρ τῶν συμμάχων πρῶτον, ἀσθ-
 μένος διελθεῖν πρὸς τῶν ἐν τῷ στρατοπέδῳ πρὸς ἀποστά-

ἄπιμελεία καὶ σιωπήτεια καὶ ἔσθῃ μᾶλλον ἢ μάλιστα καὶ κλοῖ- A
οῖς, πῶς χαλεπότερα τῶν ζώων καὶ ὁ θυμούμῃον καὶ ὁ δει-
κλαῖνον δὲ αἰφνί τὸν δὲ ἀνθρώπων δὲ χροῖται μὴ ὁ πλῆστον
ἐν γὰρ ἰπὶ καὶ παροῦσσι τῆς ἐπιμορθώσεως πῆραδα, σκληρό-
τερον ὅσον σφάραγμα καὶ βιαώτερον ἢ ἄλλοι γεωργῶντες
ἐλευθεῖς καὶ ἀγροῖσι καὶ κτήνοισι παροσφύρονται, τὰ μὲν εἰς
ἐλάσας, τὰ δὲ εἰς ἀπίους, τὰ δὲ εἰς σικκᾶς ἔξημεροῦντες καὶ
πῆρασθῶντες. ἔτερον τῶν τῶν γὰρ Λαχθῶν ἀνδρα παρ-
σῆλῆθεν οἱ λοχαγῶν ῥεμβόμῃον ἀπὸ τῆς γρατοπέδου, καὶ πῶς
τὰξιν ἐκλείπειν πολλὰκις. ὁ δὲ ἠρώτησε τὰλλα, ποῖον πῆρα- B
τὸν δὲ δεσποιν εἰδείεν ὄντα. μῆρτυροῦντων ὅτι πῆρα- B
δίως ἔπερος οὐκ εἴη γραπῶντος τοῦδουτος, ἀμα τ' ἀλλοῦ πῆρας
ἀνδραγαθίας ὅτι φησὶ καὶ παρὰ τῆς λεγόντων, αἰτίας τῆς
ἀταξίας ζητῶν, ὅθεν ἔρωτι παρὰ τῆς κατεργασθῶν τὸν ἀν-
δρα, καὶ κινδυνώσῃ μακρὰς ὁδοὺς ἐκάστοτε φοιτῶντα
παρὰ τῆς οὐκ εἰδῶν ἀπὸ τῆς γρατοπέδου. πῆρας οὖν πῆρας ἀ-
γροῦντος αὐτῆ, καὶ συλλαβῶν ὁ γῶμαον, ἐκρυψεν ἐν τῇ
σκηπῇ, καὶ καλέσας τὸν Λαχθῶν ἰδίᾳ παρὰ αὐτὸν, Οὐ λέ-
λησας (ἐφη) τῶν τῶν ῥωμῶν πατέρα καὶ τοὺς νόμους,
ἀπονεκτεροῦν τῆς γρατοπέδου πολλὰκις, ἀλλ' ὅσοι χρο-
σὸς ὦν παρὰ τῆς ἐλελήσας. τὰ μὲν οὖν ἡμῶν τῆς C
λελύσθω τοῖς ἡνδραγαθῆμῃοις, ὅ ὅλοιπον, ἐφ' ἑτέρῃ
ποιήσῃ τῶν φερούσῃ. θαυμάζοντος ὅτι γραπῶντος,
παρὰ τῆς τῶν ἀνδραγαθῆμῃοις ἀνεχίρεισεν αὐτῆ, καὶ εἶπεν,
Αὐτῇ μὲν ἐχθρῶν τῶν μῆρτων ἐν τῆς γρατοπέδου μὲν ἡμῶν οὐ
ἡ ἐργῶν δειξῆς, εἰ μὴ δι' ἡμῶν πῆρας μῆρτων ἀπέλιπες.
ὁ δὲ ἔρωσ καὶ αὐτῇ, παρὰ τῆς ἡνδραγαθῆμῃοις. τῶντα μὲν πε-
εὶ τούτων ἰσοροῖσι. τῶν ὅ Ταραντίνων πόλιν ἔχεν ἐαλω-
κῶν ἐκ παρὰ τῆς τῆς ἔσθῃ οὐδὲν. ἐγρατῶν παρὰ
αὐτῆ νεανίας Ταραντίνος ἔχον ἀδελφῶν εἰς Τάραντα,
πῆρας πῆρας καὶ φιλοσόφῃος Διὰ καὶ μῆρτων παρὰ αὐτὸν. ἦρα D
ὅ τῶν αὐτῆς αἰὲρ Βρέτιος τῶν τεταμῆρτων ἔσθῃ Ἀνίβου
τῶν πόλιν φερούσῃ ἐφ' ἡγεμονίας. τῶν παρὰ τῆς ἐλπίδα
τῶν Ταραντίνων παρὰ τῆς, καὶ τῶν Φαβίου σιωπῆτος εἰς τῶν
πόλιν ἀφείδη, λόγῃ δὲ ἀποδεδράκῃ παρὰ τῶν ἀδελφῶν.
αἱ μὲν οὖν παρὰ τῆς ἡμερῶν ἦσαν, καὶ καθ' ἑαυτὸν ὁ Βρέ-
τιος αἰεπαύετο, λαοτῶν τῶν ἀδελφῶν οἰομένης ἐκείνης.
ἐπῆρα λέγει παρὰ αὐτῶν ὁ νεανίας, Καὶ μὲν ἐκῆς λόγῃς
ἐφοῖται πολλοὶ ἀνδρῶν σε τῶν διωατῆς καὶ μεγάλων σιωπῆσαι.
πῆρας οὐτὸς ὅστιν; εἰ γὰρ διδοκίμος πῆρας ὡς φασι δὲ τῆς καὶ λαμ-
παρῆς, ἐλάτῃ παρὰ τῆς γῆρας ὁ πῆρας συμμῆρας πόλε. E
μος. αἰερον ὅ μετ' αἰαλῆρας ὅσθεν, ἀλλ' ὅτι πῆρας πῆρας ἐν κα-
ρῶ ὁ δεικῶν ἀδελφῆς ἐχρηπῆ, παρὰ τῆς χροῖσασθαι τῶν
βιαζομένης. ἐκ τούτου μεταπέμπεται μὲν ἡμῶν τὸν Βρέ-
τιον, καὶ γῶμα τῶν ἀδελφῶν αὐτῆ. τῶν ὅ συμπαρῆτων
τῶν ὅτι θυμῶν ἐκείνης, καὶ μᾶλλον ἢ παρὰ τῆς ὀνοῦν καὶ χρο-
σῆσθαι τῶν βαρβάρῃ δεικῶν παρὰ τῆς τῶν ἀδελφῶν, ἔχε πῆ-
ρῶς, ὡς τε μὴ χαλεπῶς ἐρωτῆτος ἀνδραγαθῆμῃοις μῆρας
παρὰ τῆς δεικῶν ἐπ' ἐλπίσι δωρεῶν μεγάλων, ἀς ἐπῆρα γῆ-
ρα παρὰ τῆς αὐτῆ τῶν Φάβιον. τῶντα μὲν οὖν οἱ πῆρας γῆ-
ρα: οἱ παρὰ τῶν, ἐνοι ὅ τῶν ἀνθρώπων ὅ ἦς ὁ Βρέτιος με- F
τήρη, φασι οὐ Ταραντίνῃ, ἀλλὰ Βρέτιαν ὅ γῆρας οὐσαν,
τῶν ὅ Φαβίῃ παλλακομένης, ὡς ἦσθετο πολίτῃ καὶ γῶμα ὄντα τὸν τῶν Βρέτιαν δεικῶν τότε, Φαβίῃ παρὰ
σῆ καὶ σιωπῆσθαι εἰς λόγῃς ἔσθῃ τῶν, ἐκπέσῃ καὶ κατεργασθῆσαι τῶν ἀνδραγαθῆμῃοις ὅ τῶν
των, ὁ Φάβιος παρὰ τῆς τὸν Ἀνίβου τεταμῆρτων, ἐπέσειλε τοῖς ἐν ῥῆρας γραπῶντος, τῶν Βρέτιαν κατεργασθῆσαι,

cura & assuetudine & educatione malint quam
flagellis & catenis seuitiam bestiarum ferociam-
que & contumaciam domare: hominibus qui pre-
fit, is non studeat beneuolentia & lenitate potissi-
mum eos corrigere, sed asperius tractet & durius
quam caprificos, piros syluestres, oleastros agrico-
læ, quos in ficus, piros, oleas cicurant mansuefa-
ciuntque. Alium natione Lucanum manipulares
detulerunt, extra castra pernoctare & signa sæpe
relinquere. Fabius, qualisnam aliàs esset rogauit.
Quum omnes confirmarent nemini militum fe-
cundum esse, simulque eximia quædam eius de-
cora atque facta commemorarent: causam vbi e-
ius absentiz perquisiuit, amore mulierculæ inue-
nit captum, & illius fruendæ gratia longum quo-
tidie iter & periculorum plenum à castris com-
meare. Mittit igitur certos clam milite, à quibus
attractam puellam in tētorio suo occuluit. Luca-
no inde remotis arbitris, accersito, Non me fefel-
lit, inquit, contra disciplinam militarem te & con-
tra leges Romanas crebrò extra castra pernoctas-
se, nec verò etiam virtutes ignorauit tuas. Factis
tuis stenuis quam commisisti, condonabo frau-
dem: post hac alteri mandabo tui custodiam. Stu-
pente milite producit mulierem, atque ei tradit,
additque, Hæc spondet te in castris nobiscū man-
surum, tu re ostendes, num quod aliud ob facinus
castra deserueris, cuius causæ amorē & hanc præ-
texueris. Ad hunc modum proditū de his memo-
riæ est. Tarento hac ratione potitus est, quæ capta
vrbs proditione fuit. In exercitu eius adolescens
merebat Tarentinus, in quem fororis, quæ com-
morabatur Tarenti, summa fides & pietas extabat.
Eius amore Brutius quidam, perfidij quod Taren-
to Annibal imposuerat, præfectus deperibat, vn-
de spem concepit Tarentinus rei cõficiendæ. Ita-
que re cum Fabio communicata, in urbē ad foro-
rem contulit se pro transfuga. Primùm Brutius, q̃
ignorare de se fratrem illa existimaret, continuit se
à muliere. Post inijcit apud eam iuuenis sermonē,
Enimverò ferebatur, inquit, vulgo consuetudine
te frui potentis viri & magni. quisnam ille est? Si
enim præstans virtute (vt fertur) & insignis vir est,
nihil moratur, qui vniuersa miscuit, Mars cuius sit.
Nihil in necessitudine probrosum: imò felicitas
est quædam, si quo tempore parū in iure præsidij
est, ex vi trahere queas lenitatem. inde Brutium
accersit mulier, eiq; fratrem conciliat. Mox adiu-
tor hic in amore, quum magis quàm ante facilem
illi & obnoxiam videretur præstare sororem, ita
eum deuinxit sibi, vt non difficulter satellitis mu-
lierculam amantis animum magnorum spe præ-
miorum, quæ Fabium ostendit donaturum, per-
pelleret ad proditionem. Ita ferè tradunt hæc hi-
storici. Alij, mulierem, à qua fuit ad proditionem
tractus Brutius, non Tarento, sed ex Brutijs tradūt
oriundam. Eam, quum Fabij concubina esset, vbi
popularem esse & familiarem resciauit Brutiorum
præfectum, re ad Fabium relata, congressam sub
mcenibus induxisse hominem & corrupisse. Dum
hec parantur, Annibalē distinare Fabius moliens,
mandat per literas militibus, qui Rhegij in præsi-
dio erant, vt Brutiorum agrum depopularentur,

& Cauloniam obsiderent, summaque vi oppugnant. Erant octo millia hominum, per fugam magna ex parte, & eorum qui deportati ex Sicilia, à Marcello fuerant ignominiosa militia notati, ignauissimi, quorum iactura minimè luctuosa vel damnosa reip. foret. Existimauit enim hanc obiectam sicut escam à Tarento Annibalem (id quod euenit) abstracturam. Quippe statim captans eam Annibal, mouit eò cum copiis. Sexto die quàm obsidere Tarentum Fabius cœpit, iuuenis qui ante cum Brutio rem, adhibita sorore, composuerat, venit ad eum noctu, diligenter considerato & explorato loco, ubi in statione Brutius positus locum daturus agredientibus, ac recepturus eos erat. Non in totum tamen fretus consilii prodicione hac est rem aggressus, sed ipse eò profectus silentio continuit suos. Reliquæ copiarum pariter terra marique adortæ mœnia sunt: simul clamor ingens cum tumultu sublatus, quo ad plerisque Tarentinis ad subsidium ferendum eò concurrentibus, manusque cum ijs, qui urbem oppugnabant, conferentibus, quum signum accepisset à Brutio aggrediendi, cepit scalis urbem. Cæterum non videtur hîc crimine vacasse ambitionis: nam ad famam extinguendam, ne prodicione captum Tarentum videretur, ante omnes trucidari Brutios imperauit. Cæterum eum cum hæc frustrata est gloria, tum perfidiae nota & crudelitatis in super aspersus est. Multi præterea cæsi sunt Tarentini, sub hasta vendita triginta millia. Urbem exercitus diripuit: in avaritium relata talenta tria millia. Quum agerentur omnia ferrenturque, traditur interroganti scribæ, quid fieri de dijs vellet, tabulas & signa significanti, respondisse Fabius, *Deos iratos Tarentinis relinquamus.* Herculis tamen signum ingentis magnitudinis Tarento auectum posuit in Capitolio, iuxtaque statuam equestrem suam ex ære. Atque in his quidem longe videtur durior animo fuisse quàm Marcellus, imò verò effecit vt præstare ille facilitate & humanitate visus sit, vt in eius vita ostendimus. Annibalem ferunt raptim agmine facto quinque millia tum à Tarento abfuisse, ac pro palam dixisse, Et Romani suum Annibalem habent: eadem qua ceperamus arte, Tarentum amisimus. Confiteri verò priuatim apud amicos tum primum sustinuit, iam pridem graue ipsis fore se animaduertisse, nunc verò impossibile, vt præsentibus subsidijs domet Italiam. Fabius iterum triumphauit, sed maiore quàm antè gloria: quòd cum Annibale vt strenuus athleta decertaret, eiusque facillè eluderet conatus vt prehensiones & petitiones minus iam firmas. Partim enim remissus vigor exercitus eius luxu & opulentia fuerat, partim assiduis præliis quasi retusus attritusque. M. Liuius, quo præfecto Tarentum Annibali proditum fuerat, quum in arcem recepisset se, non fuit inde depulsus, sed, dum Romani recepissent, tutatus est eam. Hic anxius honoribus Fabij in senatu aliquando præ inuidia & ambitione erupit, vt iactaret non Fabij sed sua opera Tarentum receptum. Ridens hîc Fabius, Rectè, inquit, ais: nam nisi tu amisisses, ego non recepissem. Fabio populus Romanus cum alios habuit eximios honores, tum filium eius consulem designauit.

άλωναι. γελῶσας οὖν ὁ Φάβιος, Ἀληθῆ λέγεις (εἶπεν) εἰ μὴ γὰρ σὺ τὴν πόλιν ἀπέβδης, οὐκ αἰ ἐγὼ παρέλαβον. οἱ δὲ Ρωμαῖοι τὰ τ' ἄλλα τῷ Φαβίῳ προσεφέροντο λαμπροῦς καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Φάβιον ἀνέδειξαν ὑπάτην.

A καὶ Καυλωνίαν ἐξελθὼν καὶ κρείττος στρατοπεδούσαντας ἰταλικῶν ὄντας, ἀντιμέτωπος ἦ τῶν πολλοῖς, καὶ τῷ ἐκ Σικελίας ὑπὸ Μαρκελλοῦ κεκοσμημένῳ ἀπίμον τοῖς ἀρρηστοπάτοις. καὶ μετ' ἐλαχίστης τῆ πόλεως ἐβλάβετο ἀπολυμένους. ἤλπιζε γὰρ, ἑαυτοῖς προσέμενος τῷ Ἀνίβῳ καὶ δελεάσας, ἀπάξειν αὐτὸν ἀπὸ τῆς Ταραντίας. ὁ καὶ σιωπῶν ἀπέβδης γὰρ ἐκείνῳ ὁ Ἀνίβας ἐρῆν μὲν τῆς διωάμεως, ἡμέρα δὲ ἕκτη τοῖς Ταραντίοις τῷ Φαβίῳ στρατοπεδούσαντος, ὁ προσηλεμένους ὡς Βρεττίῳ μὲν τῷ ἀδελφῆς ἰεαίσιος ἦκε ὑκτωρ πρὸς αὐτὸν, εἰδὼς ἀκριβῶς καὶ καθεωρεσμένως
B τὸν τόπον ἐφ' οὗ τῶν Φυλακίων ὁ Βρεττίος ἐμελλεν ἐνδύσθην καὶ παρήσθην τοῖς προσβάλλουσι. οὐ μὴν ἀπλάως γὰρ τῷ προσδοσίῳ ἐξήρτησεν ὁ Φάβιος τὴν στρατὸν, ἀλλ' αὐτὸς μὲν ἐκείνῳ παρελθὼν ἠσυχία ἦν ἡ δ' ἄλλῃ στρατὸν προσέδωκε τοῖς τιχασί, ἐκ τῆς γῆς καὶ θαλάσσης ἀμα ποιοῦσα πολλὰ καὶ καυλίων καὶ γόρυβον ἀγροῦς οὗ τ' πλείων Ταραντίων ἐκείνῳ βοηθούτων καὶ συμφερούμενων τοῖς τῆς στρατοῦ, ἐσήμησε τῷ Φαβίῳ τὸν κατὰ ὁ Βρεττίος, καὶ ἀφ' ἐκείνου ἀναβῆσαι, ἐκείνη τῆς πόλεως. οἱ τῶντα ἄνθρωποι δοκῶν φιλοτιμίας ἦσαν γενέσθαι τῶν γὰρ Βρεττίου πρὸς τὴν ἀποσφάτην ἐκέλευσεν, ὡς
C μὴ προσδοσῶν τὴν πόλιν ἐξῶν φαίνοιο γόρυβ. καὶ τῶν τῆς διήμῳ τῆς δόξης, καὶ ἀξιοβόλῳ ἀπιστίας προσέλαβε καὶ ὠμότητος. ἀπέθανον δὲ πολλοὶ καὶ τῷ Ταραντίων, οἱ δὲ προσέθεντες, ἐξήμῳ τεισμένους, καὶ τὴν πόλιν ἡ στρατὸν διήρτησεν. ἀιμῆθη δὲ εἰς τὸ δημοσίον τειχίλια πάλαινα. πόρυτων δὲ τῶν δῶν ἀγροῦ καὶ φερούμενων, λέγεται τῷ γεωμετρίῳ πυθέσθαι τῷ Φαβίῳ πρὸς τῶν τῶν πικελῶν, τῶν γεωφῶν οὕτω προσεπαρῶσθαι καὶ τῶν ἀνδριάντων. τῷ οὖν Φάβιον εἶπεν, Ἀπολείπειν τοῖς τοῖς Ταραντίοις κεχλωμένους, οὐ μὴν ἀλλὰ τὸν κατὰ τὸν Ἡρακλεῖος μετακομίσας ἐκ
D Ταραντίας, ἔφησεν ἐκ Καπιτωλίου, καὶ πλῆσιον ἐφιππων εἰκόνα χαλκῶν ἰαυτῶν. πολὺ Μαρκελλοῦ φαίνοιο ἀπώτερος πρὸς τῶντα, μᾶλλον δὲ ὅλας ἐκείνῳ ἀνδρα προσότητι καὶ φιλανθρωπία θυμασθὸν ἀποδείξας, ὡς ἐν τοῖς πρὸς ἐκείνου γεωμετρίῳ Ἀνίβῳ ἡ λέγεται διώκοντα, πρὸς ἐκείνῳ μοῖσις ἀπολαφθῆναι σαθίσις, καὶ φαίνοιο μὲν εἶπεν, Ἦν δ' ἄρα καὶ Ρωμαῖοις Ἀνίβας τῆς ἔτερος ἀπέβδης γὰρ τὴν Ταραντίων πόλιν ὡς πρὸς ἐλαβόμενον. ἰδίᾳ δὲ πρὸς τὸν αὐτὸν τῶντα πρὸς τοῖς φίλοις εἶπεν, ὡς πάλαι μὲν ἐώρα χαλεπὸν αἰσῶν, νῦν δὲ ἀδύνατον, κρατῆν ἀπὸ τῶν
E ὑπαρχόντων Ἰταλίας. τοῦτον δὲ πρὸς τὸν Ἰταλίας ἀνδρα μὲν βόσσε λαμπροτέρου τῶν πρὸς τὸν Φάβιος, ὡς πρὸς ἀθλητῆς ἀγαθὸς ἐπαγωνισόμενος τῷ Ἀνίβῳ, καὶ ῥαδίως ἀπολυόμενος αὐτῷ τῶντα πρὸς αἶμα καὶ λαβῶν οὐκέτι τὸν αὐτὸν ἐχούσας τόνον. ἡ μὲν γὰρ αἰσῶ τῆς διωάμεως αὐτῷ ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ πλοῦτον, ἡ δὲ ὡς πρὸς ἐξημῳ βίωσεν καὶ κατατέπειπο, τοῖς ἀλωφῆτοις ἀγῶσιν. ἡ δὲ Μάρκος Λόκιος, οὗ τ' ἰσχυρῶς φερούμενος ὁ Ἀνίβας ἀπέστησεν ὄμφοις τῶν ἀκραν κατέχον, οὐκ ἄλλ' κρούσθη, καὶ διεφυλάξεν ἀφ' ἑαυτοῦ τῶν πάλιν ὑπὸ Ρωμαῖοις γινέσθαι τοῖς Ταραντίοις. τοῦτον ἡνία Φάβιος τιμωρὸς καὶ ποτε πρὸς τὴν σύλληπτον, ὑπὸ Φρόνιου καὶ φιλοτιμίας ἐξενεχθείς, εἶπεν, ὡς οὐ Φάβιος, ἀλλ' αὐτὸς αἴτιος γόρυβ τοῦ τῶν Ταραντίων
F

ὁ δὲ λαβόντος ἢ πλὴν ἀρχῆν αὐτὸν καὶ διοικητὸς ἢ τῆς Α
 πατρὸς τὸν πόλεμον, ὁ πατὴρ εἴτε ἀπὸ γῆρας καὶ ἀδυναμίας, εἴτε
 ἀπὸ πρῶτον τῆς παιδείας, ἀναβάς ἐφ' ἵππων, παροῦσθαι ἀπὸ
 τῆς ἐπιτοχῶν, καὶ ἀεισώτων. ὁ δὲ νεαίας κεπέδων
 πόρρωθεν, οὐκ ἠέχετο, πέμψας δὲ ἑσπέρην, ἐκέλευ-
 σε καταβῆναι τὸν πατέρα, καὶ δι' αὐτὸν παροῦσθαι, εἰ δὲ π
 τοῦτο τῆς ἀρχῆς δεόμενος. καὶ τοὺς μὲν δῆλους ἠύλασε ὁ
 ὄπιταγμα, καὶ σιωπῇ παρὸς τὸν Φάβιον ὡς δὴ ἄξια πάροισθα
 τῆς δόξης, ἀπέβλεψαν· αὐτὸς δὲ ἐκείνος ἀποπεδήσας καὶ
 πάρος, ἴασον ἢ βιάδην παρὸς τὸν ἵον ἐπειρεῖς καὶ ἀεὶ βα- B
 λῶν καὶ ἀσπασάμενος, Εὐ γε (εἶπει) ὦ παῖ Φροῖς καὶ
 παρὰ τῆς, ἀσπασάμενος ἴων ἀρχῆς, καὶ πηλίκης μέγιστος
 ἀνείληφας ἀρχῆς. οὕτω καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ παρῶν τὴν Ρώ-
 μῳ κῆρτα μὲν, ἐν δὲ τέρῳ καὶ γῆρας καὶ παῖδας ἀείτῃ τῆς
 πατρὸς καλῶν πηλίκων. λέγεται δὲ ὡς ἀληθῆς τῆς Φα-
 βίου τὸν παρὸς παππῶν ἐν δόξῃ καὶ δυνάμει μέγιστη Ρωμαίων
 ἡρόμενος, πεντάκις μὲν ἑσπέρην καὶ θριάμβους ἐκ πο-
 λέμων μέγιστων ὅτι φανερά τοις καταγαγῆν ἑσπέρην δ'
 ἵππῳ παρὸς τὴν σιωπῇ ὅτι τὸν πόλεμον, ἐν τῇ τῆς θριάμβου
 τῶν μὲν εἰσελάοντι ὅτι τε θρίπῳ, τὸν δὲ ἵππον ἔχοντα C
 μὲν τῆς δῆλων ἐπαχθουστῆν, ἀγαλλόμενος ὅτι τῆς μὲν ἵππῳ
 κῆρτος, τῆς δὲ πολιτῆς μέγιστος καὶ ὦν, καὶ παρὸς ἀσπασάμενος,
 ἕσπερον αὐτὸν τῆς νόμου καὶ τῆς ἀρχῆς τῆς θῆσιον. ἀλλὰ γὰρ
 οὐκ ἔστι οὐκ ἀπὸ τούτων μόνον θαυμάσιος ἦν. τῆς δὲ Φαβίου
 τὸν ἵον ἀποθανῆν σιωπῇ, καὶ τὴν μὲν συμφορῶν, ὡς δὴ ἄρ
 τε φροῖμος καὶ πατὴρ χηρῶν, ἠέτε μετελεύτατα. ὁ δὲ
 ἐγκόμιον, ὁ τῆς ἐκκεμίδας τῆς ὅτι φανῶν, οἱ παρὸς ὁ-
 κῆρτες ὅτι τελεῖσιν, αὐτὸς εἶπε καταστὰς ἐν ἀρχῇ, καὶ γὰρ
 φασ τὸν λορῶν, ἔξεδωκεν. ἐπεὶ δὲ Σκηπίων Κορνήλιος εἰς
 Ἰβηρίαν πεμφθεὶς, Καρχηδονίους μὲν ἐξήλασε μάχαις D
 πολλαῖς κρατήσας, ἔδνη δὲ πᾶμπολλα καὶ πόλεως μεγάλας
 καὶ παρὰ τῆς λαμπαρῆς Ρωμαίοις κηρσάμενος, ὅ-
 τισιαι εἶχε καὶ δόξαν ἐπὶ ἀρετῶν ὅσπιν δῆλος ὁδοῖς· ἕπατος
 δὲ καταστὰς, καὶ τὸν δῆμον ἀσπασάμενος μέγιστον ἀπαι-
 τῶντα καὶ παρὸς δεχόμενος παρὰ τῆς αὐτῆς, ὁ μὲν αὐτῷ
 συμπλέκασθαι παρὸς Ἀνίβαν, ἀρχαῖον ἠέτιο λίαν καὶ
 παρὸς βυπικῶν, αὐτῷ δὲ Καρχηδόνια καὶ Λιβύην ὅτις ἐμ-
 πλήσας ὀπλων καὶ στρατῶν, δεινοῦτο πορθεῖν, καὶ τὸν
 πόλεμον ἐκ τῆς Ἰταλίας ἐκεί μετισταναί, καὶ παρὸς ποδο
 πορτῆ τῶν θυμῶν σιωπῇ ὅρμα τὸν δῆμον. ἐν ταῦτα δὲ Φά- E
 βιος ὅτι τὸν δέος ἄγων τὴν πόλιν, ὡς ἑσπέρην ἀνὸς ἀνὸς
 του καὶ ἰέου φροῖμῶν εἰς τὸν ἕρατον καὶ μέγιστον κίνδυνον,
 οὔτε λορῶν φροῖμῶν οὔτ' ἔργου διοικητὸς ἀποβέβη τοὺς
 πολίτας, τὴν μὲν βουλήν ἔπειθε, τῶν δὲ δῆμων ἀπὸ φρο-
 νον ἐδόκει τὸν Σκηπίωνος βῆμεροῦτος ὅτι λαμβάνεσθαι,
 καὶ δεδιέναι μὴ τι μέγα καὶ λαμπαρῶν ἐξερρασαμένη, καὶ
 τὸν πόλεμον ἢ πορτῆ πασιν ἀεισώτων, ἢ τῆς Ἰταλίας ἐκ-
 βαλόντος, αὐτὸς ἀρχῆς φανῆ καὶ μαλακῶν ἐν ἑσπέρῳ
 χροῖο ἀπὸ πεπολεμηκῶν. εἶκοι δὲ ὀρμησθαι μὲν ἐξ ἀρχῆς
 ὁ Φάβιος παρὸς ὁ ἀνιλέγαν ἑσπέρην πολλῆς ἀσφα- F
 λείας καὶ παρὸς οἰας, μέγαν ὅσα δεδιῶς τὸν κίνδυνον· ἐν-
 τῆναι δὲ πως μάλλον ἑαυτὸν καὶ πόρρωτέρῳ παρὰ τῆς ἑσπέρῳ,
 φροῖμῳ καὶ φιλονηκῆ καλύων τῆς Σκηπίωνος τὴν
 ἑσπέρῳ, ὅς γε καὶ Κρασοῖ ἔπειθε τὸν σιωπῇ τῶν τῶν Σκηπίωνι μὴ παρῆναι τὴν
 φροῖμῳ, εἰ δόξειεν, ὅτι Καρχηδονίους παρὰ τῆς καὶ χροῖο δὲ τῶν παρὸς τὸν πόλεμον οὐκ εἶασε.

Quum inisset ille magistratum, & in negotio quo-
 piam ad bellum pertinente esset intentus, pater
 vel præ senio & imbecillitate, vel tentandi gratia
 filij, equo per appellantes & circumstantes con-
 sulem aduehebatur. Quod iuuenis ut vidit, non
 tulit sed misso licitore ut descenderet ex equo pater
 iussit, & si quid consule vellet, pedibus accederet.
 Mouit alios Imperium, tacitq; oculos in Fabium
 tanquam præter dignitatem violata eius maiesta-
 te, coniecerunt. At ille confestim desiliens, citato
 gradu properauit ad filium, complexusque eum &
 data salute, Maeste consilio, inquit, & virtute fili es:
 sentis quibus imperas, & quam ingentem suscepi-
 sti magistratum, his artibus nos quoq; & maiores
 remp. auximus, dum parentibus liberisq; priorem
 reip. dignitatem habemus. Et fanè tradunt Fabij
 proauum, qui sine cōtrouersia maxima gloria Ro-
 mæ atq; autoritate floruit, quinquies fuit consul,
 clarissimos triumphos ex grauissimis bellis duxit,
 cum filio consule in prouinciam profectum lega-
 tum: in cuius triumpho quum curru ille quadrijug-
 o inueheretur, equo ipse incedens cum reliquis
 sequutus est, gloriāns quod qui in potestate fi-
 lium haberet, atque inter ciues maximus & esset
 & diceretur, subijceret legibus se & magistratui.
 Cæterum illius laudes non intra hæc tantum ste-
 tere. Fabius quum hūc filium amisisset, dolorem,
 ut vir prudens & pius pater, tulit moderatissimè.
 Orationem, quam habent in clarorum virorum
 funere propinqui, ipse in foro egit, quam post edi-
 dit scriptis mandatam. Postquā P. Cornelius Scipio
 præcōsul in Hispaniam missus, Pœnos multis
 profligatos præliis ex ea prouincia expulit, com-
 pluribusq; nationibus & vrbibus subactis ingen-
 tibus, ac repub. præclare gesta, gratissimus ciuibus
 & summo cum honore reuersus est, mox consul
 designatus, quum populum intelligeret non vul-
 gare postulare à se & ipsis spondere consulatum,
 ut in Italia congregaretur cum Annibale, ieiun-
 num id nimium & segne arbitratus esse, ipsam
 Carthaginem statuit & Africam statim implere
 armis legionibusque, atque eam oppugnare, & ex
 Italia omnem vim illuc conuertere belli. Ad hanc
 rem omnibus neruis annisus est ut populum im-
 pelleret. Hic varium metum Fabius ciuitati pro-
 posuit, præcipitem clamitans ab amente iuvene
 in extremum & summum periculum ferri: ne-
 que oratione pepercit vel facto quo deterrere se
 ab isto consilio ciues putabat posse. Et senatus
 quidem in suam traduxit sententiam, populo in-
 uvidia videbatur adductus, Scipionis felicitati ob-
 trectare, vererique, siquid præclari gessisset ille, &
 bellum aut finiisset aut summouisset ex Italia, se-
 gnis ipse mollisque, bellum qui tam duxisset diu,
 videretur. Equidem à primo quidem Fabium pu-
 tem ad impediendum Scipionem, studio secu-
 ritatis & prouidentia adductum, quod discrimen
 tam grande horreret: ambitione verò quadam
 & æmulatione, ut crescentem Scipionem detra-
 heret, incubuisse in id acrius. Nam & collegæ
 Scipionis suasit Crasso, prouinciam ne permitte-
 ret ei cederetve, & Carthaginem ipse, si ei vide-
 retur, exercitum transportaret. Obstitit etiam
 ne pecunia attribueretur in bellum Scipioni:

quare p
 Hanc H
 atque in
 cum sua
 detatum
 potest m
 Scipioni
 fit ne dele
 na dare
 lum, ve
 lem, ve
 esset, id
 tutem, &
 cum in fi
 delere. I
 ubus. Sol
 nes que in
 quos rep
 quorum v
 agendis fe
 traiecit in
 storiz que
 Romam
 multa co
 sub idem
 homin
 castris
 legatos
 spem illa
 triz. Om
 tas ob res
 tendū Scip
 sam profere
 le, Ancep
 nis form
 spondere fo
 labit que
 no ex quo
 ter modum
 quum hui
 excellit
 spei, neq
 maxime q
 uisset, in
 ditabat rem
 frica Annib
 cubitarum
 pioni mol
 torum
 Huius
 quam bell
 magnitud
 pium
 tracto conc
 fo, popul
 niu lania
 fuit huius
 uge vniu
 audiat, ne
 li cepit
 pa quo re
 fundam est
 opiam in
 quod p
 est, nihil
 tuas hui

quare pecuniam sibi ipse parare habuit necesse. Hanc Hetruriaz ciuitates, eius priuatim studiosae atque in eum propensae, contulerunt. Crassum cum sua natura alienum a contentiōibus & moderatum virum, tum factorum cura, quod esset pōtifex maximus, in Italia retinuit. Quare Fabius Scipioni alia obfistens via, impediuit & intercessit ne delectum iuuentutis, quae voluntaria nomina dare volebat, posset habere. In curia & ad populum fremebat illum non solum fugere Annibalem, verum etiam, quod reliquum in Italia virium esset, id exportantem abscedere, spe lactare iuuentutem, & inducere vt parentes, coniuges, patriam, cuius in foribus potens & irruictus sedeat hostis deserant. Haec quum diceret, pauorem iniecit ciuibus. Solas itaque decernunt ei ad bellum legiones quae in Sicilia erant, & vt ducere secum ex iis quos reportauerat ex Hispania, trecentos, posset, quorum vsus fidei opera est. Atque his quidem agendis sequi visus est ingenium suum. Vt vero traiecit in Africam Scipio, & eximia eius gesta victoriarumque incredibiles & clarissimae annuntiae Romam sunt, consentanea quoque famae spolia multa consequuta, rex captus Numidarum, bina sub idem tempus incensa castra, strages ingens hominum, armorum & equorum vis magna in castris flamma hausta: Carthaginenses etiam per legatos Annibalem reuocarunt, oraueruntque spem illam relinqueret inanem, & ferret opem patriae. Omnibus ciuibus Scipionem laudibus tantas ob res gestas ad caelum ferentibus, Fabius mittendū Scipioni censebat successore: nullam causam proferens aliam, nisi quod illud iactaret triuiale, Anceps esse tantam rerum molem credere vnius fortunae viri, non temere eidem semper respondere fortunam. Quare offendit populum, habitusque est morosus & malignus, aut praefatio exanguis omnino & deploratae spei, qui praeter modum ab Annibale trepidaret, imo vero quum Italia Annibal exercitu nauibus imposito excessisset, obstrepuit laetitiae publicae & bonae spei, neque eam esse illibatam permisit, imo tum vel maxime quum supplicationem populus decreuisset, in summo periculo versari & in lubrico ditabat rempublicam. Quippe grauiorem in Africa Annibalem sub Carthaginis mœnibus incubiturum hostem, occursum exercitum Scipioni multorum etiamnum calentem imperatorum sanguine, dictatorumque & consulum. His sermonibus trepidatio Romae renouata, vt quum bellum translatum in Africam esset, hoc magis admodum vrbi periculum putaret. At Scipio tum Annibalem signis collatis vicit, tum detracto conculcatoque oppressae Carthaginis factu, populum maiore impleuit quam caperet animis laetitia, imperiumque plane multis iactatuti fluctibus iterum crexit. Fabius Maximus non attigit viuis exitum belli, neque Annibalem victum audiuit, neque insignem illam & synceram oculis cepit patriae prosperitatem, sed sub idem tempus quo reliquit Italiam Annibal, ex morbo defunctus est. Epaminondam Thebani propter itopiam in qua decessit, publico funere extulerunt, quod praeter veru minutum ferreum, vt fama est, nihil ab eius excessu fuerit domi inuentum.

A γρηματὰ μὲν οὖν Σκηπίων ἑαυτῷ ποιεῖσθαι αἰσθησόμενος, ἠγχιρε τῶν ἐν Τυρρηνίᾳ πόλεων, ἰδίᾳ πρὸς αὐτὸν οἰκείως διακείμετων καὶ χερσὶ ζομένων. Κελεύσων ὅτι μὴ ἢ φύσις, οὐκ οἶσα φιλόφρον' ἀλλὰ πρῶτον, οἴχοι κατεῖχεν, τὰ ὅτι καὶ νόμος θεῶν ἰερωσιώω ἐχρῆσθαι τὴν μεγίστην. αὐτῆς οὖν καὶ ἐτέραν ὁδὸν ἀποδύτῃς ὁ Φάβιος ἐν Σκηπίωνι, κατεκάλυσε τοὺς ὀρμημένους αὐτῷ συστρατεύεσθαι τῶν νέων, καὶ κατεῖχεν, ἐν τε βουλαῖς καὶ ταῖς ἐκκλησίαις βοῶν. ὡς οὐκ αὐτὸς Ἀνίβαν ἀποδιδράσκει μόνος ὁ Σκηπίων, ἀλλὰ καὶ τὴν ὑπόλοιπον ἐκπλέει λαβῶν δυνάμιν ἐκ τῆς Ἰταλίας, δημαγωγῶν ἐλπίσι τοὺς ἰεῖς, καὶ ἀναπειθῶν ἀπολιπθῆναι γυνεῶν καὶ γυναῖκας καὶ πόλιν, ἥς ἐν θυραῖς ἔπιχευε τῶν καὶ ἀτήτητος ὁ πολέμιος καὶ θηται. καὶ μὲν τοὶ ταῦτα λέγοντες, ἐφόβησε τοὺς Ρώμους, καὶ μόνους αὐτὸν ἐψηφίσαντο χερσὶ τῶν ἐν Σικελίᾳ στρατεύμασιν, καὶ τῶν ἐν Ἰβηρίᾳ γεγενῶτων μετ' αὐτῶν τριακασίους ἄλλοις οἷς ἐχρῆτο τοῖσι. ταῦτα μὲν οὖν ἐδόκει πολιτεύεσθαι πρὸς τὴν ἑαυτῷ φύσιν ὁ Φάβιος. ἐπεὶ δὲ Σκηπίωνος εἰς Λιβύην διαβῆναι, δι' οὗτος ἔργα θαυμαστὰ καὶ πρῶτον ὑποφάνοι ὁ μέγιστος καὶ ὁ κάλλος εἰς Ρώμην ἀπηγγέλλοντο, καὶ μὲν τρυφευῶντα ταῖς φήμας εἶπετο λαφύρα πολλὰ καὶ βασιλεὺς ὁ Νομάδων ἀνιμάλωτος, καὶ δύο στρατοπέδων ὑφ' ἑνα καθερὸν ἐμπαρήσας καὶ φροῦ, πολλῶν μὲν ἀνδραγαθῶν, πολλῶν δὲ ὀπλων καὶ ἵππων ἐν αὐτοῖς συλκατακτακτακτων, καὶ πρῶτον πρὸς Ἀνίβαν ἐπέμποντο τῶν Καρχηδονίων, καλοῦντων, καὶ δεομένων, ἑάσαντα ταῖς ἀτελεῖς ἐκείνας ἐλπίδας οἴκαδε βοηθεῖν ἐν ὅτι Ρώμη πόντων ἐχόντων τὸ Σκηπίωνα ἔπι τῶν μακρῶν ἐπὶ τοὺς καπορθώμασιν, ὁ Φάβιος ἠξίου πέμπεσθαι Σκηπίωνι ἀξίον, ἀλλὰ μὲν οὐκ ἔχον πρῶτον, εἰπὼν ὅτι ὁ μνημοβόλοισι, ὡς ἐπισφδῆς ἐστὶ πρὸς αὐτὸν αἰεὶ ἀτυχεῖν τὸ αὐτὸν. οὕτω πρῶτον ἐκελευσεν ἦδ' οὐ πολλοῖς, ὡς δὲ κλέος ἀνὴρ καὶ βασκαῖος, ἢ πάμπαν ὑπὸ γῆρας ἀπολμος γεροντῶν καὶ δύσελπις, περαιτέρω τε τὸ μετεῖοι κατεταμνημένος τὸ Ἀνίβαν. ὁ δὲ γὰρ ἐκπλῆσαντος αὐτῷ μὲν τῶν δυνάμεων ἐξ Ἰταλίας, εἴασε ὁ χερσὶ καὶ τεταρῆκτος τῶν πολιτῶν ἀδούροισι καὶ βέβαις. ἀλλὰ τότε δὴ μάλις τὰ πρῶτα τῆ πόλεως θεούση πρῶτον τὸ ἔργον κίνδυνον ἐπισφδῆς ἔχον ἔλεγε. βαρύτερον γὰρ ἐν Λιβύῃ πρὸς Καρχηδόνος αὐτοῖς Ἀνίβαν ἐμπαρῆσαι, καὶ στρατὸν ἀποδύτῃσιν Σκηπίωνι πολλῶν ἐπὶ θερμὸν ἀνδραγαθῶν αἵματι καὶ δικτατῶν καὶ ὑπὸ αὐτῶν ὡς τε τὴν πόλιν αὐτῆς ὑπὸ τῶν λόγων τούτων ἀναπαρῆσαι, καὶ τὸ πολέμου μετῴπως εἰς Λιβύην, ἐχύτερον τῆς Ρώμης αἰεσθαι γεγενῆσαι τὸν φόβον. ἀλλὰ Σκηπίων μὴ οὐ μὲν πολὺν χρόνον, αὐτὸν τε νικησάσας μάχῃ καὶ χερσὶ Ἀνίβαν, καὶ κατεβῶν ὁ φρόνημα καὶ καπαπατήσας τῆς Καρχηδονίας ὑποπεσούσης, ἀπέδωκε μείζονα χερσὶ ἀπάσης ἐλπίδος τοὺς πολίτας, καὶ τὴν ἠγεμονίαν ὡς ἀληθῶς πολλῶν σάλου σφαιρῶν, ὡρθῶσε πάλιν. Φάβιος δὲ Μάξιμος οὐκ ἀνήκεσε τῶν βίβων πρὸς τὸν πολέμου τέλος, οὐδὲ ἠκούσεν Ἀνίβαν ἠτήτην, ὁ δὲ τὸν μετὰ τὴν καὶ βέβαις ἀτυχεῖν τὸ πατρίδος ἐπὶ σφδῆς ἀλλὰ πρῶτον οὐκ ἔχον Ἀνίβαν ἀπῆρεν ἐξ Ἰταλίας. νόσφ' καμῶν ἐτελεύτησεν. Ἐπάμεινονδαν μὲν οὖν Θεβαῖοι δημοσίᾳ διακέναν τὴν ἀπέλιπεν ὁ δὲ μὲν, ἔτασαν ὁ δὲ γὰρ οἴχοι τελευτήσαντος ὄρεθῶν, πλὴν ὀβελίσχοι σιδηροῦ καὶ λευκοῦ.

πεινῶν τὴν ἀπέλιπεν ὁ δὲ μὲν, ἔτασαν ὁ δὲ γὰρ οἴχοι τελευτήσαντος ὄρεθῶν, πλὴν ὀβελίσχοι σιδηροῦ καὶ λευκοῦ.

Φάβιον ἢ Ρωμαῖοι δημοσία μὲν σὸν ἐκένδον, ἰδίᾳ δὲ ἐκά-
σου ὁ σμικρότατον αὐτῶν ἵνομιστὴν ἐπένεκόντες, οἷον ὡς δι
ἐνδύου παρσαρκούντων, ἀλλ' ὡς πατέρας ἢ δῆμους θάπτοντες,
ἐξεμίμνυον καὶ δόξαν ὁ θάνατος αὐτῶν βίᾳ παρέπουσαν.

Οὐ μὲν οὖν βίοι τῶν ἀνδρῶν τοιαύτως ἐγχοῦσι ἰσορίας.
ἐπεὶ ἢ καὶ πολιτικῆς καὶ πολεμικῆς ζήτησις πολλά καὶ
κατὰ τὸ ἀδείματ' ἀκαταλείπασιν ἀμφοτέροι, φέρει,
τῶν πολεμικῶν ἐκείνο πρῶτον λαβῶμεν, ὅτι Περικλῆς μὲν
ἄριστα παρσάρκοντι τῷ δήμῳ καὶ μεγίστη καθ' αὐτὸν ὄνησι καὶ μά-
λιστα παρσαρκούντων ἀκμῆ ζῶντι γυναικός, ὑπὸ κρίσεως αὐ-
τῶν δόξαν δὲ τυχεῖας καὶ ῥώμης παρσάρκον ἀσφδῆς ἀφαιρέ-
σθαι καὶ ἀπαισῶς αἰ τῷ Φαβίου παρσάρκον, ἐν αἰσχρῶσι καὶ δις-
πομπούταις χειρῶσι ἀναδείξασθαι τὴν πόλιν, σὸν ἐπ' ἀγα-
θῶσι ἀσφδῆ διετήρησαν, ἀλλ' οἷον κακῶν εἰς βελτίω μετέ-
στηθαι. καὶ Περικλῆς μὲν αἰ Κίμωνος δι' ἀσφδῆσι, καὶ τὰ Μυ-
ρωνίδου καὶ τὰ Λεωκράτους ἔσπαμα, καὶ πολλὰ καὶ μεγάλα
Τολμίδης κατεργάσθη, ἐορτάσθη μᾶλλον καὶ ἐμπόρησις
στρατηγῶν τὴν πόλιν, ἢ κτήσασθαι πολέμου καὶ φυλά-
ξασθαι παρέδωκε. Φάβιος δὲ ὄραν πομπῶν μὲν Φυλακῆ καὶ ἡτ-
τάς, πολλοὺς ἢ θανάτους καὶ σφαγῶν ἀποκτενῶν καὶ στρα-
τηγῶν, λίμνας ἢ καὶ πεδία καὶ δρυμοὺς νεκρῶν στρατοπέδων
πληθύνσας, αἰματὶ ἢ καὶ φοίω ποταμοὺς ἀρεῖ θάλαττης
ρέονσας, ἐν ταῖς καθ' ἑαυτὸν ὀρμηδαῖς καὶ βεβηκῆσι τὴν πόλιν
ἀντιλαμβανόμενος καὶ ὑπερείδων, σὸν εἶασε τοῖς ἐκεί-
νων ὑποφροσύνην παύσασθαι τελέως ἐκχυθῆναι. καὶ τοῖ
δόξαν αὐτῶν οὐχ οὕτω χαλεπὸν εἶναι, πόλιν δὲ συμφορῶσι μετὰ
χρείσασθαι ἀπεινῶν, καὶ τῷ φρονοῦντος ὑπὸ ἀνάγκης κα-
τηχθῶν ἡρωιδῆν, ὡς δι' ὀτυχεῖας ἐπληρῶν καὶ ἀπαργῶντι
τῷ δήμῳ, χαλινὸν ἐμβόδῃν ὑβρεως καὶ ἀσφδῆσι. ὡς δὲ
μάλιστα φαίνεται ἔσπαμα Περικλῆς Ἀθηνῶν παρσάρκον-
μῶν. ἀλλὰ τῶν Ρωμαῖοις συμπεσόντων τότε κακῶν τὸ μέ-
γιστος καὶ ὁ πληθῶς, ἰσχυρῶν πῖνα γῶμιν καὶ μέγιστον ἐδείξεν
ἀνδρα, τὸν μὴ συγχυθῆναι μηδὲ παρσάρκον τοῖς ἀλλοῖς λο-
γισμοῖς. καὶ Σάμῳ μὲν ὑπὸ Περικλέους αἰούση, τὴν
Τάρεντος ἔστι κατὰ ληψὶν ἀντιπῆσαι, καὶ τὴν Δι' Εὐβοίας τῶν
παρσάρκον Καμπυλίαν πόλιν. ἐπεὶ αὐτῶν γε Καπύλιον οἱ παρσάρκον
Φούριον καὶ Ἀππιαν ὑπάτοι κατέσθον, σὸν ὡς ἀπαρσάρκον Φά-
βιος οὐ φαίνεται μάχη νενικηκῶς, πλὴν ἀφ' ἧς τ' ἀσφδῆσι
εἰσῆλθε ἀρῖα μῶν Περικλῆς δι' ὀτυχεῖας ἔσπαμα καὶ γῶν καὶ
καὶ θάλατταν ἐσθον ἀπὸ τῶν πολεμίων. οὐ μὲν λέγεται
τοιαύτη παρσάρκον Περικλέους οἷον ἔσπαμα Φάβιος, Μινού-
κιον δὲ ἀρῖασις Ἀνίβου, καὶ ἀρῖασις σιτελῆς στρατοπέ-
δων Ρωμαῖων (καλὸν γὰρ ὁ ἔργον καὶ κρίνον ἀνδρείας ὀμοῦ καὶ
φρονησεως καὶ χρεσότητος) ὡς παρσάρκον αὐτῶν πάλιν σὸν σφδῆσι λέ-
γεται Περικλέους δι' ὀτυχεῖας Φάβιος ἀφ' ἧς τῶν βοῶν κατὰ
στρατηγῶν ὑπὸ Ἀνίβου, λαβῶν μὲν ἀνδρείας καὶ καὶ τύ-
χην ὑπερῶν τῶν πῖσι τὸν πολέμου, παρσάρκον ὅτι
κτὸς λαβῶν, καὶ μὲν ἡμέραν βιασάμενον, καὶ φθασάμεν
μέμνοτος, καὶ κατῆσαντα συλλαβόντες. εἰ ὅτι δὲ μὴ μόνον
χρεσάσθαι πῖσι παρσάρκον, ἀλλὰ καὶ τεκμήρεσθαι παρσάρκον τῶν μέλ-
λοσιν ὀρθῶς τὸν ἀγαθὸν στρατηγῶν, Ἀθηνῶν μὲν, ὡς Περ-
ικλῆς παρσάρκον καὶ παρσάρκον, ἐτελῶντι σὸν πόλεμος (πο-
λυπαρσάρκον μὲν γὰρ ἀπαρσάρκον τῶν δυνάμιν) Ρωμαῖοι, παρσάρκον τοῖς Φαβίου λογισμοῖς ἐκπέμψαντες ὅτι Καρ-
χηδοῖους Σικητῶνα, πρῶτον ἐκστῆσαν, οὐ τύχη, σφδῆσι τῶν στρατηγῶν καὶ ἀνδρεία νικῶσαντος τοῖς πολεμίοις.

A Populus Romanus non fecit Fabio publicè funus, sed assibus viritim collatis, non ut tanquam inopi sufficerent impensas: verum populo ut parentem sepeliente, mors viri, ut dignum vita erat, honora- ta fuit & celebrata.

HAbes vitæ historiam illorum duorū, quorum quia uterque multa exempla & præclara reliquit civilis & bellicæ virtutis, age, ex bellicis illud primo loco tractemus. Pericles quum reip. præf- set, populus in prospero ut quum maxime successu rerum & per se pollentissimus erat, opibusq; floren- tissimus, ut publica cum fortuna atq; potētia in se- curo & stabili gradu tenuisse videatur. Acta Fabij, qui scēdissimis & asperissimis temporibus remp. suf- cepit, non rebus florentibus stantem conseruaue- runt, sed excitauerunt abiectā. Præterea Pericli Ci- monis victoriæ, Myronidisq; & Leocratis laureæ, multa etiam Tolmidis præclara facta facultatē pe- perere domi remp. procuranti festos dies agēdi, lu- dosq; celebrandi potius quàm bello rē augendi vel tuēdi. Fabius verò, quū ante oculos haberet multos fusos fugatosq; exercitus, multas strages & cædes imperatorum atq; ducū, lacus, campos, saltus cæ- sorum cadaueribus exercituū coopertos, cruore, & tabe manātia vsq; ad mare flumina, suis propriis institutis & firmis consilijs, quasi subiectis humeris, fulciens rempub. obstitit ne illorum peccatis labas- cens ex toto præcipitaretur. Et quidē tractare fra- ctam calamitatibus ciuitatē, & necessitate obtem- perare coactam prudenti, nō perinde videatur ar- dūm atq; populi rebus elati secundis luxuriantif- que refrænare lasciuiam atq; ferociam. Quā maxi- me ratione videtur Pericles Athenienses cōtinuif- se. Atqui malorum, quibus oppressus id temporis populus Romanus fuit, moles & cumulus, quem ea non perculerunt, nec de gradu deiecerunt, eum verò magnum virum & inuicti animi ostenderunt fuisse. Cum Samio capta à Pericle, Tarentum rece- ptum componamus licet, & verò etiam cum Eu- bœa, Campaniæ oppida. Nam ipsam quidem Ca- puam Fuluius & Appius consules subiugauerunt. Signis collatis haud comperio Fabium hostes fu- disse: nisi vnde priorē duxit triumphum. Pericles hostibus terra marique exsis trophæa nouem sta- tuit. Nullum factum tamen memoratur Periclis tale quale fuit Fabij, quum Minutium eripuit An- nibali, & iustum exercitum seruauit Romanum. Memorabile facinus, & quod virtutem, pruden- tiam, humanitatem simul complectitur. Vicissim nec error refertur is Periclis qui Fabij, cui per bo- ues illudit Annibal: ceperat temere & fortuito faucibus ingressum hostem, amisit è manibus noctu fallentem & postero die vrgentem, præuenientem dum cunctatur, & dum manus conferit, superan- tem. Quòd si boni imperatoris est non tantum consulere rebus instantibus, sed & diuinare de venientibus recte, belli Athenienses exitum, qua- lem præuiderat & ante denuntiauerat Pericles, fortiti sunt. Dum enim nimium multa ambiunt molianturque, amiserunt suas opes: Romani, qui contra Fabij sententiam Scipionem cum imperio in Africam miserunt, rerum potiti sunt, non ca- su, sed ducis qui hostes deuicit, consilijs ac virtute.

